

Memòria científica de la intervenció arqueològica, integrada en un projecte de recerca, a Turó de la Font de la Canya (Avinyonet del Penedès, Alt Penedès, Barcelona). De l'1 d'agost a 15 d'octubre de 2014.

Director: Daniel López Reyes
Barcelona, 01 de juny de 2017

*Excavació arqueològica integrada en el projecte d'investigació de la
Universitat de Barcelona 2014-2017
"El canvi sociocultural a la Cessetània oriental (Penedès i Garraf) durant la
Protohistòria i l'època romano republicana: una perspectiva històrica i evolutiva"*

ÍNDEX	pàg.
Fitxa tècnica i resolució	
1.- Introducció i situació geogràfica	4
2.- Antecedents	9
3.- Objectius de la campanya de 2014	14
4.- Metodologia de treball arqueològic	18
5.- Descripció dels treballs arqueològics de camp de 2014	22
5.1.- Obertura en extensió amb màquina i delimitació	22
5.1.1.- Obertura zona nord (zona 1)	22
5.1.2.- Obertura camp de vinya sud (zona 3)	25
5.2.- Excavació arqueològica Zona 1	31
5.2.1.- Recinte 7 B	35
5.2.2.- Recinte 9	36
5.2.3.- Recinte 10	39
5.2.4.- Recinte 11	41
5.2.5.- Recinte 12	43
5.2.6.- Recinte 13	44
5.2.7.- Recinte 14	45
5.2.8.- Carrer C5	48
5.3.- Excavació arqueològica del celler/magatzem E195	49
5.4.- Excavació arqueològica sitges vessant oest	56
6.- Treballs de laboratori i anàlisi preliminar dels materials arqueològics	58
7.- Aspectes de difusió i activitats complementàries	70
8.- Inventari de materials arqueològics recuperats al 2014	74
9.- Dibuixos dels materials arqueològics	75
10.- Planimetria	76
11.- Consideracions finals	76
12.- Bibliografia	88

Nom del jaciment

Turó de la Font de la Canya.

Municipi

Avinyonet del Penedès (Alt Penedès, Barcelona).

Direcció de la intervenció

Dani López Reyes.

Terminis de realització de la intervenció

De l'1 d'agost a 15 d'octubre de 2014.

Data lliurament de l'informe

01 de juny de 2017

Coordenades UTM:

X: 4580.535/ Y: 0397.514.

Alçada sobre el nivell del mar:

230 msnm.

Tipus d'intervenció:

Excavació arqueològica integrada en el projecte d'investigació "El canvi sociocultural a la Cessetània oriental (Penedès i Garraf) durant la Protohistòria i l'època romano republicana: una perspectiva històrica i evolutiva" dirigit per l'investigador principal Dr. Joan Sanmartí, Catedràtic del Departament de Prehistòria, Història Antiga i Arqueologia de la Universitat de Barcelona, a desenvolupar en el període 2014-2017.

Tipus de jaciment:

Nucli d'activitats econòmiques especialitzades. Camp de sitges i zona d'hàbitat.

Tipus d'activitat portada a terme:

Excavació arqueològica de la zona sitges i zona hàbitat. Obertura en extensió i rases delimitació a les vessants oest, nord i camp de vinya al sud del jaciment. Tractament de restes. Cobriment posterior per a la correcta conservació de les restes.

Cronologia del jaciment:

Primera i segona edat del ferro/època ibèrica, època romano republicana (segles VII-I aC).

Crèdits de la intervenció: Departament de Prehistòria, Història Antiga i Arqueologia de la Universitat de Barcelona, Ajuntament d'Avinyonet del Penedès, Diputació de Barcelona, Cooperativa d'Iniciativa Social Actúa, Centre d'Estudis Cossetans, Finca La Gramanosa, Artcava, Consell Comarcal Alt Penedès, Denominació Origen Penedès, Mas Comtal i Caves Avinyó.

Número d'expedient: 437 K121 N298/10972

Treballs especialitzats: Estudis bioarqueològics integrats a la metodologia arqueològica (arqueobotànica i arqueozoologia). Anàlisis micromorfològics. Anàlisis ADN sobre llavors arqueològiques Universitat Rovira i Virgili/DO Penedès. Estudi de la indústria lítica. Treball de topografia. Selecció de peces ceràmiques per a exposició arqueològica al VINSEUM Museu de les cultures del vi de Catalunya i Centre Interpretació Font de la Canya de l'Ajuntament d'Avinyonet del Penedès.

Lloc de dipòsit temporal

Laboratori d'arqueologia de la Universitat de Barcelona i casa colònies de Sant Pere d'Avinyó.

Director/s

Daniel López Reyes, Rafel Jornet Niella, Jordi Morer de Llorens, David Asensio Vilaró.

Redactor de la memòria arqueològica

Daniel López Reyes.

Paraules clau

Sitges, mercaderies, vi, ibers, fenicis, grecs, colonitzacions, ADN.

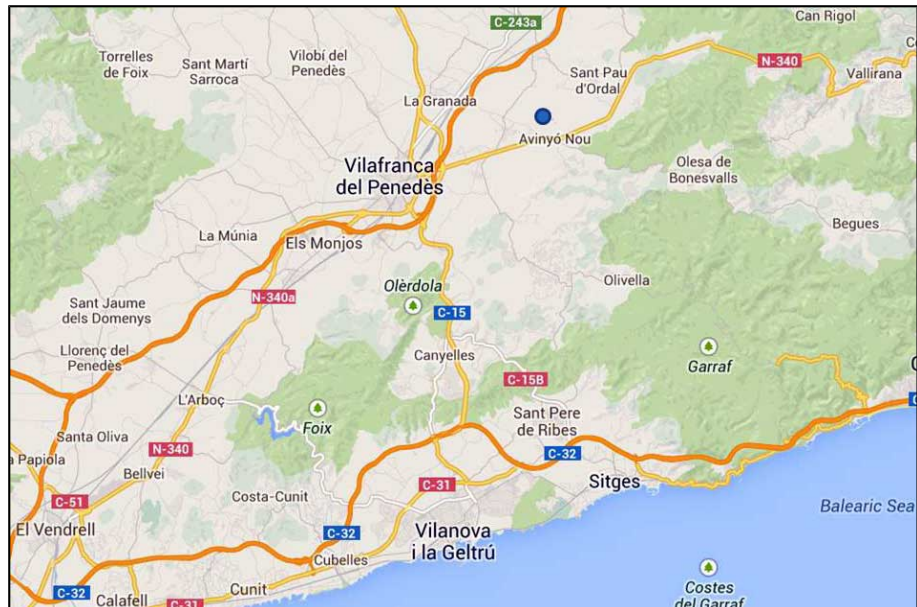
1.- INTRODUCCIÓ I SITUACIÓ GEOGRÀFICA.

L'assentament protohistòric del Turó de la Font de la Canya (Avinyonet del Penedès, Alt Penedès) és un jaciment emblemàtic de la **recerca arqueològica del Penedès** i de Catalunya. Amb una seqüència de 15 anys de campanyes d'excavacions consecutives (1999-2014) ha proporcionat un volum de dades excepcional, en qualitat i quantitat, les quals, sens dubte, representen una aportació cabdal al coneixement de la primera edat del ferro i **l'època ibèrica** al nostre país. En especial, cal destacar les aportacions científiques de Font de la Canya en relació als **orígens de la vinya i el vi** al Penedès i Catalunya.

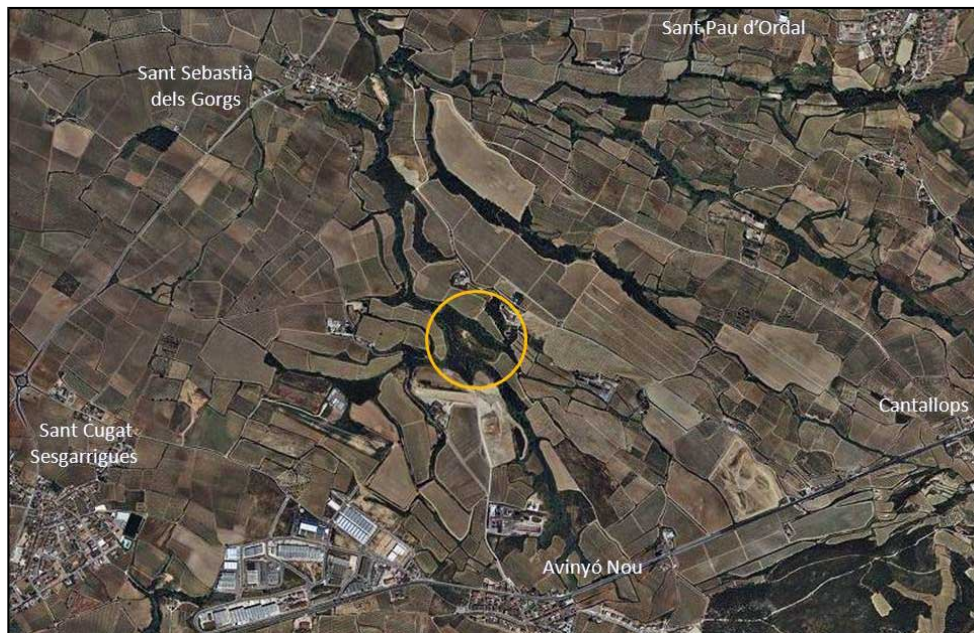
El jaciment del Turó de la Font de la Canya es troba situat a Avinyonet del Penedès (Alt Penedès, Barcelona), a la banda més septentrional de les comarques penedesenques, tot just sortir (o entrar) a la Serra de l'Ordal, la qual, juntament amb la Serra del Garraf conformen una important barrera física entre aquestes contrades i la vall del riu Llobregat. Tanmateix, els cursos d'aigua del terme d'Avinyonet del Penedès drenen preferentment al proper riu Anoia, afluent del Llobregat. Igualment, a pocs centenars de metres de l'indret hi passa la carretera N-340, la mateixa que, bo i travessant l'esmentat massís de l'Ordal, enllaça Vilafranca i el Baix Penedès amb el Baix Llobregat i Barcelona, essent el principal eix de comunicació en direcció nord/sud, en paral·lel a la línia de costa.

Coordenades geogràfiques: X: 4580.535/ Y: 0397.514.

Memòria científica de la intervenció arqueològica, integrada en un projecte de recerca, a Turó de la Font de la Canya (Avinyonet del Penedès, Alt Penedès, Barcelona), de l'1 d'agost a 15 d'octubre de 2014.

Situació geogràfica d'Avinyó Nou i el terme municipal d'Avinyonet del Penedès.

Situació de Font de la Canya dins el terme municipal d'Avinyonet del Penedès.

El cim de la Font de la Canya té una forma allargassada i més aviat estreta, amb una superfície aproximada d'uns 8000 m² (arribant a 2,5 Ha si es compten les vessants i el recent camp de vinya situat a la banda sud on s'identifica un edifici d'època romano republicana) i vorejat per dos torrents, a l'oest el de la Font de la Canya i, a l'est, el de la Granja. Tots dos conflueixen a l'alçada de l'església de Sant Pere d'Avinyó, a un centenar de metres en direcció nord-oest, esdevenint el torrent d'Avinyó. A més, a la banda sud de la vessant oest del jaciment, al costat del torrent, es troba situada la font d'aigua que dona nom al jaciment.

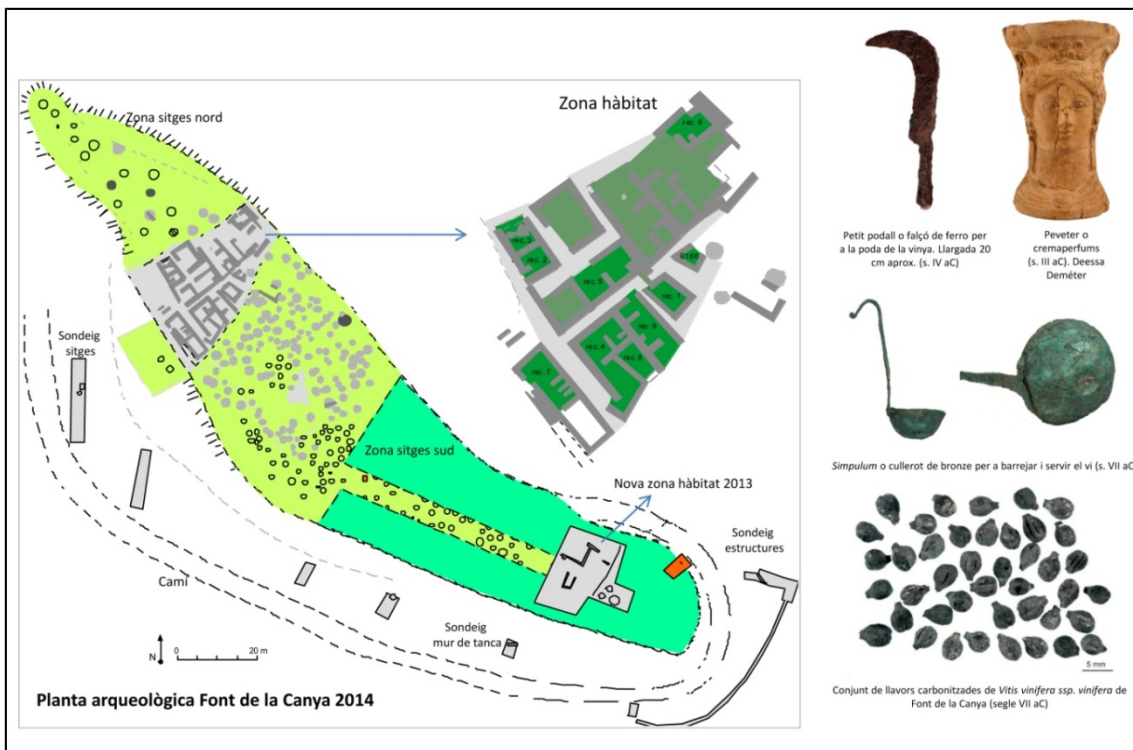
Actualment la cota superior del turó –a 230 msnm- se'ns apareix com una superfície molt planera que, en qualsevol cas, no es correspon amb la forma original del pujol o turó. Per una banda, com a alteració més important, cal esmentar uns rebaixos mecànics, efectuat a la dècada dels 70 del segle passat, d'entre 1 o 2 metres respecte de la cota original. Aquesta acció va provocar un escapçament generalitzat de les estructures arqueològiques, especialment evident en el cas de les sitges. Per altra banda, les darreres actuacions arqueològiques efectuades a la vessant oest del jaciment han permès constatar el bon estat de conservació de les restes en aquesta zona i documentar un pany del mur de tanca o muralla, confirmant l'existència de restes arqueològiques a la vessant oest i sud del turó on s'ubica el jaciment.

Per altra banda, el jaciment es situa a només 3 o 4 km. en línia recta de la petita serra d'Olèrdola (perfectament visible des de Font de la Canya), la darrera estribació de la serralada litoral, i, per tant, el lloc des d'on arrenca el camí que mena a Vilanova i la Geltrú, és a dir, a la línia de costa. Així, el nucli protohistòric s'ubica en les planes interiors penedesenques, en un punt intermedi des del qual s'hi accedeix fàcilment tant als camins vers la costa com al corredor que mena a la Vall del Llobregat.

Memòria científica de la intervenció arqueològica, integrada en un projecte de recerca, a Turó de la Font de la Canya (Avinyonet del Penedès, Alt Penedès, Barcelona), de l'1 d'agost a 15 d'octubre de 2014.

Imatge aèria de Font de la Canya, l'església d'Avinyó i la Finca La Gramanosa.

Planta arqueològica de Font de la Canya i peces arqueològiques relacionades amb la vinya i el vi.

La localització del jaciment protohistòric de la Font de la Canya (Avinyonet del Penedès, Alt Penedès, Barcelona) s'esdevé, com passa sovint, per pur atzar, quan l'any 1997 el cim d'aquesta elevació és completament desbrossat, rebaixat i anivellat amb maquinària pesant per tal d'aconseguir una superfície planera, idònia per a la verema mecanitzada de la vinya. Els anys 1998 i 1999 el Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya promou dues intervencions d'urgència en el jaciment per tal d'avaluar la naturalesa de les restes posades posat al descobert¹, així com excavar algunes estructures afectades per actuacions d'excavadors clandestins.

L'any 1998, mitjançant l'arqueòleg Joan Garcia, es va dur a terme treballs de prospecció i excavació orientats a valorar la quantitat d'estructures existents i la potència estratigràfica mitja. Es va realitzar una planta arqueològica on s'ubicaren els indicis de les diverses sitges, alhora que es va detectar i excavar parcialment una estructura de combustió (Garcia 2004). Durant el 1999 es va realitzar una segona intervenció preventiva en el jaciment, ara dirigida per David Asensio Vilaró (Món Iber Rocs, SL/Universitat de Barcelona), motivada pels danys efectuats per les intervencions d'excavadors furtius, però, a més, es va dur a terme una excavació en extensió.

A partir de l'any 2000, però, les intervencions en aquest jaciment passen a l'àmbit de les excavacions programades del Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya, en el marc d'un projecte de recerca sobre *Economia, producció agrícola i la seva comercialització a la Cossetània durant l'Edat del Ferro (s. VII-I aC)*, dirigit pel Dr. Joan Sanmartí i Grego, Catedràtic d'Arqueologia de la Universitat de Barcelona i han continuat de forma ininterrompuda fins a l'any 2013 (López 2004; Asensio *et al.* 2005; Asensio *et al.* 2006; López 2006; Valenzuela 2008; López *et al.* 2001).

¹ Per fortuna, un veí d'aquesta finca és en Xavier Esteve, arqueòleg de la Universitat de Barcelona, a qui devem la conservació del jaciment gràcies a la ràpida notificació de la seva destrucció en curs a les autoritats.

2.- ANTECEDENTS.

La notificació de l'existència del jaciment arqueològic va ser donada, l'any 1997, per l'arqueòleg Xavier Esteve i Gràcia, veí d'Avinyonet del Penedès, al Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Direcció General de Patrimoni Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Aquesta notificació es va fer fruit d'uns treballs de rebaix mecànic de la zona efectuats pel pagès, per a plantar vinya. Aquests van permetre constatar l'existència d'una gran quantitat d'estructures, caracteritzades per la forta concentració de pedres, cendres, ceràmiques i ossos.

Seguidament, entre els dies 30 de març i 9 d'abril de 1998, mitjançant l'arqueòleg Joan Garcia, es van dur a terme treballs de prospecció i excavació orientats a valorar la quantitat d'estructures existents i la potència estratigràfica mitja. Es va realitzar una planta arqueològica on s'ubicaren els indicis de les diverses estructures arqueològiques, un total de 176; i es va realitzar l'excavació d'algunes sitges, alhora que es va detectar i excavar parcialment una estructura de combustió (García 1998).

El mes d'abril de 1999 es va realitzar una segona intervenció d'urgència en el jaciment, ara dirigida per David Asensio i Vilaró (Rocs, SCP), motivada pel danys efectuats per les intervencions d'excavadors furtius de la zona. En aquesta intervenció es procedí a excavar aquelles estructures afectades per les accions dels furtius, però, a més, es va dur a terme una excavació en extensió en el sector que envoltava el forn detectat l'any anterior, per tal de fer una valoració sobre la densitat real de sitges. A més d'excavar totalment l'esmentada estructura de combustió es van excavar un total de nou estructures del tipus sitja (set al voltant del forn i dues més en altres punts del turó).

A partir de l'any 2000, però, les intervencions en aquest jaciment passen a l'àmbit de les excavacions programades, en el marc d'un projecte de recerca esmentat anteriorment: *Economia, producció agrícola i la seva comercialització a la Cossetània durant l'Edat del Ferro (s. VII-I a.n.e.)*, dirigit pel Dr. Joan Sanmartí i Grego, Catedràtic de la Universitat de Barcelona. Les diferents campanyes

arqueològiques s'han realitzat de forma consecutiva fins a l'any 2006 sota la direcció dels arqueòlegs David Asensio i Vilaró, Xavier Cela i Espin i Jordi Morer de Llorens, i els arqueòlegs Dani López i Reyes i Rafel Jornet i Niella, aquests últims incorporats a l'equip de direcció a partir de l'any 2005.

Les línies d'actuació del projecte han estat la recerca arqueològica i la **formació acadèmica universitària**, essent el Turó de la Font de la Canya un jaciment idoni per a realitzar pràctiques arqueològiques de camp i de laboratori. Durant la darrera dècada han participat estudiants i arqueòlegs de diferents universitats i centres de recerca tant nacionals com europeus.

Comerços

- Celler Tres Tombs - 93 897 02 22 Avinyó Nou
- El Rebot de la Malte - 93 897 04 75 Les Cunyoles
- Esteve Prèsec d'Ordal - 93 897 01 31 Cantallops
- Forn d'Avinyonet - 93 897 00 22 Avinyó Nou
- Fruiteria Anna - 615 18 23 04 Avinyó Nou
- Fruiteria l'hortet del Padri - 93 897 03 44 Avinyó Nou
- Fruites, vins i caves Cal Baldri - 93 897 01 38 Cantallops
- Embotits Mas Caballé - 93 899 20 02 Avinyó Nou
- Pollastres a l'ast Avinyonet - 93 897 06 04 Avinyó Nou
- Queviures Cal Sendu - 93 897 00 21 Avinyó Nou
- Xarcuteries Anton - 93 817 26 59 Avinyó Nou

Cellers

- Can Riàfols dels Caus - 93 897 00 13 Masia Can Riàfols dels Caus
- Caves Avinyó - 93 897 00 55 Masia Can Fontanats
- Caves Cuscó Berga - 93 897 01 64 Les Cunyoles
- Caves Mas Candi - 680 76 52 75 Les Cunyoles
- Artcava - 93 897 02 28 Masia Can Batlle
- Celler la Quintana - 93 897 06 17 Cantallops
- Finca La Gramanosa - 93 897 05 80 Barr Can Padrona
- Mas Comtal - 93 897 00 52 Masia Mas Comtal
- Parxet - 93 395 08 11 Sant Sebastià dels Gorgs
- Vins de Foresta - 670 300 238 L'Arboç

Més informació: 93 897 00 00 - avinyonet@diba.cat

Ajuntament d'Avinyonet del Penedès

enoturismePENEDÈS
l'art de la vida

VINO DE POBLE

F.E.D.E.R.

Generalitat de Catalunya

www.avinyonet.org

Avinyonet del Penedès
Origen de la vinya a Catalunya

Implementació del jaciment ibèric de Font de la Canya a l'oferta enoturística d'Avinyonet del Penedès i l'àrea penedesenca en general.

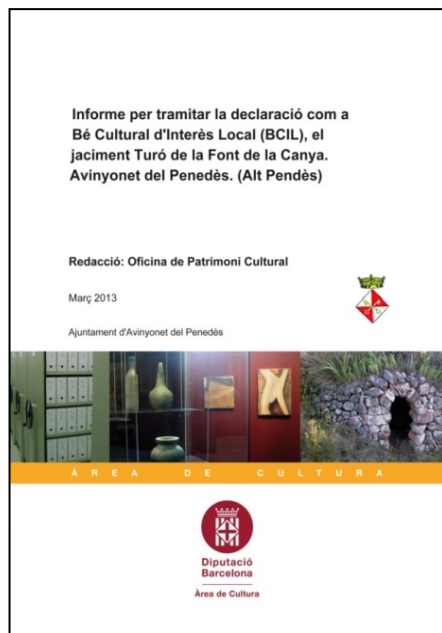
Una altra línia de treball ha estat la **socialització del coneixement**, amb la divulgació científica i social dels resultats. A nivell científic, amb la presentació de diferents ponències i comunicacions a congressos i la publicació de diversos articles a revistes especialitzades d'arqueologia.

A nivell social, periòdicament s'han realitzat jornades de portes obertes a les excavacions arqueològiques i conferències de presentació dels resultats, promogudes per l'Ajuntament d'Avinyonet del Penedès, per tal divulgar els resultats a la societat. Així mateix, el butlletí *Avinyonet Avui* ha esdevingut una eina d'informació efectiva per donar a conèixer els avenços en la recerca al Turó de la Font de la Canya. L'any 2012 el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament d'Avinyonet del Penedès van aprovar el **Pla Director de Font de la Canya**, que definia les característiques generals de l'estudi d'ordenació del conjunt arqueològic i establia un pla de recerca encaminat a la recuperació i potenciació del jaciment de Font de la Canya.

Calendari 2014 de l'Ajuntament d'Avinyonet del Penedès dedicat al jaciment de Font de la Canya.

El Consell Comarcal de l'Alt Penedès, l'any 2013 a petició de l'Ajuntament d'Avinyonet i previ informe favorable de l'Oficina de Patrimoni Cultural de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona, ha declarat el jaciment com a **Bé Cultural d'Interès Local**, que li atorga una especial protecció legal amb l'objectiu de promoure diferents intervencions destinades a condicionar-lo i a donar-lo a conèixer com a element d'interès turístic i enoturístic. A finals de mateix any 2013, l'Ajuntament d'Avinyonet del Penedès ha iniciat les visites guiades i altres activitats com el taller ArqueoVitis al jaciment de Font de la Canya (més informació a <http://www.fontdelacanya.cat>).

Pla Director del Turó de la Font de la Canya (2012). Declaració de Bé Cultural d'Interès Local (2013). Pla de Dinamització Turística d'Avinyonet del Penedès (2014).

A més de les visites guiades al jaciment, s'oferta el taller d'ArqueoVitis per a participar en la investigació sobre els orígens de la vinya i el vi. Font de la Canya esdevé una eina de coneixement i de divulgació del patrimoni **arqueològic i enoturístic**, essent un dels principals atractius en el **Pla de Dinamització Turística d'Avinyonet del Penedès** i la comarca, aprovat durant la primavera de 2014. Tanmateix, cal destacar que durant aquest any 2014 sortirà a la llum una **Guia Arqueològica de la Font de la Canya**, patrocinada per l'Institut d'Estudis Penedesencs i l'Ajuntament d'Avinyonet del Penedès, amb 700 exemplars a la primera edició.

3.- OBJECTIUS DE LA CAMPANYA DE 2014.

El Pla de Treball per la implementació del projecte del jaciment arqueològic de Turó de la Font de la Canya (Avinyonet del Penedès) segueix les línies marcades en el Pla Director efectuat l'any 2012², i està organitzat seguint el pla de recerca, el pla de conservació i restauració i el pla de difusió del jaciment, que es recull en el projecte de recerca quadriennal 2014-2017.

Per a cadascuna de les línies de treball hi ha un responsable científic que coordinarà la resta de membres i participants (estudiants, col·laboradors, etc.) del projecte, segons la seva especialitat d'investigació o professional, sobretot els punts a, b i c. Aquests tres punts (a, b i c) es duran a terme en una campanya de 2 mesos (60 dies) amb un equip d'entre 15-20 persones. Durant aquest temps s'ha destinat 15 dies a l'obertura i delimitació, 30 dies a l'excavació arqueològica, documentació i tractament de materials i 15 dies més, per a l'estudi dels mateixos i altres analítiques interdisciplinàries, amb un equip més reduït. Tot combinat amb l'ensenyament als estudiants dels mètodes i tècniques en arqueologia protohistòrica i analítiques diverses, com les pràctiques en arqueobotànica.

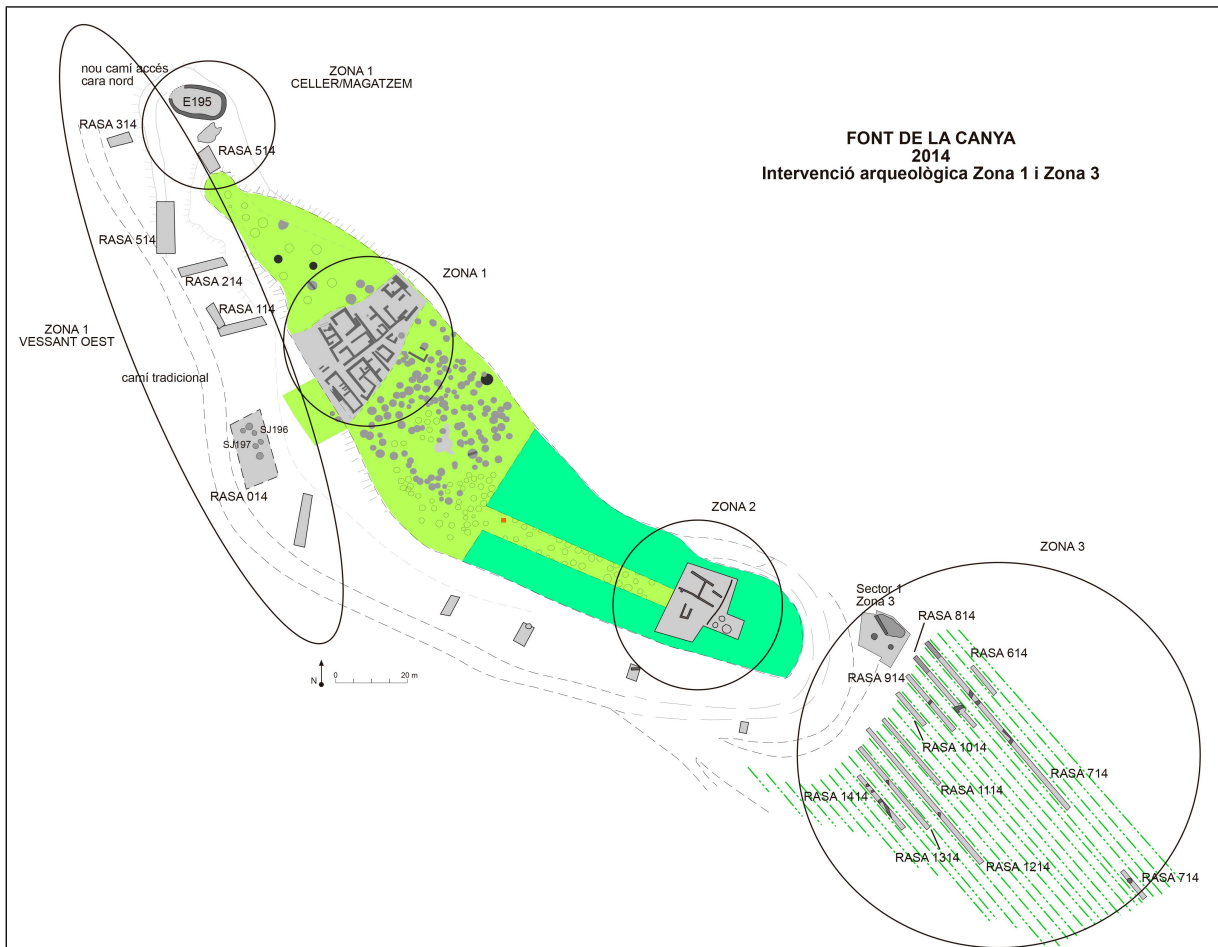
Altres línies de treball, com els punts d, e i f, es troben coordinades amb altres administracions com l'Ajuntament d'Avinyonet del Penedès, Consell Comarcal Alt Penedès i Diputació de Barcelona (Àrees de Territori i Sostenibilitat i Cultura). El pla de treball per cada any es divideix segons les tasques a realitzar seguint aquest ordre:

- a) Obertura en extensió i delimitació arqueològiques
- b) Excavació arqueològica a Zona 1
- c) Estudi materials arqueològics i analítiques interdisciplinàries
- d) Adequació i consolidació
- e) Difusió i pla de comunicació
- f) Centre d'Interpretació i Laboratori d'Arqueologia de Font de la Canya

² El Pla Director del jaciment ibèric de Font de la Canya es pot consultar mitjançant en Xavier Masó, Tècnic de Turisme de l'Ajuntament d'Avinyonet del Penedès: masorx@diba.cat ; també es pot consultar al Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya.

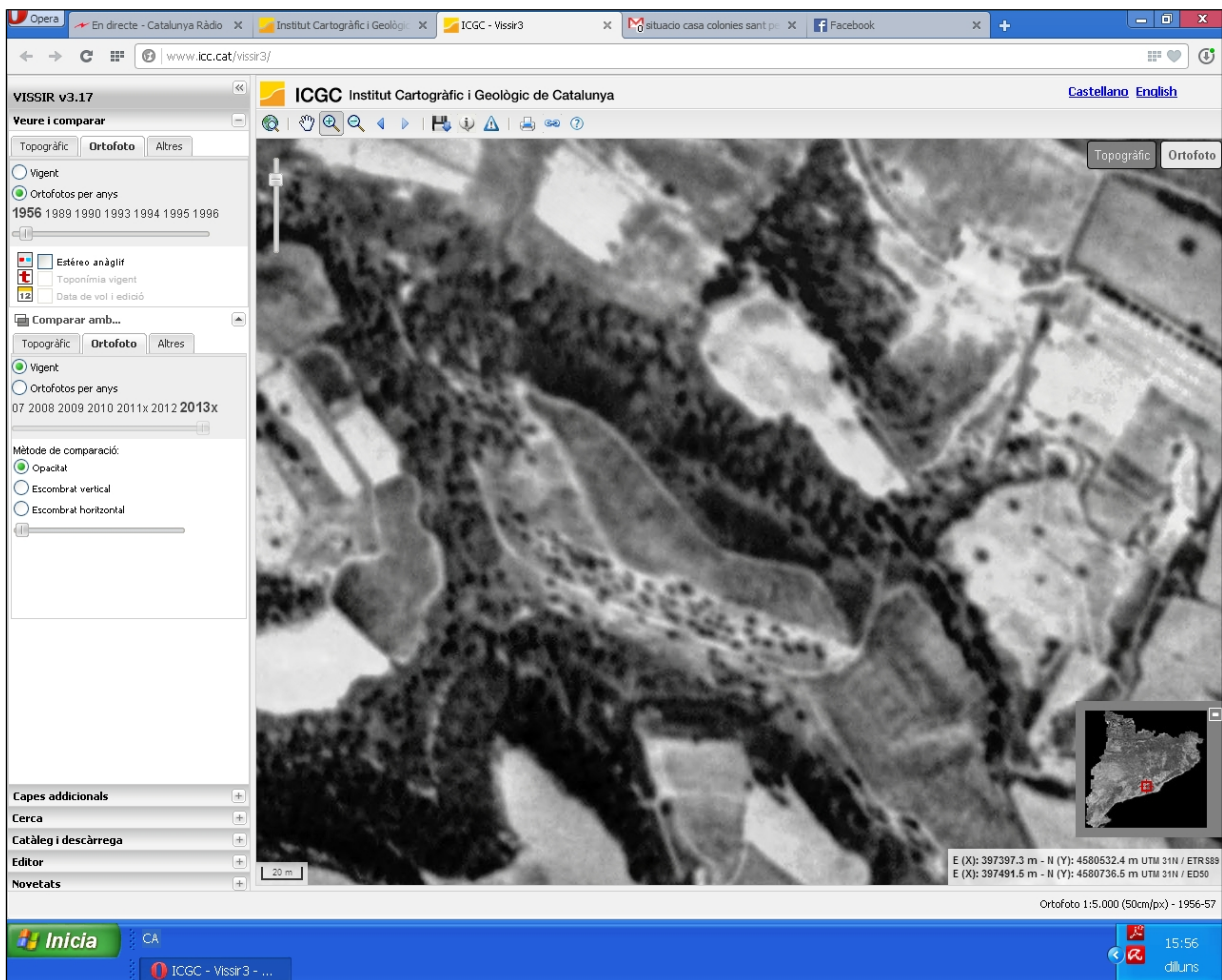
L'excavació arqueològica programada per la Universitat de Barcelona de 2014 es troba recolzada pel Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya), l'Ajuntament d'Avinyonet, la Cooperativa d'Iniciativa Social ACTUA, Finca la Gramanosa, Artcava i Caves Avinyó. Tanmateix també cal agrair el suport del Consell Comarcal de l'Alt Penedès i la DO Penedès. La participació en la campanya està formada per diferents arqueòlegs i estudiants d'arqueologia de a la Universitat de Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona, de la Universitat del País Basc i Universitat Complutense de Madrid, tots ells amb una notable experiència contrastada en arqueologia d'època protohistòrica. Tanmateix s'ha comptat amb l'inestimable col·laboració de diferents entusiastes del patrimoni i de Font de la Canya del municipi i comarca.

L'objectiu principal de l'excavació de 2014 (com a primer any del quadriennal 2014-2017) ha estat la continuació de l'obertura en extensió i excavació arqueològica en diversos punts claus en la recerca arqueològica. A la zona nord del jaciment i a l'est de la zona d'hàbitat nord (Zona 1) i a la zona sud del jaciment o zona d'hàbitat sud (Zona 3). A nivell d'excavació arqueològica s'ha concentrat a la zona nord o zona 1, tant a la zona d'hàbitat del segle III aC, a la vessant i a l'extrem més septentrional o Celler/Magatzem E195. En relació a la zona d'hàbitat s'ha continuat amb l'excavació del Recinte 7 i s'ha iniciat l'excavació fins a primer nivell de paviment dels recintes 9, 10, 11, 12, 13 i 14. S'ha delimitat completament l'E195 i excavat els nivells més superficials, així com un sondeig per tal d'avaluar la seva potència estratigràfica i cronologia d'amortització. També s'han excavat dues estructures tipus sitja situades a la vessant oest, a la mateixa cota del camí d'accés.

Planta arqueològica del Turó de la Font de la Canya, indicació de les zones 1, 2 i 3.

Memòria científica de la intervenció arqueològica, integrada en un projecte de recerca, a Turó de la Font de la Canya (Avinyonet del Penedès, Alt Penedès, Barcelona), de l'1 d'agost a 15 d'octubre de 2014.

Imatges de l'ICC del vol de l'any 1956 on s'observa Font de la Canya.

4.- METODOLOGIA DE TREBALL ARQUEOLÒGIC.

La metodologia emprada ha estat l'habitual en jaciments protohistòrics, amb l'excavació en extensió dels nivells i estructures documentades i emprant el sistema de registre Harris, modificat a partir de les circumstàncies concretes de la pràctica arqueològica en aquest tipus de jaciments. A cada Unitat Estratigràfica identificada i numerada li correspon una fitxa descriptiva amb la informació bàsica de la U.E. A més de la corresponent identificació i numeració d'Unitats Estratigràfiques, hem cregut convenient introduir la utilització del concepte de Fet arqueològic³. Aquest és un concepte relativament nou, desenvolupat per l'equip investigador de l'assentament protohistòric de Lattes (Herault, França), amb la intenció de facilitar la gestió de les dades en agrupar aquelles estructures homogènies formades per més d'una Unitat Estratigràfica (llars de foc, forats de pal, murs amb fonamentació, etc.). Les sitges són una d'aquestes estructures on la utilització del concepte de Fet arqueològic és molt adient i més tenint en compte les característiques del Turó de la Font de la Canya. En aquest sentit els fets arqueològics utilitzats fins a l'actualitat són:

- SJ (estructura sitja)
- LL (llar de foc)
- FP (forat de pal)
- CB (cubeta)
- RT (retall indeterminat)
- ES (estructura indeterminada)

El material gràfic està format per plantes generals (E:1/200, 1/100) i de detalls concrets (E:1/20) que ens aporten una visió sincrònica i horitzontal de les fases del jaciment; i, per suposat, el material fotogràfic imprescindible per a la constatació visual dels treballs realitzats, utilitzant per a cada UE fotografies i diapositives. L'objectiu final, des de el punt de vista gràfic, es poder arribar a realitzar plantes de

³ Entenem com a fet arqueològic "un conjunt estructurat voluntàriament, que pot ser isolat i estudiat com a tal, i al qual es troben associades diverses UE".

les diferents fases constructives de l'assentament, de manera que ens permeti conèixer el millor possible la seva evolució funcional i estructural al llarg de tota la seva història.

Pel que fa al registre del material moble exhumat durant el procés d'excavació, s'ha efectuat un inventari de materials de cada unitat estratigràfica de forma individual. El siglatge del material està encapçalat per les sigles del jaciment T. F. C., any de la campanya 10 i número d'UE. Per a cada UE es complimenta una fitxa d'inventari, que contempla els diferents tipus de materials i les seves classificacions, segons una codificació prèviament establerta, a fi de cobrir les necessitats particulars del jaciment.

Finalment, en tractar-se d'estructures de magatzem tipus sitja, s'ha posat especial èmfasi en les tasques de mostreig i recollida de dades econòmiques, sobretot carpològiques, desenvolupades, com és recomanable, sobre el terreny i en paral·lel a l'excavació de les sitges. Aquesta tasca s'ha realitzat sobretot en base a la flotació sistemàtica de les terres de gairebé tots els nivells arqueològics que amortitzen les sitges (amb més o menys intensitat i volum segons els resultats d'un primer mostreig). Altrament també s'ha dut a terme uns primers estudis arqueozoològics duts a terme per Sílvia Valenzuela (UB) i Sergi Jiménez (URV), de micromorfologia a càrrec de Mercè Bergueda, Xana Arévalo i Marta Mateu (UB) antracològics per Raquel Piqué (UAB). Tanmateix, s'està duent a terme anàlisis d'ADN sobre les llavors de raïm mineralitzades de les fases més antigues amb l'objectiu de caracteritzar genèticament les primeres varietats de *Vitis* cultivades al nostre territori.

La recollida de mostres s'ha efectuat en aquells sediments arqueològics amb presència de matèria orgànica, que són els més susceptibles de contenir restes. El rentatge de les mostres s'ha efectuat mitjançant el sistema de màquina de flotació amb injecció d'aire i rentat amb aigua en columna de garbells, a les instal·lacions de la masia de la casa de colònies de Sant Pere d'Avinyó. Per tal de recuperar les restes els garbells utilitzats tenen diverses mides de llum de malla:

- ▣ 5 mm, on queden atrapades les restes de gran tamany com alguns fruits, pinyols, carbons, ceràmica, fauna, etc.;
- ▣ 1 mm, es recuperen les restes entre 1 i 4 mm, bàsicament restes de cereals, lleguminoses, algunes llavors de plantes sinantròpiques i microcarbons;
- ▣ 0'5 mm, on es concentren les restes d'entre 0'5 i 1 mm, que pertanyen normalment a llavors de plantes adventícies i ruderals.

Posteriorment s'ha procedit a la tria a ull nu dels residus de les malles de 5 i 1 mm i s'ha classificat cadascuna de les restes recuperades:

- ▣ antracologia (a): restes de carbons de fusta.
- ▣ carpologia (c): restes de llavors i fruits carbonitzats.
- ▣ metall (mt): restes de metalls, en aquests cas ferro i bronze.
- ▣ material constructiu (mc): restes d'elements de fang de caràcter constructiu.
- ▣ ceràmica (cer): restes de ceràmiques a torn i a mà.
- ▣ fauna (f): restes òssies d'animals vertebrats.
- ▣ ictiofauna (i): restes de peixos.

En relació a la infraestructura de la campanya d'excavacions arqueològiques de l'any 2014, s'ha comptat amb la casa de colònies de l'església de Sant Pere d'Avinyó gràcies a la col·laboració de la cooperativa d'iniciativa social ACTUA, de Vilafranca del Penedès. Aquesta casa de colònies o masia, s'utilitza com a allotjament dels participants, així com espai on realitzar els treballs de laboratori arqueològic. El Magatzem Municipal d'Avinyonet del Penedès: es tracta d'un modern i nou edifici que disposa d'alarma connectada les 24 h, que serveix de magatzem de totes les eines i material que disposa l'excavació.

Pel que fa al transport, els participants poden arribar a l'excavació mitjançant vehicle propi o bé mitjançant transport públic (estacions de Vilafranca del Penedès i Lavern-Subirats). Per als transports dins la campanya, desplaçaments entre la casa de colònies de Sant Pere d'Avinyó i l'excavació, s'utilitzen els vehicles propis i, si s'escau, es poden llogar durant la campanya, a banda d'accedir caminant donat la immediatesa de la casa de colònies i el jaciment. Tant els membres de l'equip com els participants que utilitzen el seu vehicle propi, reben una compensació en forma de

quilometratge i una rentat final del vehicle a càrrec del projecte, conscients de la gran aportació per a la organització que suposa disposar de vehicles en una campanya de vora 20-25 persones durant 60 dies de treball.

La manutenció està directament lligada al sector econòmic d'Avinyonet del Penedès. Els menús de dinar i sopar de cada dia de campanya els elabora "El Rebost de la Maite" i altres com els entrepans de l'esmorzar i productes necessaris són adquirits a "Queviures Sendu", ambdues botigues d'Avinyonet del Penedès i col·laboradores del projecte des de fa molt anys. Des dels inicis del projecte de Font de la Canya sempre s'ha apostat per realitzar totes les despeses de funcionament a comerços i negocis d'Avinyonet del Penedès o de les rodalies, amb l'objectiu de que el projecte tingui una repercussió positiva en la dinamització econòmica de la zona.

5.- DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS ARQUEOLÒGICS DE CAMP REALITZATS A LA CAMPANYA DE 2014.

Els treballs arqueològics de camp realitzats a la campanya de 2014 al Turó de la Font de la Canya, segueixen els criteris i objectius descrits en el projecte d'investigació corresponent al quadrienni 2014-2017 "El canvi sociocultural a la Cessetània oriental (Penedès i Garraf) durant la Protohistòria i l'època romano republicana: una perspectiva històrica i evolutiva", i la seva adaptació al pressupost definitiu.

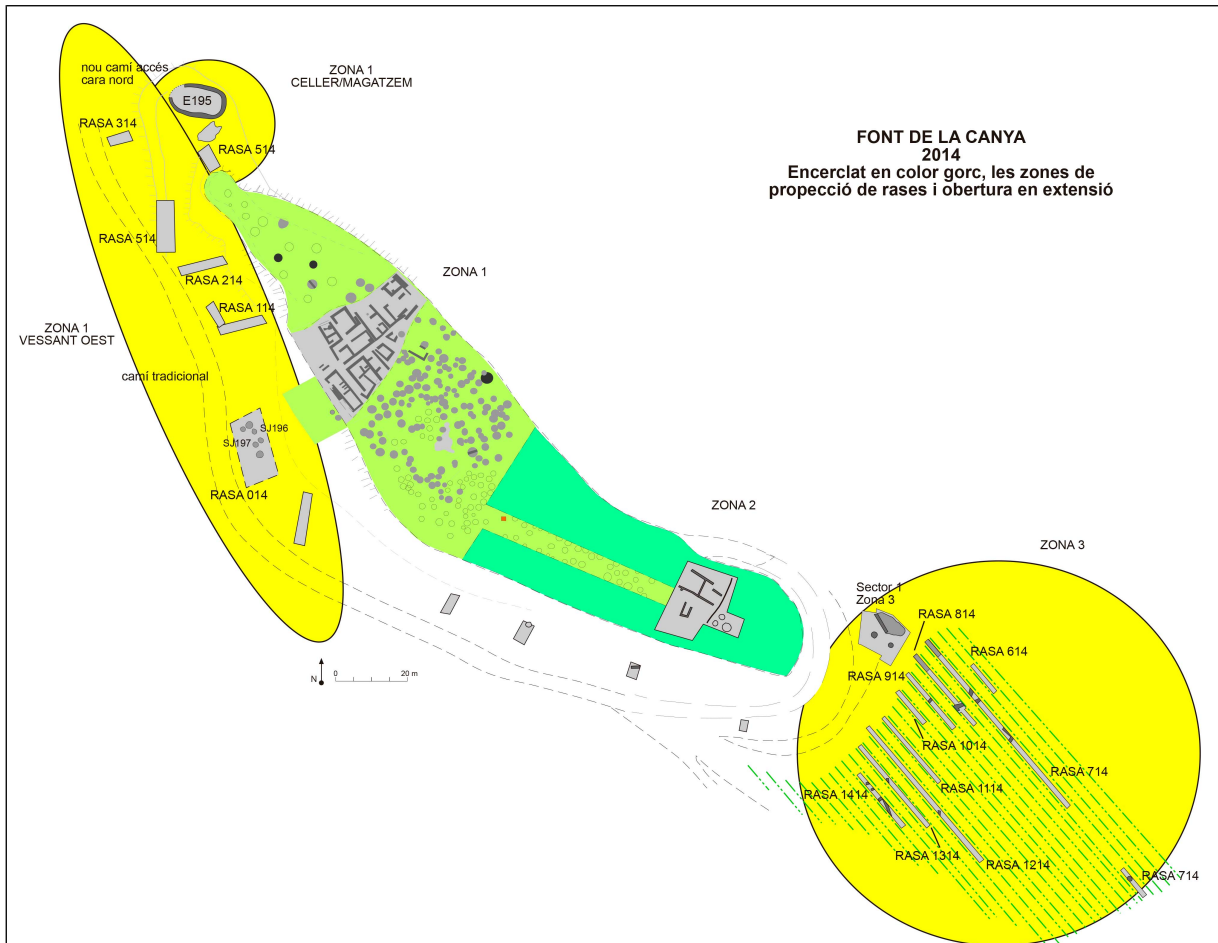
5.1.- OBERTURA EN EXTENSIÓ AMB MÀQUINA RETROEXCAVADORA I DELIMITACIÓ ARQUEOLÒGICA.

L'obertura en extensió amb màquina retroexcavadora s'ha dut a terme en dues ones estratègiques de l'orografia del jaciment per tal de documentar els límits del mateix i establir amb exactitud la seva extensió i conseqüent afectació arqueològica.

El primer punt d'actuació ha estat a la vessant oest de la zona 1 (zona d'hàbitat nord), seguint la suau pendent del terreny natural, en direcció a l'extrem més meridional del jaciment. El segon punt ha estat a la zona sud del jaciment, concretament al camp de vinya situat al sud de l'accés del jaciment, com veurem a continuació.

5.1.1.- OBERTURA ZONA NORD (ZONA 1).

L'obertura efectuada en aquesta zona reprèn els treballs de delimitació de la campanya anterior, concretament de les Rases 6 i 7 de l'any 2013. La consecució d'aquests treballs han permès identificar més estructures tipus sitja a la vessant oest del jaciment i la documentació del celler/magatzem (edifici E195) a l'extrem més septentrional d'aquest. S'han efectuat un total de 6 rases de delimitació arqueològiques:

Planta arqueològica del Turó de la Font de la Canya, indicació en cercle de color groc de les zones 1 i 3.

Memòria científica de la intervenció arqueològica, integrada en un projecte de recerca, a Turó de la Font de la Canya (Avinyonet del Penedès, Alt Penedès, Barcelona), de l'1 d'agost a 15 d'octubre de 2014.

Vista del treballs de prospecció amb rases a la vessant oest de la zona 1 i delimitació d'estructures sitja. A baix, identificació de gran pica de pedra d'època ibèrica de la RASA114.

RASA 014: ampliació d'aquesta rasa iniciada a l'any 2013, on es van documentar 3 estructures tipus sitges, a la mateixa cota que el camí d'accés al jaciment paral·lel al torrent de la Font de la Canya. L'obertura presenta unes dimensions de gairebé uns 50 m². S'han identificat un total de 3 sitges que cal sumar a les tres identificades durant el 2013.

RASA 114: Rasa efectuada a la vessant oest amb unes dimensions de 2x6 m. Tot i que la rasa ha estat considerada negativa, sense estructures arqueològiques, cal destacar la identificació d'una gran pica de pedra de grans dimensions (100x50 cm), que cal situar cronològicament i per tipologia als segles IV-III aC.

RASA 214: Rasa de dimensions de 2x8 m, situada al nord de la RASA 114 i amb resultats negatius.

RASA 314: Rasa de dimensions de 2x4 i 2x6 m situada al nord de la RASA 214 i amb resultats negatius.

RASA 414: Rasa de dimensions de 2x15 i 2x20 m, situada la banda més nord de l'àrea d'afectació del jaciment. Concretament situada en la superfície situada abans de la riera principal que cal creuar durant el camí d'accés al jaciment. Tot i que la rasa s'ha considerat negativa, han aparegut diversos fragments ceràmics vidriats que cal relacionar probablement amb l'existència de la masia de Can Porràfols o Castell d'Avinyó. Aquesta edificació va ser sepultada durant els treballs d'adequació de la finca on se situa, cap l'any 1994.

RASA 514: Aquesta rasa és, sens dubte, la més important d'aquesta zona. S'ha recuperat un antic camí d'accés per la banda nord del jaciment fins arribar a la mateixa falda del jaciment on ha estat possible documentar una gran estructura de forma el·líptica que ha estat identificat com un gran celler/magatzem amortitzat cap al 250 aC. Tanmateix, també s'ha identificat un gran retall de forma irregular al seu

costat. En els següents apartats, especialment de resultats de l'excavació arqueològica, es pot consultar els resultats preliminars de la delimitació i excavació parcial d'aquest gran edifici E195.

Vista del treballs de prospecció amb rases i delimitació de la RASA 514..

5.1.2.- OBERTURA EN EL CAMP DE VINYA SUD (ZONA 3).

Els treballs d'obertura en aquesta zona 3 han estat motivats per l'observació gràfica de fotografies antigues, concretament de l'any 1958 disponibles al web de l'Institut Català Cartogràfic de Catalunya. S'observen diferents estructures en angle recte que feien pensar en una continuació del jaciment per aquesta banda. Ha estat possible

fer una bateria de 9 rases entre les vinyes cultivades, gràcies a l'ajuda d'una màquina retroexcavadora giratòria de petites dimensions. Ha estat possible identificar que tot el present camp de vinya es troba afectat positivament en restes arqueològiques. Malgrat la limitació documental del sistema rases, ha estat possible documentar les restes parcials de diversos edificis d'època romano-republicana (un mínim de 3), així com diverses estructures de combustió, retalls i algunes sitges, situables cronològicament en el segle I aC. Gràcies a aquests treballs el jaciment arqueològic s'engrandeix d'1 Ha a 2,5 Ha d'extensió. Una vegada realitzat el registre arqueològic s'ha procedit al cobriment de les rases, per poder dur a terme les tasques de verema mecanitzada, en mutu acord amb la propietat privada dels terrenys.

RASA 614: Rasa en sentit nord sud, de 0,50 m d'ample i 15 metres de llarg, amb una profunditat màxima de 3 m. Aquesta primera rasa es troba situada a la banda més oest del camp de vinya. La rasa és negativa, no s'ha documentat cap estructura. Apareixen, però, materials ceràmics d'època ibèrica. La rasa ha estat reomplerta de terra una vegada finalitzades les tasques de documentació arqueològica i topografia, per tal de garantir la correcta verema mecanitzada de les vinyes per part del propietari dels terrenys.

RASA 714: Rasa en sentit nord-sud, de 0,50 m d'ample i 70 m de llarg, amb una extensió de 15 m addicionals a la banda més meridional. Presenta una profunditat màxima d'1 m. Rasa positiva, a la banda nord es documenta, juntament amb la RASA814, un gran retall al subsòl reomplert amb argiles, cendres i abundant matèria orgànica, així com materials ceràmics d'origen itàlic, que data, provisionalment, la seva amortització cap al segle I aC. A continuació, s'identifiquen diverses estructures muraries de grans dimensions, amb una potència mitja d'1 m d'amplada, amb pedres de grans dimensions. Tanmateix, a la banda més meridional, s'identifica una cantonada i sengles murs de dimensions més reduïdes. Els materials ceràmics associats situen aquestes estructures en el mateix horitzó cronològic descrit anteriorment.

Vista dels treballs de prospecció amb rases a la zona 3 o camp de vinya situat al sud del jaciment. Detall dels potents murs de pedra identificat a diverses de les rases efectuades durant el 2014.

Pel que fa a l'extensió addicional de la present rasa al final del camp o banda sud, destaca la identificació d'una estructura tipus sitja, amb un diàmetre aproximat d'1 m. Entre els materials identificats durant la seva delimitació, destaca una àmfora tripolitana del segle I aC. La rasa ha estat reomplerta una vegada finalitzades les

tasques de documentació arqueològica i topografia, per tal de garantir la correcta verema mecanitzada de les vinyes per part del propietari dels terrenys.

RASA 814: Rasa en sentit nord-sud, de 0,50 m d'ample i 40 m de llarg. Rasa positiva, on s'identifica el retall documentat a la RASA 714, amb una profunditat màxima d'1,5 m. Posteriorment, s'identifica la continuació dels dos murs determinats a l'anterior rasa. En aquest punt els murs es troben més erosionats, i més aviat podrien ser part de les fonamentacions d'aquests. Els materials associats situen provisionalment aquestes estructures en el segle I aC. La rasa ha estat reomplerta una vegada finalitzades les tasques de documentació arqueològica i topografia, per tal de garantir la correcta verema mecanitzada de les vinyes per part del propietari dels terrenys.

RASA 914: Rasa en sentit nord-sud, de 0,50 m d'ample i 35 m de llarg. Rasa positiva, amb materials arqueològics i restes d'una estructura muraria a la seva part central, d'una potència de 0,80 m d'ample i en bon estat de conservació. Els materials associats situen provisionalment aquestes estructures en el segle I aC. La rasa ha estat reomplerta una vegada finalitzades les tasques de documentació arqueològica i topografia, per tal de garantir la correcta verema mecanitzada de les vinyes per part del propietari dels terrenys.

RASA 1014: Rasa en sentit nord sud, de 0,50 m d'ample i 15 metres de llarg, amb una profunditat màxima de 0,50 m. Rasa negativa en estructures, encara que es documenten materials d'època ibèrica i matèria orgànica. La rasa ha estat reomplerta una vegada finalitzades les tasques de documentació arqueològica i topografia, per tal de garantir la correcta verema mecanitzada de les vinyes per part del propietari dels terrenys.

Detall de les estructures de pedra de les rases 714 i 814. A baix, sitges identificades al sector 1 de la zona 3.

RASA 1114: Rasa en sentit nord sud, de 0,50 m d'ample i 35 metres de llarg, amb una profunditat màxima de 0,50 m. Rasa negativa en estructures, però s'identifiquen materials ceràmics d'època ibèrica. La rasa ha estat reomplerta una vegada

finalitzades les tasques de documentació arqueològica i topografia, per tal de garantir la correcta verema mecanitzada de les vinyes per part del propietari dels terrenys.

RASA 1214: Rasa en sentit nord sud, de 0,50 m d'ample i 67 metres de llarg, amb una profunditat màxima de 0,50 m. Rasa positiva en estructures arqueològiques. Al centre-sud de la mateixa s'identifica part d'un mur de pedra d'una amplada de 0,30 m. Així mateix, s'identifiquen materials arqueològics d'època ibèrica i especialment d'època romana-republicana o segle I aC. La rasa ha estat reomplerta una vegada finalitzades les tasques de documentació arqueològica i topografia, per tal de garantir la correcta verema mecanitzada de les vinyes per part del propietari dels terrenys.

RASA 1314: Rasa en sentit nord sud, de 0,50 m d'ample i 43 metres de llarg, amb una profunditat màxima de 0,40 m. Rasa positiva en estructures arqueològiques, amb restes muraries idèntiques a la rasa anterior, mur de pedra d'una amplada de 0,30 m. Es podria tractar del mateix edifici, essent un mur paral·lel identificat a la RASA1214 i que probablement formaria part dels identificats a la RASA1414. La rasa ha estat reomplerta una vegada finalitzades les tasques de documentació arqueològica i topografia, per tal de garantir la correcta verema mecanitzada de les vinyes per part del propietari dels terrenys.

RASA 1414: Rasa en sentit nord sud, de 0,50 m d'ample i 33 metres de llarg, amb una profunditat màxima de 0,50 m. Rasa positiva en estructures arqueològiques, que es poden associar a les identificades a les rases 1214 i 1314. Es tracta d'un tram e mur amb cantonada (només part identificada) i de dos petits trams de murs que se situen paral·lelament a la banda més nord de la rasa. Presenten unes dimensions similars a les descrites a les rases 1214 i 1314 La rasa ha estat reomplerta una vegada finalitzades les tasques de documentació arqueològica i topografia, per tal de garantir la correcta verema mecanitzada de les vinyes per part del propietari dels terrenys.

Per finalitzar els treballs en aquesta zona 3, s'ha procedit a fer una ampliació del sector 1 (o R1 2013), d'uns 50 m² aproximadament, situat a la falda del jaciment per la seva banda més a l'est. Ha estat possible confirmar l'existència d'una estructura amb mur en forma de marge i rebliment de ceràmiques i abundant matèria orgànica. Presenta un diàmetre aproximat de 2 m d'amplada i 3 de llargada. Aquest retall sembla estar relacionat a l'identificat a les rases 714 i 814. Entre els materials, s'identifiquen àmfores itàliques que cal situar entre els segles II-I aC. Tanmateix, ha estat possible identificar dues estructures tipus sitja. Tant les sitges com el retall amb marge de pedra, seran objecte d'excavació en les properes campanyes arqueològiques.

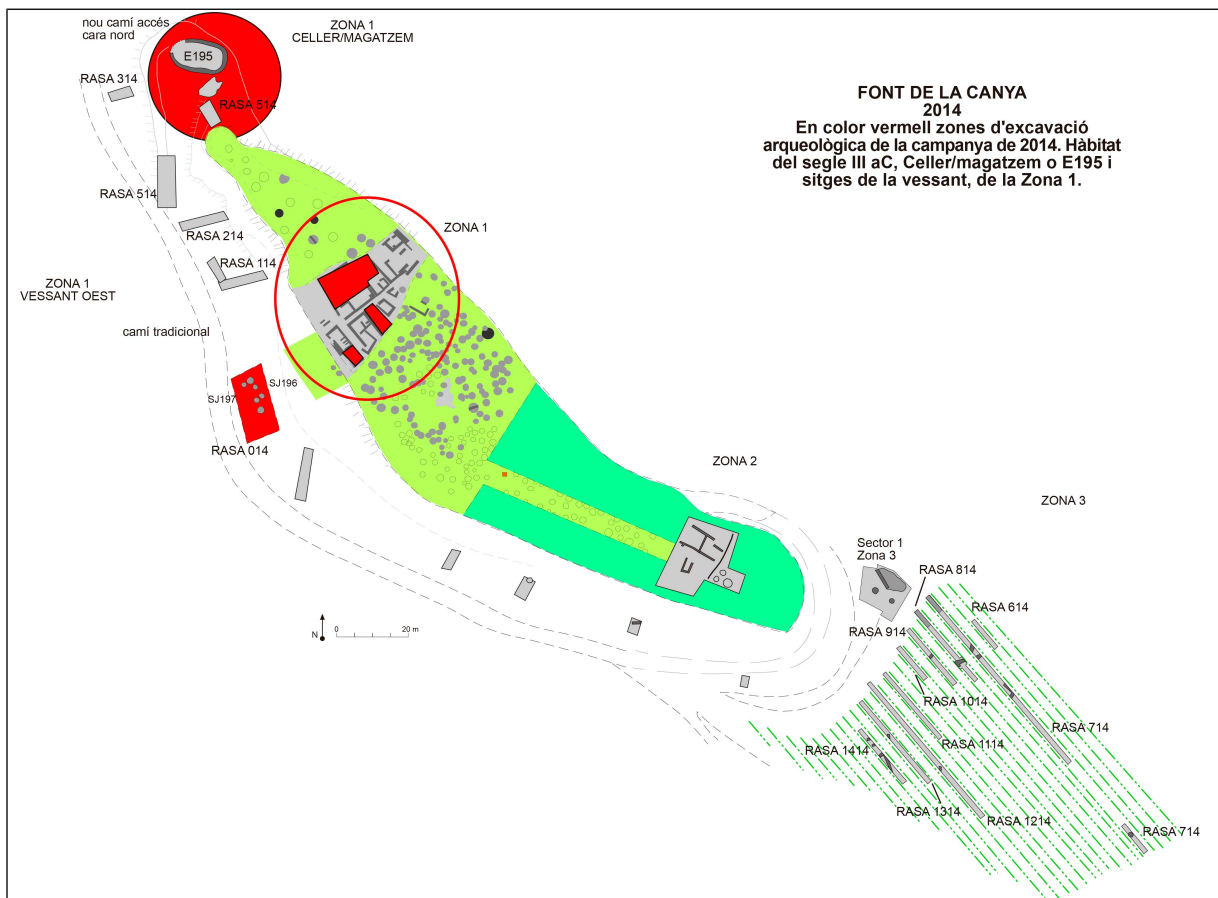
5.2.- EXCAVACIÓ ARQUEOLÒGICA A LA ZONA 1.

Un dels objectius de la campanya d'enguany consisteix en la continuïtat de l'excavació arqueològica de la zona d'hàbitat del jaciment del Turó de la Font de la Canya. En efecte, durant la campanya de 2014, l'objectiu principal és excavar els nivells d'enderroc o darrer abandonament del màxim d'àmbits possibles de la plataforma superior del que anomenem zona d'hàbitat del moment ibèric ple de l'assentament o zona 1.

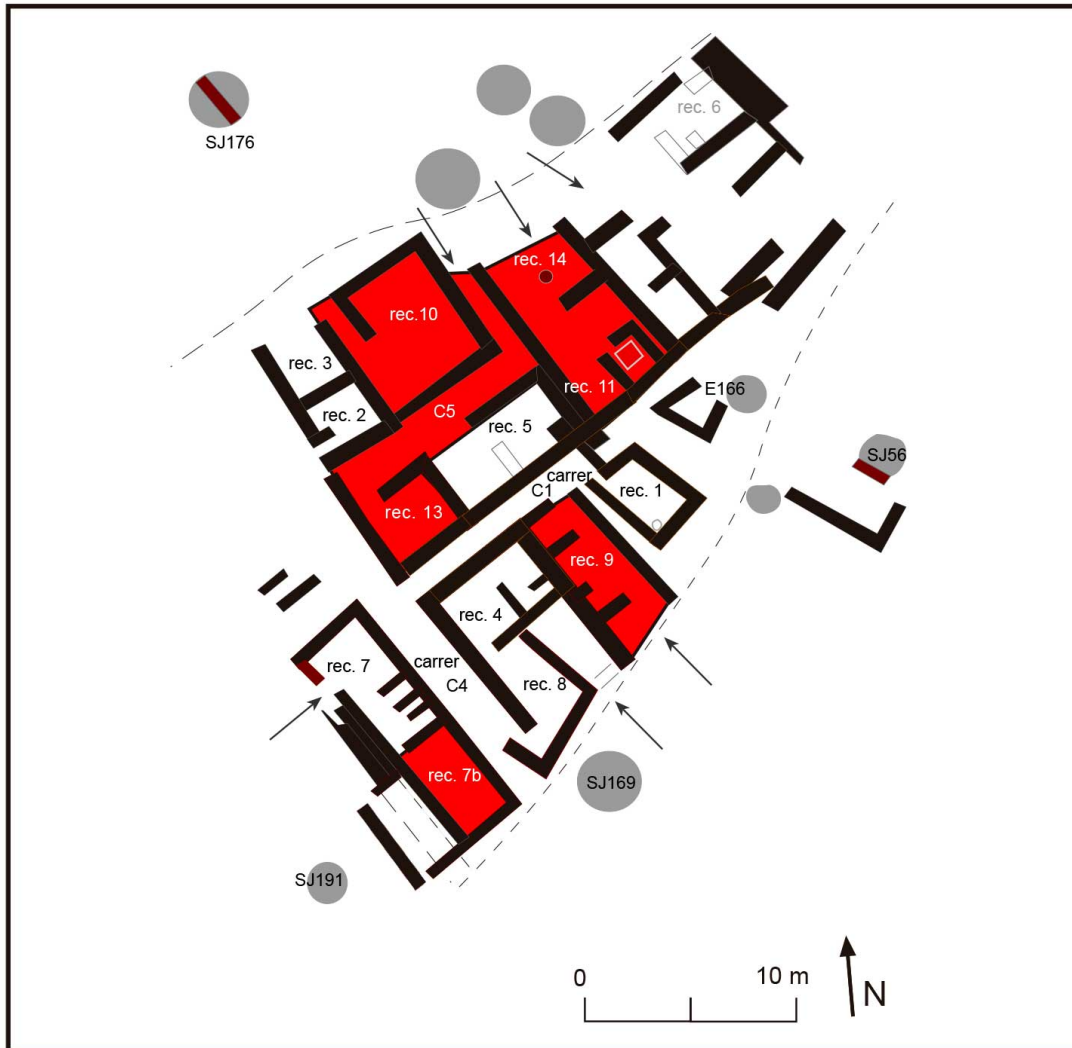
Aquesta tasca d'excavació dels nivells d'enderroc fins a cotes del primer nivell de pavimentació o circulació, es va iniciar a la campanya de 2011, on es va dur a terme la destapada del nivell superficial en aquest sector. Sabem que es tracta de nivells que daten entorn el 200 aC. D'aquesta manera, un cop excavats aquests nivells d'enderroc, podrem disposar d'una planta urbanística força completa d'aquest sector en aquest moment cronològic, podent interpretar l'organització i funcionalitat del jaciment a finals del III aC.

Altrament, amb l'excavació de la zona d'hàbitat, podrem assentar les bases per a que, en un futur immediat, es pugui dur a terme la consolidació del jaciment. Sobretot de les estructures de mur datades en aquesta fase de fi del segle III aC.

Durant les campanyes dels anys 2010 – 2013, es va dur a terme una obertura en extensió, amb l'ajuda d'una màquina retroexcavadora. Es va destapar una zona amb diferents estructures de mur d'entorn uns 600 m². Així com l'excavació de diversos recintes (1, 2, 3, 4, 5 i 6). En la campanya d'enguany s'ha pogut excavar els primers nivells d'enderroc de 7 recintes o àmbits (7,9, 10, 11, 12, 13 i 14) i tres estructures viàries fins a les cotes dels diferents paviments o nivells d'ús més moderns de l'assentament.

Indicació en vermell de les zones amb intervenció d'excavació arqueològica de la zona 1, hàbitat del segle III aC, Celler/magatzem E195 de mitans del segle III aC i sitges vessant oest.

Detall dels recintes excavats a la zona d'hàbitat del segle III aC de la zona 1..

5.2.1.- RECINTE 7 (B).

S'ha continuat amb l'excavació del recinte 7, específicament de l'àmbit 7B. D'aquesta forma s'ha aconseguit disposar dels tres (a, b i c) àmbits al mateix nivell de paviment de la primera fase de l'ibèric ple amb l'objectiu de continuar l'excavació simultània dels tres àmbits a l'excavació del proper any 2015.

L'excavació de la UE1714, finalitzada l'any 2014, ha permès identificar l'inici de dos murs MR1747 i MR1748, que divideix el recinte B en dos sectors, nord i sud. Tanmateix, amb l'aparició d'aquest dos murs es van identificar sengles nivells d'ús. Un el nivell d'ús UE1743, que comunica amb la llar de foc identificada al recinte 7c, de l'any 2013 i que presenta una concentració, a la seva banda més est, de cendres. Per altra banda, sobre el nivell d'ús del recinte 7b nord UE1744, s'identifica una petita bossada de carbons, UE1745. D'ambdues bossades s'ha procedit a recollir mostres de sediment per al seu posterior anàlisi. La cronologia provisional d'aquests nivells inferiors cal situar-los a mitjans del segle III aC.

Llistat d'Unitats Estratigràfiques relacionades amb el recinte 7B

UE1714: nivell rebliment del recinte 7b

UE1743: nivell de paviment del recinte 7b zona sud

UE1744: nivell de paviment del recinte 7b zona nord

UE1745: bossada de carbons del recinte 7b nord

UE1746: bossada de cendres del recinte 7b sud

UE1747: mur nord del recinte del 7b nord

UE1748: mur sud del recinte del 7b sud, situat a la part central

Vista del treballs d'excavació arqueològica del recinte 7 del segle III aC.

5.2.2.- RECINTE 9.

La casa 9 es tracta d'un recinte de planta rectangular delimitada pels murs 1558, per l'oest, i pel mur 1768 vers l'est en sentit nord-sud, coetanis del mur de façana 1765. Es tracta de murs fets a base de pedres de petita dimensió lligades amb poc morter de fang, gaire bé en sec, que delimiten tot l'espai de la casa 9, tret del cantó sud, on suposadament hauríem de deduir un mur de tanca que no s'ha conservat.

El conjunt de la casa 9 ocupa una superfície d'entorn 26 m² i es divideix en 4 àmbits quadrangulars (petits espais de 2'5 metres quadrats, aproximadament)

intercomunicats per un espai de passadís situat a la banda est de l'edifici, definit per un petit empedrat (UE1791). Aquests àmbits els hem anomenat amb els noms de 9A a la part més septentrional, separat de 9B, mitjançant el mur 1766, que juntament amb el mur 1797 conformen l'àmbit 9C; finalment a la banda més del sud hi documentem el recinte 9D mitjançant el mur MR1767.

Sota de l'estrat superficial (excavat durant la campanya de 2011 i en part en la campanya d'enguany) es va documentar un nivell d'enderroc o amortització, que s'ha numerat de manera diferent en funció de l'àmbit on apareixia (UE1770 a 9A; UE1769 al recinte 9B; UE1776 a 9C; i UE1781 a 9D). Aquest nivell d'amortització es defineix com un estrat de terres de consistència i color heterogènies, on es barregen fragments de terra cremada (possibles tovots), amb restes cendroses i carbons. Aporta bastant material ceràmic.

Per sota d'aquest enderroc es va poder documentar un primer nivell de pavimentació que també en funció de l'àmbit on apareixia s'ha registrat amb diferents números d'UE (UE1787 a 9A; UE1788 a 9B; UE1789 a 9C; i UE1790 a recinte 9D). Aquest era format per un nivell de terres argiloses compactades, de color força heterogeni, segurament afectat per l'acció del foc ja detectat a l'estrat d'enderroc, agafant un color marró fosc – vermellós força tacat amb carbonets. Apareix per tots els espai interiors del recinte 9. A falta de l'estudi definitiu dels materials recuperats, cal situar cronològicament aquesta fase d'aquest recinte a finals de segle III aC o entorns any 200 aC. En aquesta cota es van aturar els treballs d'excavació, restant pendent la seva excavació en futures campanyes.

Llistat d'Unitats Estratigràfiques relacionades amb el recinte 9:

UE1765: Mur nord del recinte 9

UE1766: Mur mitger que separa 9A de 9B

UE1767: Mur sud del recinte 9

UE1768: Mur est del recinte 9

UE1769: Enderroc de tovots cremats a 9B

UE1770: Enderroc de tovots cremats a 9A

UE1776: Enderroc de tovots cremats a 9C

UE1781: Enderroc de tovots cremats a 9D

UE1787: Nivell d'ús a 9A

UE1788: Nivell d'ús a 9B

UE1789: Nivell d'ús a 9C

UE1790: Nivell d'ús a 9D

UE1791: Petit empedrat del passadís del recinte 9

UE1797: Mur que delimita 9C vers el nord

Vista del treballs d'excavació del recinte 9 del segle III aC.

5.2.3.- RECINTE 10.

Es tracta d'un recinte amb una planta de forma rectangular on l'espai de solar que ocupa aquest recinte 10 no supera els 35 m². El recinte 10 està delimitat al nord per el mur MR1730; a l'est pel mur MR1731; al sud per el mur MR1732 que el separa del carrer C5; i a l'oest per el mur MR1546 que comparteix amb els recintes 2 i 3 excavats l'any 2010. Es tracta de murs amb gruixos d'uns 50 - 55 cm, fets a base de pedres de mitjana dimensió (40 x 17 cm.), lligades amb poc fang, gairebé en sec. El gruix de fang entre pedra i pedra és d'uns 3 cm aproximadament. En general, l'aparell agafa un aspecte força regular. Aquesta casa quedava dividida en 3 recintes (10A, 10B i 10C) a partir de les parets mitjaneres (MR1734 i MR1733), més estretes que les parets mestres (45 cm).

Un cop exhaurit l'estrat superficial (tasca feta durant les campanyes de 2010 i 2011) i enguany (UE1727) d'aquest sector, i extreta la planta que conforma la casa 10, es va procedir al registre i excavació dels diferents estrats d'enderroc. Aquests enderrocs, tot i ser contemporanis els vam numerar diferenciant-los segons el recinte on es trobaven. Així la UE1735 correspon al recinte 10A, l'estrat 1736 correspon al recinte 10B, i 1758 al recinte 10C. En general es tracta d'estrats força heterogenis, conformats en gran part per toves desfetes. Tanmateix, cal destacar certes diferències en l'enderroc UE1735. Es tracta d'un nivell de terres soltes i força heterogènies de color marró (toves), verdós (argiles) i vermelloses a la part central (terres cremades), barrejant-se amb pedres de petita dimensió.

Una vegada excavats aquests nivells d'enderroc va aparèixer els paviments UE1772 als recintes 10A i 10 B i UE1773 al recinte 10C, ambdós paviments no presenten connexió física atès que entre ambdós recintes (10 B i 10 C) hi documentem una rasa d'espoli (UE1752) del mur 1733 en el lloc on originàriament contactaven. Es tracta de nivells d'argiles i graves compactades que apareix per tot l'espai de la casa 10, adossant-se a tots els murs abans descrits. En aquests nivells,

tant sols cal destacar, que en els recintes 10Ci 10B va aparèixer tres taques de terres cremades que creiem obeeixen a petits focs puntuals que deixen unes lleus impremtes en el paviment.

Altrament, al recinte 10A, cal destacar la documentació d'una estructura de banquetta (UE1775) correguda en paral·lel al mur MR1734 per el seu cantó est. Es tracta d'una estructura feta a base de pedres de petita dimensió lligades amb força fang, que s'adossa al mur MR1734, i que està associada al paviment UE1772 del recinte 10. A falta de l'estudi definitiu dels materials recuperats, cal situar cronològicament aquesta fase d'aquest recinte a finals de segle III aC o entorns any 200 aC. En aquesta cota vam aturar els treballs d'excavació, restant pendent la seva excavació en futures campanyes.

Llistat d'Unitats Estratigràfiques relacionades amb el recinte 10:

UE1727: Primer nivell d'enderroc, sota superficial a rec 10

UE1730: Mur Nord

UE1731: Mur Est

UE1732: Mur sud

UE1733: Mur que separa recinte 10C i 10B

UE1734: Mur que separa recintes 10A i 10B

UE1735: Enderroc a 10A

UE1736: Enderroc a 10B

UE1752: Retall Rasa d'espoli de 1733

UE1753: Farciment de 1752

UE1758: Enderroc a 10C

UE1772: Paviment a 10A i 10B

UE1773: Paviment a 10C

UE1775: Banqueta a 10A.

5.2.4.- RECINTE 11.

El recinte 11 es conserva parcialment, apuntant una planta rectangular, essent delimitat pel mur de tanca MR1605 vers el sud; per el mur MR1739 vers l'oest; i pel mur MR1738 vers l'est; restant la part nord tallada pel sondeig de l'any 2001 a l'informe del qual ens hi remetem. En total presenta una superfície interna conservada de 3,5 m².

Al recinte 11, es va iniciar la seva excavació a la campanya de 2011, on es va dur a terme la retirada de l'estrat superficial, per sota es va documentar l'estrat d'amortització (UE1728), datat en l'ibèric final (entorn el 200 aC). L'UE1728 el definim com un estrat de terres força soltes de color marró clar que apareix per tot l'espai del recinte 11, aportant poc material arqueològic, destaca un possible fons de *Kalathos* que descansa sobre el següent nivell (UE1737). Aquest últim nivell, igual que UE1728, també apareix per tot l'espai del recinte 11, diferenciant-se de UE1728 per ser unes terres marrons més clares i força compactades (un possible nivell d'ús). Finalment, sota UE1737 es documenta un clar nivell d'ocupació (UE1751) que es defineix com una superfície força compactada tacada amb nòduls de carbonat càlcic. Aquest nivell d'ús, apareix per tot l'espai del recinte 11 i fins hi tot el depassa per sota del mur MR1738, el qual penja en aquest moment cronològic recolzant-se sobre UE1751. A falta de l'estudi definitiu dels materials recuperats, cal situar cronològicament aquesta fase d'aquest recinte a finals de segle III aC o entorns any 200 aC. En aquesta cota vam aturar els treballs d'excavació, restant pendent la seva excavació en futures campanyes.

Llistat d'Unitats Estratigràfiques relacionades amb el recinte 11:

UE1605: Mur en sentit est – oest que delimita el recinte 11 vers el sud.

UE1728: Primer nivell d'enderroc sota superficial al recinte 11.

UE1737: Nivell d'ús al recinte 11 sota 1728.

UE1738: Mur que delimita el recinte 11 vers l'est.

UE1739: Mur que delimita el recinte 11 vers l'oest.

UE1751: Paviment a recinte 11, sota 1737 i 1738

Vista del treballs d'excavació, a dalt del recinte 10, i a baix, del recinte 13 i concentració de ceràmica ibèrica. Segle III aC.

5.2.5.- RECINTE 12.

El recinte 12 es conserva parcialment, apuntant una planta rectangular, essent delimitat pel mur de tanca MR1605 vers el sud; per el mur MR1740 i MR1741 vers l'oest; pel mur MR1750 vers l'est; i pel mur MR1742 vers el nord, restant la part central tallada pel sondeig de l'any 2001 a l'informe del qual ens hi remetem. En total presenta una superfície interna aproximada d'uns 35 m², separats en dos àmbits pel mur MR1749, força mal conservat.

Al recinte 12, es va iniciar l'excavació de l'estrat superficial a la campanya de 2011. Per sota es va documentar directament l'estrat d'anivellació (UE1729), datat en l'ibèric ple (de tercer terç del segle III aC), amb l'aparició de ceràmiques barrejades: ceràmiques de vernís negre àtic, destacant una copa jònia, juntament amb ceràmiques del taller de roses, destacant l'absència de campanianes. L'UE1729 el definim com un estrat de terres força soltes de color marró clar que apareix per tot l'espai del recinte 12. El nivell UE1729 apareix cobrint el següent nivell d'ús (UE1792) Aquest últim nivell, al igual que UE1729, també apareix per tot l'espai del recinte 12, diferenciant-se de UE1729 per ser unes terres morrons més clares i força compactades, barrejades amb diferents nòduls de carbonat càlcic (podent ésser interpretat com un possible nivell d'ús). A falta de l'estudi definitiu dels materials recuperats, cal situar cronològicament aquesta fase d'aquest recinte a finals de segle III aC o entorns any 200 aC. En aquesta cota vam aturar els treballs d'excavació, restant pendent la seva excavació en futures campanyes.

Llistat d'Unitats Estratigràfiques relacionades amb el recinte 12:

UE1729: Estrat d'anivellació sota superficial

UE 1740: Mur de la banda Oest (part sud)

UE 1741: Mur de la bada Oest (part nord)

UE 1742: Mur mitger a recinte 12 que separa el recinte 12 del recinte 14

UE 1749: Mur mitger a recinte 12

UE 1750: Mur que delimita el recinte 12 vers el nord-est.

UE 1792: Paviment a recinte 12

5.2.6.- RECINTE 13.

El recinte 13 es tracta d'un àmbit de planta quadrangular delimitada pels murs MR1605, vers el sud; MR1762 i MR1763 vers l'oest; MR1761 vers l'est i MR1760 vers el nord, on s'ubica la porta que comunica amb el carrer C5. Es tracta de murs fets a base de pedres de petita dimensió lligades amb poc morter de fang, gaire bé en sec, que delimiten tot l'espai de l'àmbit 13.

Sota de l'estrat superficial, excavat durant la campanya de 2011, es va documentar un nivell d'enderroc o amortització (UE1757). Aquest es defineix com un estrat de terres de color marró mig, força soltes que apareix per tot l'espai del recinte 13. D'aquest estrat cal destacar que aporta gran quantitat de material amfòric i tenalles de gran dimensió de ceràmica a torn oxidada ibèrica, especialment cal destacar una concentració de material ceràmic a la cantonada sud-est del recinte.

Per sota d'aquest enderroc, es va documentar un primer nivell de pavimentació (UE1771). Aquest era format per un nivell de terres argiloses força compactades sobre el qual apareix gran quantitat de ceràmica esclafada en disposició plana, la part nord està força tacada per terres cendroses convertint-se en aquesta zona una tonalitat grisa. Apareix per tot l'espai intern que defineix el recinte 13. A falta de l'estudi definitiu dels materials recuperats, cal situar cronològicament aquesta fase d'aquest recinte a finals de segle III aC o entorns any 200 aC. En aquesta cota vam aturar els treballs d'excavació, restant pendent la seva excavació en futures campanyes.

Llistat d'Unitats Estratigràfiques relacionades amb el recinte 13:

UE1605: Mur que delimita el recinte 13 vers el sud

UE1757: Últim nivell d'amortització del recinte 13, sota superficial.

UE1760: Mur nord que separa el recinte 13 del carrer C5

UE1761: Mur est del recinte 13 que separa els recintes 13 i 5

UE1762: Mur oest del recinte 13 que s'adossa a UE1763

UE1763: Mur oest del recinte 13.

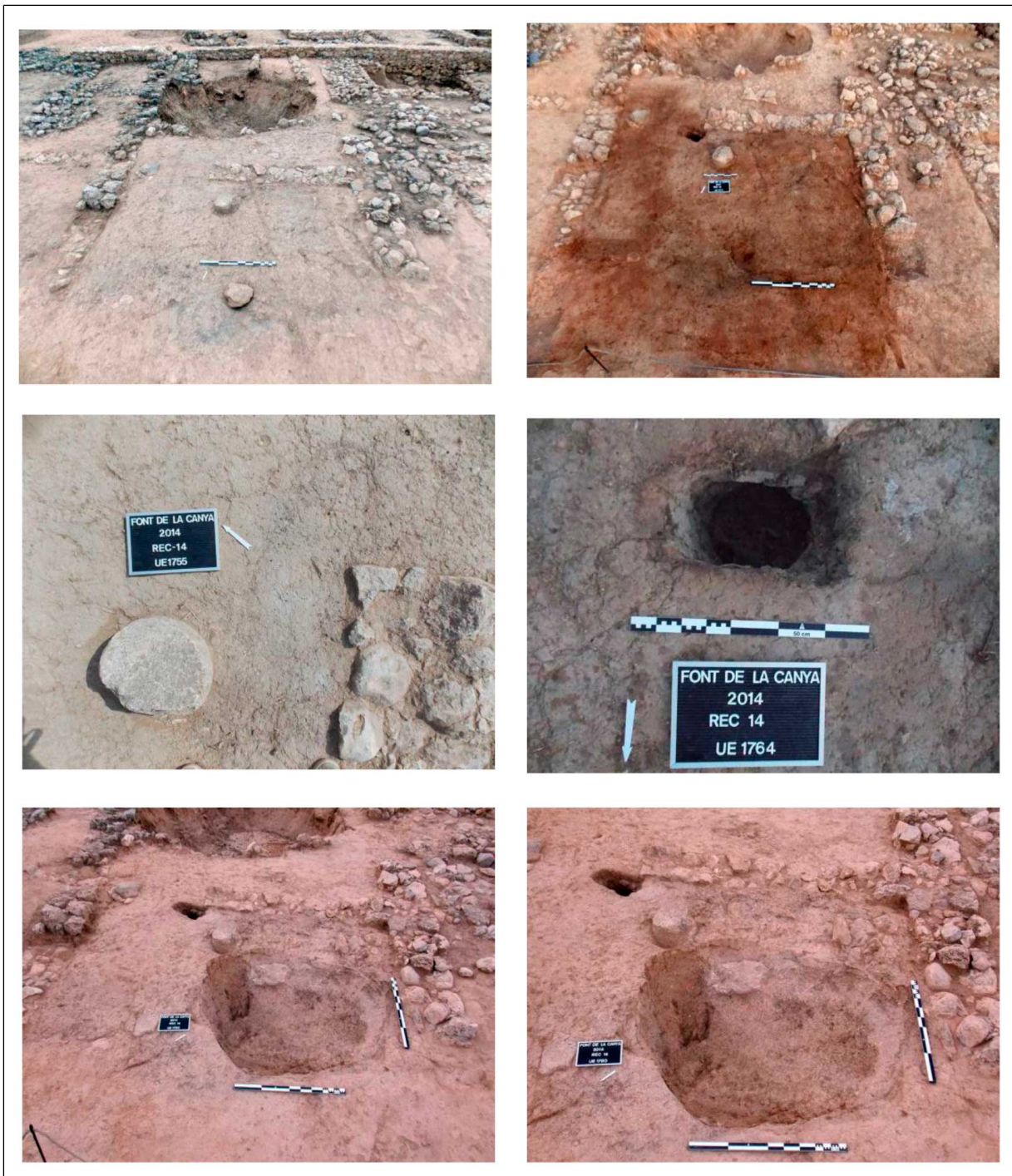
UE1771: Paviment a recinte 13 sota UE1757.

5.2.7.- RECINTE 14.

El recinte 14 es tracta d'un àmbit de planta quadrangular delimitada pels murs MR1742, vers el sud; MR1750 vers l'oest; MR1741 vers l'est i pel que fa al canto nord, aquest espai queda totalment obert al descampat (espai obert) del cantó nord del turó on continua una important extensió del camp de sitges. Al igual que als altres recintes d'aquest sector, es tracta de murs fets a base de pedres de petita dimensió lligades amb poc morter de fang, gaire bé en sec, que delimiten tot l'espai de l'àmbit 14.

Sota de l'estrat superficial, excavat durant la campanya de 2011, es va documentar un nivell d'amortització (UE1756). Aquest es defineix com un estrat de terres de color marró mig, força soltes que apareix per tot l'espai del recinte 14. Aporta poca quantitat de material ceràmic, doncs es conserva poca potència estratigràfica.

Per sota d'aquest nivell es va documentar un primer nivell de pavimentació (UE1793). Aquest és format per un nivell de terres argiloses força compactades de color marro mig força barrejat amb nòduls de carbonat càlcic i força tacat per restes de carbonets i cendres provinent de les estructures de combustió amb les quals s'hi associa (UE1754 i UE1780). L'estructura de combustió UE1754 la definim com un retall de forma el·líptica (eix est – oest de 46 cms i amplada de 26 cms. i 45 cms de potència), que apareix prop de la porta que comunica els recintes 12 i 14. Presenta les parets molt rubefactades, deduint-ne una combustió molt elevada i força concentrada. Apareix reomplert per dos nivells de colmatació de terres cendroses

Vista del treballs d'excavació del recinte 14 i dels diversos elements relacionats amb la metal·lúrgia del ferro, com diversos forns i una enclusa de pedra. Segle III aC.

(UE1755 i UE1759) dels quals hem guardat tot el sediment per a posteriors analítiques que ajudin a interpretar aquest petit forn.

Per altra banda el nivell d'ús UE1793, s'associa a una altre estructura de combustió: UE1780 (tal vegada lligada a un petit taller metal·lúrgic de reparació d'eines de ferro). Es tracta d'una estructura arrodonida (1,65 cm de diàmetre) que presenta les parets rubefactades (a una combustió molt menys elevada que UE1754), essent reomplert en tota la seva potència (entorn els 20 cm) per l'estrat UE1779, del qual s'han guardat tot el sediment per a posteriors anàlisis. Ambdues estructures, cal associar-les a l'estructura de planta circular de pedra UE1794 la qual s'interpreta com una possible enclusa, en el supòsit que ens trobéssim davant una possible ferreria ibèrica (hipòtesis que cal confirmar amb l'avenç de la recerca). En aquesta cota vam aturar els treballs d'excavació, restant pendent la seva excavació en futures campanyes.

Pel que fa a la cronologia d'aquest espai intern que acabem de definir, cal destacar que, a diferència de la majoria dels àmbits excavats en aquesta campanya (datats en un moment d'entorn el 200 aC.), els recintes 12 i 14, els quals es relacionen clarament mitjançant l'obertura de porta al mur MR1742, daten del tercer terç del III aC., en l'ibèric ple. És a dir, directament sota el superficial, apareixen aquests nivells de ple segle III aC., sense haver-se documentat la fase d'entorn 200 que documentem a la resta d'aquest sector d'hàbitat. Ja sigui per que no existia o per que no s'ha conservat degut a remocions modernes.

Llistat d'Unitats Estratigràfiques relacionades amb el recinte 14:

UE1754: Estructura de combustió (possible forn metal·lúrgic de petites dimensions)

UE1755: Rebliment de UE1754

UE1756: Primer nivell sota superficial a rec 14

UE1764: Solera de terra cremada a l'interior de UE1754

UE1779: Rebliment de UE1780

UE1780: Estructura de combustió arrodonida

UE1793: Paviment sota UE1756

UE1794: Possible enclusa de pedra treballada

5.2.8.- CARRER 5.

L'estructura viària C5 és delimitada pels murs MR1732 i MR1547 vers el nord; per MR1762 vers l'oest; i MR1760 vers el sud. A la part est està en contacte amb l'estructura viària C6 que comunica aquest conjunt d'edificacions amb el descampat de la part nord del turó. En total ocupa un espai d'uns 30 m². C5 transcorre en sentit est oest i intercomunica el carrer C6 amb els recintes de magatzem 5 i 13.

Un cop extret l'estrat superficial, va aparèixer un nivell d'amortització de poca potència estratigràfica (UE1774). Així mateix començava a documentar-se una estructura d'empedrat (UE1783) que ocupava la part est i central del carrer. Es tracta d'una estructura de lloses més o menys planes que apareix a la part nord-est del carrer, essent fet a base de pedres de dimensió gran i mitjana. Aquesta estructura d'empedrat està associat a un nivell d'us que apareix majoritàriament a la part oest de C5 (UE1786). El nivell UE1786 presenta terres compactades de color marró mig que es diferencia de l'estrat que el cobreix (UE1774) sobretot per la consistència i per aportar diferents materials ceràmics esclafats en disposició plana. La cronologia provisional d'aquests nivells del carrer 5 cal situar-los a finals del segle III aC o entorns de l'any 200 aC. En aquesta cota vam aturar els treballs d'excavació, restant pendent la seva excavació en futures campanyes.

Així mateix l'estructura d'empedrat de C5 també apareix associat a l'estructura de desguàs (UE1785). Es tracta d'una estructura de pedres enclavades en sentit est – oest, feta a base de pedres de mitja i gran dimensió a les bandes laterals. La part interior del fons està feta a base de pedres de tota dimensió predominant les lloses planes, presentant una inclinació de cota en sentit est – oest. A l'interior d'aquesta estructura de desguàs s'ha documentat dos nivells de rebliment o amortització dels quals s'han emmagatzemat les corresponents mostres de sediment per a posteriors anàlisis (UE1784, molt similar a UE1774; i UE1796). El nivell UE1796 el definim com

estrat de terres soltes de color marró fosc, força tacat amb cendres i nòduls de terra cremada, apareixent per tot l'espai interior de l'estructura de desguàs UE1785. A falta de l'estudi definitiu dels materials recuperats, cal situar cronològicament aquesta fase d'aquest recinte a finals de segle III aC o entorns any 200 aC.

Llistat d'Unitats Estratigràfiques relacionades amb el carrer 5:

UE1783: Estructura d'empedrat

UE1784: Rebliment de claveguera

UE1785: Estructura de desguàs – claveguera

UE1786: Nivell d'ús

UE1796: Segon nivell de farciment de UE1785

5.3.- EXCAVACIÓ DEL CELLER/MAGATZEM (EDIFICI E195).

Una de les troballes més significatives de la campanya de 2014 és un gran edifici interpretat inicialment com un celler/magatzem soterrat a més de dos metres de profunditat. Es tracta de l'ampliació i la delimitació arqueològica resultant de la RASA 514, efectuada durant la present campanya de 2014 i que se situa a la zona més nord del jaciment, essent l'extrem amb restes arqueològiques més septentrionals documentades a dia d'avui. La motivació de la intervenció en aquest sector ha estat doble. Per una banda, recuperar un antic accés per la cara nord del jaciment i a la vegada identificar possibles restes arqueològiques. Per altra banda, a partir de l'observació de les fotografies antigues abans comentades de l'any 1956, suggeria alguna possible estructura muraria de forma ovalada i, en conseqüència, es va procedir a la seva delimitació amb rases.

L'E195 o magatzem/celler presenta una formada ovalada/el·líptica i unes dimensions de 14 metres de llargada per 7 metres d'amplada, conformat amb un potent mur de pedra de 0,80 m d'amplada que el folra en la seva pràctica totalitat. La

zona d'accés o porta està orientada cap a l'oest, la zona d'obaga, amb una amplada de 2 m aprox.

Vista del treballs de delimitació i excavació de l'E195., UE1777 i UE1782.

Vista dels treballs de delimitació i excavació de l'E195, UE1803 i UE1803B. Detall de plat ibèric del segle III aC.

Vista del treballs d'excavació finals del sondeig realitzat i de conjunt aèries.

Com dèiem, es troba situat a l'extrem més al nord, just a la zona on comença la pendent de la vessant per aquesta zona, i se situa a una cota inferior (217,82 msnm) a més de 14 metres respecte a la cota superior de la zona 1 o punt zero del jaciment (231,96 msnm).

El primer nivell identificat és la UE1777, que cal interpretar com a un primer nivell superficial i de delimitació arqueològica. Es tracta d'un nivell d'argiles amb presència d'abundants restes vegetals i d'arrels actuals, moltes pedres de mitjanes i grans dimensions i molt material ceràmic d'època ibèrica, així com alguns fragments de molins barquiforme i un de rotatori de grans dimensions. No s'ha documentat cap element d'intrusió moderna. El segon nivell UE1782 de rebliment de l'E195 presenta unes característiques semblants a l'anterior, però destaca l'absència d'arrels i altres elements vegetals actuals. Presenta una totalitat marró-negre, amb moltíssim material ceràmic i amb moltes pedres de mitjanes i grans dimensions.

Sota aquests nivell apareix el tercer nivell de rebliment de l'E195, la UE1803, que presenta argiles de color marró i resulta molt homogeni en la totalitat de l'estructura. Destaca la gran quantitat de pedres de grans i mitjanes dimensions, així com la gran quantitat de materials ceràmic recuperat, tot i que només s'ha excavat un 20% d'aquesta UE1803, concretament la part més oest, amb l'objectiu de realitzar un sondeig.

Arribats a aquest punt, es va decidir realitzar un sondeig de 3x3 m en la zona a tocar al MR1805, en la zona situada a la banda amb millor potència conservada, la sud. El perímetre del sondeig pertanyent a la mateixa UE1803, s'ha diferenciat amb el nom UE1803B, ambdós tenen una potència de gairebé 1 m. Això ha permès diferenciar els materials ceràmics d'aquest potent nivell de rebliment a la cota superior UE1803 i la més inferior UE1803B, per la seva posterior anàlisi detallada. Al final de la UE1803B es documenta un potent nivell de pedres de grans i mitjanes dimensions que sembla que s'estén per la totalitat de l'E195, com s'observa en la cota més erosionada a la vessant oest de la mateixa. Entre aquest nivell de pedres i el final de l'estructura (on apareix el nivell natural retallat) apareix el darrer nivell de

rebliment de l'E195, la UE1804. Es tracta d'un nivell d'una potència d'uns 20 cm, amb pocs materials ceràmics i algunes restes de matèria orgànica.

Durant l'excavació del mateix, només un 20% aprox., s'han recuperat més de 15.000 fragments d'àmfores per al vi, tenalles per a cereals i altres productes, guerres per a servir el vi, entre altres. Aquest materials indiquen que el celler/magatzem va ser abandonat cap al 250 aC, encara que desconeixem, ara per ara, quan es va construir. Aquest gran edifici soterrat al subsòl (una mena de cava o fresquera) sembla estar concebut per a la conservació de productes com el vi que requereixen d'una temperatura baixa i constant, així com per emmagatzemar altres productes alimentaris. Les futures excavacions en aquest celler/magatzem han de corroborar si en el mateix edifici es produïa el premsat del raïm, o be només complia les funcions de gran magatzem. Sens dubte es tracta d'una troballa excepcional, sense paral·lels coneguts en el món ibèric, que li confereix al jaciment una grau de monumentalitat i enriqueix l'itinerari durant la visita de Font de la Canya.

Altres materials recuperats durant l'excavació parcial del celler/magatzem destaca l'aparició d'un amulet cauri, un mol·lusc originari del mar Roig i l'oceà Índic, que arribà a Font de la Canya a través del comerç egipci i cartaginès o púnic cap a mitjans del segle III aC. Es tracta del cauri més antic documentat a dia d'avui a la Península Ibèrica, com es desprèn de la recerca actual (Rodríguez-Hidalgo *et al.*, 2013). A més, s'ha recuperat un anell serpentiforme de bronze, restes de plom, ungüentaris de vidre, etc. Com dèiem, els materials recuperats situen l'amortització de l'E195 cap a mitjans del segle III aC o entorns 250 aC. Cal tenir present, que resta la completa excavació arqueològica d'aquesta estructura per tal d'avançar en la comprensió de seva funcionalitat i evolució dins el complex de la Font de la Canya.

Memòria científica de la intervenció arqueològica, integrada en un projecte de recerca, a Turó de la Font de la Canya (Avinyonet del Penedès, Alt Penedès, Barcelona), de l'1 d'agost a 15 d'octubre de 2014.

Vista aèria de l'E196 i del jaciment al final de la campanya de 2014. Mol·lusc cauri originari del Mar Roig del segle III aC, amb perforació superior. Imatges de la presentació de resultats a la premsa.

Llistat d'Unitats Estratigràfiques relacionades amb el celler/magatzem E195.

UE1777: nivell superficial i de delimitació de l'E195

UE1782: primer nivell de rebliment de l'E195

UE1803: segon nivell de rebliment de l'E195, zona oest

UE1803B: segon nivell de rebliment de l'E195, zona sondeig

UE1804: tercer nivell de rebliment de l'E195, dins sondeig

UE1805: mur de pedra corregut que conforma la totalitat de l'E195

5.4.- EXCAVACIÓ SITGES VESSANT OEST.

Gràcies a l'obertura de la RASA 014, iniciada durant la campanya de 2013, ha estat possible delimitar un total de 6 estructures tipus sitja. S'ha procedit a l'excavació de dues d'elles amb l'objectiu de conèixer la cronologia i tipologia del camp de sitges central en aquesta vessant oest del turó. Aquestes sitges es troben a la mateixa cota que el camí d'accés al jaciment paral·lel a torrent de la Font de la Canya, i en conseqüència, presenten un alt grau d'arrasament, amb escassa potència conservada.

Sitja SJ196

UE1800: retall de construcció de la SJ196. Presenta una forma globular de parets convexes amb un fondària de 0,25 m i un diàmetre de 0,70 m.

UE1799: primer i únic nivell de rebliment format per argiles sorrenques amb poc material arqueològic.

Cronologia d'amortització de l'estructura de l'ibèric ple (segle III-IIaC).

Sitja SJ197

UE1802: retall de construcció de la SJ197. Presenta una forma globular de parets convexes amb un fondària de 0,20 m i un diàmetre de 0,60 m.

UE1801: primer i únic nivell de rebliment format per argiles sorrenques amb poc material arqueològic.

Cronologia d'amortització de l'estructura de l'ibèric ple (segle III-IIaC).

6.- TREBALLS DE LABORATORI I ANÀLISI PRELIMINAR DELS MATERIALS ARQUEOLÒGICS.

Les estructures més antigues es daten, clarament, de Primera Edat del Ferro, dins del segle VII aC., amb els característics conjunts ceràmics conformats per un gran predomini de ceràmiques indígenes a mà i una petita proporció de ceràmica a torn, tota ella importada. La ceràmica a mà presenta les formes i les decoracions típiques d'aquest període, bo i destacar l'absència gairebé total de ceràmiques acanalades, fet que fa pensar en un moment molt avançat dins de la Primera Edat del Ferro, és a dir, cap a finals del segle VII aC. La ceràmica importada està composta, gairebé de forma exclusiva, per àmfores fenícies occidentals.

Un segon grup el formen aquells conjunts ceràmics formats per un predomini pràcticament total de ceràmiques ibèriques, amb les formes i les decoracions pròpies de la fàcies ibèrica antiga, ben conegudes a la zona. En aquests nivells les ceràmiques importades hi són absents, amb l'excepció d'alguns fragments informes d'àmfora fenícia occidental que, aparentment, tindrien un caràcter residual. Aquest fet, fa pensar en un moment antic dins del període ibèric antic, és a dir, d'una datació preferentment dins del segle VI aC.

El tercer grup d'estructures es situa amb claredat dins del segle IV a. n. e. per la constant aparició de les importacions que constitueixen el fòssil director propi d'aquest moment, com és la ceràmica àtica de vernís negre, en concret, amb aquelles formes clàssiques de l'esmentat segle IV aC. En aquests conjunts ceràmics tornen a aparèixer les evidències d'àmfora importada, en especial exemplars d'àmfora púnico-ebusitana del tipus propi d'aquest moment (PE-14).

L'aparició d'algun fragment de ceràmica Campaniana A, junt amb ceràmiques ibèriques pintades típiques del moment en les darreries del segle III aC o principis de la centúria següent. Un darrer grup seria el conformat per aquelles estructures que han proporcionat tan poc material arqueològic que cal considerar-les com a sitges de datació no precisa.

6.1.- MOSTREIG DE SEDIMENTS I ESTUDIS ARQUEBOTÀNICS.

Alfredo Àngel Cano, Francisco Cantero i Dani López, Universitat de Barcelona.

A continuació es presenten els resultats dels estudis carpològics duts a terme al jaciment protohistòric del Turó de la Font de la Canya (Avinyonet del Penedès, Alt Penedès) durant la campanya d'excavacions de l'any 2014.

La incorporació d'un mostreig sistemàtic durant el procés de l'excavació, ha permès disposar de tot un conjunt de restes que, normalment, no són perceptibles a simple vista i que, per tant, han contribuït notablement a fornir el registre arqueològic. Aquestes restes s'agrupen en diferents disciplines segons la seva naturalesa, com per exemple l'antracologia, la palinologia, la carpologia... que formen part de l'arqueobotànica i l'arqueofauna amb l'estudi de la microfauna, l'ictiofauna, etc. És a dir, tot un conjunt de dades que ens aportarà informació del paleoambient i de la paleoeconomia.

S'han mostrejat tots els nivells de paviment i enderroc de la zona d'hàbitat de la zona 1, de les sitges de la vessant oest i dels diferents nivell de rebliment de l'E195. Per al tractament de les mostres s'ha utilitzat el sistema de rentat per màquina de flotació, que és ideal per a tractar les mostres de gran volum i les adreçades a recuperar restes carbonitzades. La màquina de flotació està formada per una cuba on es barreja aigua i aire amb l'ajuda d'un compressor elèctric. D'aquesta manera el sediment entra en contacte amb l'aire i l'aigua i els terrosos es desfan sense fer malbé el material carbonitzat i facilita la flotació de restes carbonitzades. A l'interior de la màquina es diposita una malla d'1mm de llum, on es recuperen les restes que no suren, com les restes de ceràmica, fauna, malacofauna, pedres, etc.

Les plantes cultivades millor representades són l'ordi vestit (*Hordeum vulgare*) i el blat nu (*Triticum aestivum/durum*) que componen, de forma aclaparadora, la major part de restes recuperades. Així podem interpretar a nivell d'hipòtesis que part de l'excedent agrícola emmagatzemat a l'interior d'aquests graners excavats al subsòl, coneguts amb el nom de sitges, estarien compostes per aquests cereals.

Com és conegut, les excavacions d'aquestes estructures no han conservat la seva funció primària i per tant, les restes conservades al seu l'interior són deixalles que, d'una forma indirecta, ens informen de les activitats dutes a terme en aquest assentament.

Procés de flotació de sediments de Font de la Canya.

En segon terme, les restes que més abunden són de cereals considerats com a secundaris i estan representats per la pisana (*Triticum dicoccum*), el blat nu de tipus compacte (*Triticum aestivum/durum tipus compactum*). Els cereals anteriors són dits d'hivern perquè la sembra s'efectua a la tardor. En canvi, altres cereals

secundaris com el mill (*Panicum miliaceum*) i el panís (*Setaria italica*) són cereals anomenats de primavera, perquè la sembra s'efectua en aquesta estació. Aquests cereals tenen una importància secundària però formen part de l'entramat agrícola i són necessaris per al funcionament del cicle productiu agrícola.

Altres plantes cultivades complementen el cultiu de cereals com les lleguminoses. La millor representada és la lletia (*Lens culinaris*) seguida de la guixa (*Lathyrus sativus*) i la veça (*Vicia cf. sativa*) aquestes últimes amb una presència molt reduïda. Les lleguminoses tenen una importància vital en aquest tipus d'agricultura. El seu cultiu ajuda a la regeneració del sòl i mantenir la fertilitat. També tenen un caràcter destacat en l'alimentació humana perquè són riques en proteïnes, equilibren la dieta i poden substituir aliments preuats com la carn, quan aquesta escasseja.

Per altra banda s'ha documentat la recol·lecció de fruits de la natura que és una de les pràctiques més antigues documentades. S'ha recuperat restes de fruits com la figa (*Ficus carica*), la móra (*Rubus fruticosus/idaeus*) i el gla (*Quercus* sp.), que tindrien un paper important en la dieta dels habitants del Turó de la Font de la Canya.

L'únic fruiter documentat que pot tenir un caràcter cultivat és la vinya i és una de les descobertes més importants reflectida en aquests primers resultats. La diferenciació entre les llavors de la varietat silvestre (*Vitis vinifera* ssp. *silvestris*) i la cultivada (*Vitis vinifera* ssp. *vinifera*) és difícil i problemàtica, com s'ha posat de manifest en els paràgrafs anteriors. La documentació d'un elevat nombre de pinyols d'aquest fruit (més d'un centenar), el seu context cronològic (finals del segle VII a) i arqueològic (àmfores fenícies) ens decanta a considerar-les com a cultivades. En aquest sentit la importància que adquireix la vitivinicultura en les societats indígenes s'ha de posar de manifest en multitud de treballs i ho demostren diferents elements de la cultura material d'aquestes societats.

A l'esquerra, caryopsis d'ordi vestit. A la dreta, conjunt de lleties. Ambdues carbonitzades i del segle VII aC de Font de la Canya.

6.2.- ESTUDIS ZOOARQUEOLÒGICS.

Silvia Valenzuela i Sergio Jiménez, Universitat de Barcelona i Universitat Rovira i Virgili.

Exposem els resultats de l'anàlisi de les restes de macromamífers recuperades al jaciment durant la campanya de 2014. L'interès d'aquest estudi neix del potencial d'informació que ofereixen la zona d'hàbitat i les sitges amortitzades com a escombrera, ja que això ens aporta dades sobre l'alimentació càrnica dels habitants del jaciment, la seva gestió de les deixalles i, en menor grau, sobre la seva economia.

Un total de 2986 restes han estat analitzades, de les quals 704 (30,7%) han pogut ser determinades anatòmicament i taxonòmica. Les espècies representades són el bou, el porc, ovelles i cabres –agrupades sota el terme genèric d'ovicaprins– cavall, cérvol, gos i conill. El ventall domèstic domina àmpliament sobre les espècies salvatges al llarg de tota la cronologia –segles VII a.C fins segle III a.C-. Totes les restes presenten les característiques pròpies de deixalles de cuina: alt índex de fragmentació i traces de carnisseria lligades a l'esquarterament, la desarticulació i el descarnament dels ossos. A nivell de la conservació post-deposicional cal destacar l'acció de fongs i/o bacteries sobre la cortical dels ossos. Això ha provocat dissolucions parcials i ha augmentat l'índex de fragmentació, alhora que ha dificultat la presa de mesures osteomètriques i l'observació de les traces. D'altra banda però, les sitges formen conjunts tancats poc sotmesos a alteracions posteriors –excepció feta de l'escapçament pels treballs agrícoles o de la superposició d'altres sitges–, fet que ha afavorit la preservació de les restes.

Les tres principals espècies de consum –bous, porcs i el grup d'ovicaprins– estan representats per totes les parts anatòmiques, fet indicador de que els animals es processen sencers al jaciment, és a dir, no hi ha una adquisició de parts seleccionades riques en carn. La resta d'espècies –gos, cavall, conill, cérvol– estan representats per un nombre molt baix de restes, i només el cérvol presenta traces d'aprofitament alimentari.

El nombre de restes determinades (NRD) i l'evolució diacrònica de la proporció entre espècies (%NRD) pot reflectir canvis en el consum càrnic al jaciment: el segle VII aC, tot i que en NRD el grup d'ovicaprins sigui el més nombrós, el major pes càrnic el tenen els bous; els segles VI-V a.C els bous perden importància i els porcs prenen més relleu, acostant-se molt als valors –en NRD– dels ovicaprins, que continuen estant millor representats en nombre de restes. Els segles IV-III a.C els ovicaprins dominen completament el ventall d'espècies consumides –129 restes d'ovicaprí front a les 13 de bou i les 57 de porc–. Això concorda amb la tendència observada per Albizuri i Nadal (1999) en què en època ibèrica les espècies majoritàries–en NRD– són sempre les ovelles i les cabres. En el marc de la nostra tesi evaluarem el paper de les altres dues espècies de consum –porcs i bous– i analitzarem si les ovelles i les cabres són la base ramadera ja des del segle VII a.C o bé si hi ha hagut una evolució en l'alimentació i en la gestió dels animals.

Els valors de NMI donen constància de l'elevat grau de dispersió de les restes, que majoritàriament corresponen a deixalles de consum alimentari. El remuntatge, en aquest cas, s'ha vist limitat a la reconstrucció dels elements fragmentats en el decurs de l'excavació, sense que s'hagi constatat cap connexió anatòmica, amb l'excepció d'un gos molt incomplet del s.VIIa.C i algun remuntatge de mandíbula i dents isolades.

Les corbes de mortalitat –en base als valors de NMI per edats– orienten a un consum bàsicament d'adults, especialment en el cas dels bous. Aquest patró es manté constant al llarg de tota la forquilla cronològica. Els porcs i els ovicaprins, tot i sacrificar-se majoritàriament a l'edat adulta, presenten més diversificació d'edats. Això no és estrany ja que ambdues espècies tenen taxes de reproducció més altes que els bous i el valor intrínsec per individu és menor. El consum majoritari d'adults és característic d'una estratègia ramadera d'autoabastament, on s'aprofiten els recursos secundaris dels animals –llet i derivats, llana i força de treball, principalment– sense especialitzar-se en cap d'ells, i es consumeixen els animals que ja s'han reproduït almenys una vegada. En aquest model no es practica una

ramaderia intensiva de cria ni es duu a terme una explotació especialitzada de cap recurs secundari.

Com a conclusió d'aquestes consideracions preliminars, apuntar que les dades arqueozoològiques s'enquadren bé en el plantejament de què aquest grup humà –els ibers de la Cessetània oriental– tenen una economia de base agrícola, on l'agricultura constitueix la veritable font de riquesa, que s'emmagatzema i permet el comerç i l'enriquiment del grup. En aquest context, la ramaderia és un complement alimentari –important– que no és explotat intensivament amb fins comercials.

Bibliografia

ALBIZURI, S. i NADAL, J. (1999): Aprovechamiento y producción animal en época ibérica. Consideraciones generales económicas, *Limes*, 6-7, Col·lectiu de Recerques Arqueològiques de Cerdanyola, Cerdanyola, pp. 41-52.

POPLIN, F. (1976): A propos du nombre de restes et du nombre d'individus dans les échantillons d'ossements, *Cahier du centre de recherches préhistoriques*, 5, Université Paris I, Paris, pp. 61-75.

POPPER, K. R. (1979): *El desarrollo del conocimiento científico: conjeturas y refutaciones*, Ed. Paidós, col. Biblioteca de Filosofía, Mayor 2, Barcelona, 1979.

POPPER, K. R. (1985): El coneixement objectiu: un enfocament evolutiu, Edicions 62, col. Clàssics del pensament modern, 27, Barcelona, 1985.

VIGNE J.-D. (1991): The meat and offal weight (MOW) method and the relative proportion of ovicaprines in some ancient meat diets of the north-western Mediterranean, *Rivista di Studi Liguri*, anno LVII, 1-4, Bordighera, pp. 21-47.

6.3.- ESTUDIS MICROMORFOLÒGICS.

Xana Garcia i Marta Mateu, Universitat de Barcelona.

L'anàlisi micromorfològica consisteix en estudiar el sediment a escala microscòpica; és a dir, en l'observació al microscopi òptic de làmines primes. La seva aportació més important és que ens permet descriure els components del sediment i les seves relacions, i distingir el seu origen natural o antròpic; així com poder estudiar els nivells antropogènics i els processos postdeposicionals que han afectat al rebliment sedimentari i els nivells d'ocupació.

El protocol de mostreig és el desenvolupat per Bergadà (1998) i la confecció de les làmines primes es duen a terme en el Servei de Micromorfologia i Anàlisi d'Imatges de la Universitat de Lleida. Un cop extretes les mostres i al laboratori, aquestes s'impregnen amb resina sintètica de tipus polièster, fent el buit de manera que surti l'aire de la porositat, s'assegura una difusió per capil·laritat de la resina i una impregnació total dels materials. Les mostres adquireixen la consistència necessària per a obtenir una secció prima d'unes 25 µm de gruix. La mida de les làmines que s'han fabricat és de 13,5 x 5,5 cm (més grans que les usades habitualment en petrografia).

Un cop realitzades les làmines primes, es pot procedir al seu estudi, que s'efectuarà combinant la lupa binocular amb la microscopia òptica, així com quan sigui necessari amb la microscopia electrònica de rastreig. Per procedir a la seva anàlisi, les làmines seran descrites segons els criteris i principis proposats per Bullock *et al.*, (1985), Bergadà (1998), Courty *et al.* (1989), Stoops (2003) i Stoops *et al.* (2010).

Al jaciment de Turó Font de la Canya enguany s'ha començat a aplicar un protocol per poder dur a terme un estudi micromorfològic d'aquest. Amb aquesta finalitat s'ha procedit, durant la campanya, ha deixar testimonis sedimentaris dels recintes i d'algunes estructures. Els testimonis romandran *in situ* per poder recollir tota la potència estratigràfica dels recintes i estructures, i així poder-les estudiar micromorfològicament.

En aquesta campanya, del 2014, s'han començat a deixar 7 testimonis a la zona d'hàbitat. D'aquests 7 testimonis s'han mostrejat 3, que eren els que presentaven una major potència. També s'ha procedit a mostrejar una estructura d'una llar de foc ja inventariada i estudiada.

Cada testimoni mostrejat s'ha descrit al camp sedimentàriament a nivell macroscòpic i s'han procedit a l'extracció de blocs per poder realitzar les làmines primes. També hem pres mostra solta de cada nivell descrit i diferenciat. Tot el procés ha estat documentat fotogràficament.

Per tal d'extreure el bloc mantenint l'estructura sedimentària intacte hem utilitzat venes enguixades. Aquestes han donat consistència al bloc, que un cop extret hem recobert amb paper de diari per assegurar el seu transport al laboratori. Igualment, amb la llar de foc, també hem fet servir la mateixa metodologia per extreure un fragment de la solera d'aquesta.

Relació mostres extretes Campanya TFC'14

Recinte/Estructura	Bloc	Mostra Solta
Recinte 9	1 (3 nivells)	4 mostres
Recinte 7B Nord	1 (3 nivells)	4 mostres (1 d'aquestes geològica)
Recinte 7B Sud	1 (2 nivells)	3 mostres (1 d'aquestes geològica)
Llar de foc (Rec. 7B Nord)	1 (3 nivells)	4 mostres

TFC'14 Rec 9 (Previ extracció)

TFC'14 Rec 7B Sud (Preparació extracció)

TFC'14 Rec 7B Nord (Bloc enguixat)

TFC'14 Rec 7B Nord (Extracció)

TFC'14 Llar de foc (Extracció)

TFC'14 Llar de foc (Mostra extreta)

TFC'14 Rec 9 (Mostra extreta)

TFC'14 Rec 7B Sud (Detall mostra solta)

7.- ASPECTES DE DIFUSIÓ I ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES.

Relació de les diverses notícies i l'impacte mediàtic de les excavacions d'aquest estiu de l'any 2014:

TV3

<http://www.ccma.cat/tv3/alcarta/#/videos/5255215>

PENEDÈS TV

<http://www.rtvvilafranca.cat/actualitat/article/els-arqueolegs-de-la-font-de-la-canya-volen-seguir-amb-les-excavacions-del-magatzem-i-iniciar-les-de-la-zona-dhabitat-de-cara-a-lany-que-ve>

AGENCIA CATALANA DE NOTICIES

<http://www.acn.cat/acn/763976/General/video/avinyonet-font-de-la-canya-arqueologia-celler-ibers.html>

LA FURA

<http://lafura.cat/noticies/noves-excavacions-font-canya-permeten-localitzar-celler-magatzem-del-segle-iii-ac>

EIX DIARI

<http://www.eixdiari.cat/cultura/doc/50714/localitzen-un-gran-celler-del-segle-iii-ac-i-amfores-de-vi-al-jaciment-davinyonet.html>

The screenshot shows the Eix Diari website interface. The main article is titled "Localitzen un gran celler del segle III a.C. i àmfores de vi al jaciment d'Avinyonet". The article text includes: "L'equip d'arqueòlegs de la Universitat de Barcelona ha documentat també un monumental edifici d'època romana-republicana, abandonat al segle I a.C." and "S'engrandeix i s'intensifica el jaciment d'1 Ha a 2,5 Ha i la seqüència cronològica entre el segle VIII i el segle I a.C.". Below the text is a photograph of two people working at an archaeological site. The website header includes navigation tabs for "INICI", "TERRITORI", "POLITICA", "SOCIETAT", "ECONOMIA", "CULTURA", "ESPORTS", "VÍDEOS", "SERVEIS", "PREMIUM", and "OPINIÓ". A sidebar on the right features a "REBAIXES" advertisement and a "MÉS VIST A CULTURA" section with a list of 10 cultural news items. The footer shows the date "14/01/2015" and time "7:25".

DIARI DE TARRAGONA

<http://www.diaridetarragona.com/comarques/30986/descobreixen-un-celler-iber-del-segle-iii-ac-a-avinyonet-del-penedes>

Memòria científica de la intervenció arqueològica, integrada en un projecte de recerca, a Turó de la Font de la Canya (Avinyonet del Penedès, Alt Penedès, Barcelona), de l'1 d'agost a 15 d'octubre de 2014.

Contacte de **Font de la Canya**:

Correu-e: fontdelacanya@gmail.com

Bloc-Web: <http://www.fontdelacanya.cat>

Facebook: <http://www.facebook.com/turofontdelacanya>

Twitter: <http://www.twitter.com/fontdelacanya>

YouTube: <http://www.youtube.com/fontdelacanya>

REVISTA VINOS Y RESTAURANTES

OPINIÓN Por Ramon Francàs

Replicar el vino de los *íberos*

Uno de los proyectos más sorprendentes en los que se trabaja actualmente en Catalunya es en el de intentar replicar semillas de uva y técnicas y métodos de los íberos para obtener vinos "con valor añadido". Las semillas, mineralizadas o carbonizadas, han sido encontradas en el interior de silos del yacimiento de La Font de la Canya de Avinyonet del Penedès (en la comarca barcelonesa del Alt Penedès), el considerado como el origen de la uva en Catalunya. Desde Enoturisme Penedès se afirma que el yacimiento fue descubierto casualmente en 1997, y desde entonces ha sido objeto de excavaciones arqueológicas y estudios arqueobotánicos que "han evidenciado el rol de este asentamiento como cuna de la vitivinicultura en el Penedès". Los cientos de huesos de *Vitis vinifera* asp. *vinifera* carbonizados y mineralizados recuperados en las excavaciones arqueológicas "representan el conjunto más importante y más antiguo documentado a día de hoy en Catalunya". Desde Enoturisme Penedès también se apunta que el hallazgo

protohistórico de la Font de la Canya es un yacimiento íbero de la tribu de los cosetanos que fue ocupado desde finales del siglo VII aC (625-600aC) hasta el siglo III aC, siendo abandonado con la llegada de los egipcios romanos. Este equipamiento cultural era un gran centro de mercancías de la Cosetania íbera. El codirector de la excavación, el arqueobotánico Daniel López, no tiene "la menor de las dudas" de que acabarán hallando en este yacimiento la primera bodega del Penedès. López cree que las semillas de vid fueron llevadas al Penedès por los fenicios durante el siglo VII aC. En colaboración con el Consell Comarcal del Alt Penedès y del Consejo Regulador de la Denominación de Origen Penedès tienen previsto abordar el análisis genético en la Facultad de Enología de la Universidad Rovira i Virgili de Tarragona, con el objetivo de replicar las mismas viñas de las que obtuvieron sus vinos los íberos del Alt Penedès. Las excavaciones arqueológicas realizadas han permitido documentar un no-

table abanico de materiales (cerámicos, metálicos, arqueobotánicos...) relacionados directamente con la práctica de la vitivinicultura y el consumo del vino. En la fase más antigua del asentamiento (preíbero o primera edad del hierro) del siglo VII aC, se documenta el conjunto más numeroso de semillas arqueológicas de uva en todo el nordeste peninsular. Los responsables de este interesantísimo yacimiento afirman que los materiales cerámicos de importación hallados relacionan directamente la introducción de la vitivinicultura y el consumo del vino en el Penedès con los contactos coloniales, especialmente los fenicios. A partir de la fase de época íbera (siglos VI-II aC) aumentan los indicadores relacionados con la arboricultura de la uva: utensilios de hierro para el mantenimiento de la uva, una base de prensa para hacer vino, ánforas para el transporte, etc. Aun así, durante esta fase tiene lugar la difusión y consolidación definitiva de la vitivinicultura en el Penedès y en Catalunya. Los numerosos restos de pepitas de uva carbonizadas de la variedad cultivada (*Vitis vinifera* ssp. *vinifera*) que han proporcionado los estudios arqueobotánicos (especialmente la carpología: estudio de las semillas y frutos arqueológicos) de los silos y los niveles inferiores de la zona de hábitat de la primera edad del hierro en Font de la Canya, sugieren una consolidación de la explotación de la planta al final de la primera fase del asentamiento. Los restos de huesos de uva aparecen a partir del 60% de los silos de la primera edad del hierro. Se documenta

una importante concentración de restos de uva mineralizados (más de 400) en un silo reutilizado como fosa séptica. También han aparecido centenares de restos mineralizados de ramitas y otros restos como coprolitos o excrementos de oviscaprinos, larvas e insectos, habituales en estos contextos de fosa séptica. La aparición de estos restos en este silo situado cerca de la zona de hábitat sugiere que los restos mineralizados de uva podían haber sido comidos en forma de fruto fresco o seco y tirados al silo en forma de excrementos humanos (lo cual favoreció la mineralización). También existe la posibilidad de que se traten de restos de los hollejos de una prensa de uva, aunque queda por analizar con detenimiento e identificar la especie a la que pertenecen las centenares de ramitas para confirmar si se tratan de peduncullos y pedicelos de uva. El del Penedès no es el único gran yacimiento vitícola catalán. En Teià, el Parque Arqueológico Cella Vinaria permite entender

cómo era el cultivo, la producción y la comercialización del vino layetano en la época romana, hace 22 siglos. La Cella Vinaria de Vallmora está situada en la localidad de Teià, en la comarca barcelonesa del Maresme. El yacimiento fue un centro de producción vitícola de la Laportiana romana con actividad documentada entre los siglos I aC y V dC, con su máximo desarrollo en los siglos I y II dC. Descubierta en 1966, el yacimiento permite explicar cómo se elaboraba el vino en la época romana. Conserva vestigios de las salas de prensado ("torcularia"), de los depósitos de mosto ("clau") y de tinajas de cerámica semienterradas ("dolia de fossa") para la fermentación y el envejecimiento del vino.

Memòria científica de la intervenció arqueològica, integrada en un projecte de recerca, a Turó de la Font de la Canya (Avinyonet del Penedès, Alt Penedès, Barcelona), de l'1 d'agost a 15 d'octubre de 2014.

PRESENTACIÓ RESULTATS A LA PRENSA I CONCERT LLUNA PLENA

Les Violiles

Després dels concerts de Mario Mas (guitarra) i Caterina del Cerro (arpa), aquest dissabte els violins són els protagonistes, amb el grup de folk festiu Les Violiles. La Joana Gumí i l'Aina Moliner, són dues joves encantades amb el violí i el color lila.

Un violí fresc com la brisa irlandesa, poderós com un ball de gegants i ballaruc com les tonades country americanes. El grup presenta el primer treball discogràfic: *Ni blanc ni negre, lila*.

Al concert de la Font de la Canya actuaran amb Blai Gumí (contrabaix); Albert Gumí (guitarra) i Queralt Roca (acordió). Escoltarem música celta, música catalana, temes propis i una pinzellada del Piemont.

CONCERTS al JACIMENT FONT DE LA CANYA DISSABTE 9 agost 2014

LES VIOLILES - folk festiu amb suport d'ArtCava Celler Can Batlle

20h. Trobada Casa Colònies Sant Pere d'Avinyó
Copa ArtCava i presentació excavacions 2014 (arqueòleg Dani López)
Passejada al jaciment+ visita guiada+sopar+tast

CONCERT AMB *LES VIOLILES*

Aportació: 12€ (amb reserva).

Menors 12 anys: 5€

Mateix dia: 15€.

Més info: 650473639

Reserves:

fontdelacanya@gmail.com

Cal dur el sopar, llanterna i roba d'abric per si cal...

Organitza

Col·laboren

8.- Inventari de materials arqueològics.

Inventari materials arqueològics

U.E. 1714 (Rec. 7B). Datació no precisable.

Ceràmica ibèrica oxidada

- 1.- 1 fragment informe, amb decoració pintada (de tipus ibèric antic).
- 2.- 1 fragment informe.

Ceràmica a mà

- 3.- 3 fragments informes.

Metalls

- .- 3 fragments de la fulla ampla d'un estri de ferro de tipus indeterminable, molt mal conservat.

U.E. 1744 (Rec. 7B). Datació no precisable.

Ceràmica ibèrica oxidada

- 1.- 4 fragments informes.

U.E. 1770 (Rec. 9A). Datació no precisable.

Ceràmica ibèrica oxidada

- 1.- 1 fragment de vora d'un plat de vora reentrant.
- 2.- 119 fragments informes.

Ceràmica ibèrica reduïda

- 3.- 1 fragment de nansa de cinta vertical d'una gerra.

Ceràmica a mà

- 4.- 1 fragment informe, amb decoració d'un cordó incís.
- 5.- 8 fragments informes.

U.E. 1769 (Rec. 9B). Entorn 200 aC.

Taller de Roses

- 1.- 1 petit fragment de vora d'un bol de la forma Lamb. 28ab (de pasta beige).
- 2.- 1 fragment informe (de pasta beige).

Campaniana A

- 3.- 1 fragment de vora d'un bol de la forma Lamboglia 27ab.

Àmfora Púnica Ebusitana

- 4.- 1 fragment informe.

Ceràmica ibèrica oxidada

- 5 i 6.- 3 fragments de vora de 2 individus d'àmfora.
- 7.- 2 fragments de vora reentant, amb el llavi solcat, d'una olla/tenalla.
- 8 a 10.- 6 fragments de vora exvasada de 3 individus d'olles o gerrots.
- 11 i 12.- 2 fragments de vora de sengles plats de vora reentrant.
- 13.- 1 fragment del pivot d'una àmfora.
- 14.- 1 fragment de base còncava d'una olla, gerrot o gerra.
- 15.- 1 fragment de nansa d'una àmfora.
- 16 i 17.- 2 fragments de nanses de cinta, de formes indeterminables.
- 18.- 3 fragments informes, amb decoració pintada.
- 19.- 371 fragments informes.

Ceràmica ibèrica reduïda

- 20.- 3 fragments de vora d'un plat de vora reentrant.
- 21.- 19 fragments informes.

Ceràmica grollera a torn

- 22.- 3 fragments informes.

Ceràmica a mà

- 23.- 1 fragment de vora d'una olla, amb decoració d'ungulacions impreses a la part externa del llavi.
- 24.- 18 fragments informes.

Material no vascular

- 25.- 1 fragment d'una fusaiola completa, de petites dimensions, de ceràmica a mà.

Metalls

- .- 1 fragment d'un passador de bronze, amb una tija al centre i dues anelletes circulars als extrems.

U.E. 1776 (Rec. 9C). Entorn 200 aC?.

Àmfora Púnica Ebusitana

1.- 1 fragment informe.

Ceràmica ibèrica oxidada

2.- 1 fragment de vora reentrant i arrencament de nansa de cinta d'una olla/tenalla.

3.- 1 fragment de nansa d'una àmfora.

4.- 105 fragments informes.

Ceràmica a mà

5 i 6.- 2 fragments de vora exvasada de sengles olles.

7.- 3 fragments informes.

Metalls

.- 1 fragment d'una anella de bronze.

Fauna

.- 1 fragment.

U.E. 1781 (Rec. 9D). Ple segle III aC. ??

Vernís negre occidental indeterminat

1.- 1 fragment de vora d'una pàtera de la forma Lamboglia 26 (de pasta bícroma, tipus sandvitx).

Ceràmica ibèrica oxidada

2.- 3 fragments de vora reentrant, llavi vertical i part superior del cos, d'una olla/tenalla carenada.

3.- 8 fragments de vora exvasada, inici del cos i arrencament d'una nansa horitzontal de secció circular, d'una olla globular.

4.- 1 fragment de vora exvasada d'una gerra.

5.- 6 fragments de vora i part superior del cos d'una gerreta bicònica.

6.- 1 fragment de vora d'una gerreta.

7.- 3 fragment de vora, amb llavi arrodonit, i inici del cos d'una tapadora.

8.- 2 fragments de base còncaua amb peu anular d'una olla/tenalla.

9 i 10.- 2 fragments de bases còncaues de sengles gerres o gerretes.

11.- 2 fragments informes, amb decoració pintada.

12.- 113 fragments informes.

Ceràmica a mà

13.- 5 fragments de vora exvasada d'una olla de grans dimensions.

14.- 1 fragment de vora de forma indeterminable.

15.- 1 fragment informe, amb decoració d'un cordó digitat.

16.- 26 fragments informes.

U.E. 1735 (Rec. 10A). Ple segle III aC.

Ceràmica àtica de vernís negre

- 1.- 1 fragment del cos d'una cília de la 'classe delicada', amb restes de decoració de bandes d'estries a rodeta.
- 2.- 1 fragment informe.

Taller de Roses

- 3.- 1 fragment del peu d'una escudella o plat, de forma indeterminable.

Ceràmica ibèrica oxidada

- 4 a 6.- 3 fragments de vora de sengles àmfores.
- 7.- 4 fragments de vora, coll i bona part del cos d'una gerra bicònica, amb decoració pintada.
- 8.- 46 fragments de vora, coll, nansa de cinta completa i bona part del cos cilíndric d'una gerra tipus enòcoa.
- 9.- 3 fragments de vora i cos d'un plat de vora reentrant, amb decoració pintada.
- 10 a 12.- 3 fragments de bases còncaves de sengles gerres o altres formes indeterminables.
- 13.- 2 fragments d'una nansa completa d'una àmfora.
- 14.- 7 fragments informes, amb decoració pintada.
- 15.- 432 fragments informes (2 d'ells amb perforacions de reparació).

Ceràmica ibèrica reduïda

- 16.- 1 fragment de vora d'un plat o bol de vora reentrant.

Ceràmica grollera a torn

- 17 a 20.- 6 fragments de vora de 4 individus d'olla de perfil en 'essa', un dels quals conserva decoració de filet en relleu.
- 21.- 3 fragments informes, de la carena amb un filet en relleu.
- 22.- 11 fragments informes.

Ceràmica a mà

- 23.- 4 fragments de vora i bona part del cos d'una olla de perfil en 'essa', amb decoració d'una banda d'ungulacions.
- 24.- 1 fragment de vora exvasada d'una olla de grans dimensions.
- 25.- 2 fragments que donen el perfil complet d'una tapadora, amb pom massís que té una perforació vertical. Presenta també almenys tres perforacions més repartits pel cos de la peça.
- 26.- 1 fragment que dóna el perfil complet d'una cassola de base plana i parets verticals de molt poca alçada (tipus 'tajine').
- 27.- 2 fragments de base plana d'una olla.

- 28.- 1 fragment informe, amb un petit mameló circular aplicat.
- 29.- 3 fragments informes, amb decoració d'un cordó digitat.
- 30.- 44 fragments informes.

Metalls

.- 2 fragments d'una mena d'anella de plom, de les dimensions d'un anell de dit però no gaire ben acabat, força grollera.

U.E. 1727 (Rec. 10B). Entorn 200 aC.

Àmfora Púnica Centremediterrània

1.- 1 fragment informe.

Ceràmica ibèrica oxidada

- 2.- 3 fragments de vora i cos d'una gerreta bicònica.
- 2bis.- 1 fragment de vora d'un *Kalathos*, amb decoració pintada.
- 3 i 4.- 2 fragments de pivot de sengles àmfores.
- 5.- 1 fragment de base còncava amb peu anular d'una olla/tenalla.
- 6.- 1 fragment de base còncava d'una olla o gerra.
- 7 i 8.- 2 fragments de nanses de secció circular, de tipus indeterminables.
- 9.- 3 fragments informes, amb decoració pintada.
- 10.- 144 fragments informes.

Ceràmica ibèrica reduïda

11.- 1 fragment informe.

Ceràmica grollera a torn

- 12.- 1 fragment de base plana d'una olla.
- 13.- 4 fragments informes.

Ceràmica a mà

- 14.- 1 fragment de vora d'una tapadora.
- 15.- 1 fragment informe, amb decoració d'un cordó amb digitacions.
- 16.- 7 fragments informes.

U.E. 1736 (Rec. 10B). Entorn 200 aC.

Taller de les Petites Estampilles

- 1.- 1 fragment de vora d'un bol de la forma Lamboglia 27.
- 2.- 1 fragment informe.

Campaniana A

3.- 4 fragments que donen el perfil complet d'un bol de la forma Lamboglia 27ab, amb decoració d'una roseta central estampillada.

3bis.- 1 fragment informe.

Àmfora Púnica Centremediterrània

4.- 2 fragments informes.

Àmfora Púnica del Cercle de l'Estret (no fenícia occidental)

5.- 1 fragment informe.

Ceràmica ibèrica oxidada

6 a 8.- 3 fragments de vora de sengles àmfores.

9.- 1 fragment de vora d'una tapadora de vora vertical, amb decoració pintada.

9bis.- 1 fragment del llavi d'un *Kalathos*, amb decoració pintada.

10.- 1 fragment del pivot d'una àmfora, del tipus C.

11.- 2 fragments de base còncava d'una olla o gerra.

12.- 1 fragment de nansa d'una àmfora.

13.- 1 fragment de nansa bífida, d'una olla/tenalla.

14.- 158 fragments informes.

Ceràmica grollera a torn

15.- 2 fragments de vora exvasada d'una olla.

16.- 2 fragments de base còncava d'una olla.

17.- 11 fragments informes.

Ceràmica a mà

18.- 1 fragment de vora d'una olla, amb decoració d'ungulacions impreses.

19.- 1 fragment de vora d'una olla.

20.- 12 fragments informes.

Metalls

.- 1 fragment d'un clau o garfi de ferro, de grans dimensions.

.- 4 fragments d'escòria fèrrica.

U.E. 1758 (Rec. 10C). Datació no precisable.

Ceràmica ibèrica oxidada

1.- 1 fragment de nansa d'una àmfora.

2.- 1 fragment del fons d'una base còncava de forma indeterminable.

3.- 77 fragments informes.

Ceràmica ibèrica reduïda

- 4.- 1 fragment de nansa de cinta d'una gerreta.
- 5.- 2 fragments informes.

Ceràmica a mà

- 6.- 1 fragment de vora exvasada d'una olla, amb decoració d'ungulacions al llavi.
- 7.- 1 fragment de vora d'una tapadora.
- 8.- 1 fragment informe, amb decoració d'un cordó digitat.
- 9.- 6 fragments informes.

U.E. 1728 (Rec. 11). Datació no precisable.

Ceràmica ibèrica oxidada

- 1.- 6 fragments de la base còncava completa i arrencament del cos d'una gerra.
- 2.- 1 fragment informe, amb decoració pintada.
- 3.- 47 fragments informes.

Ceràmica ibèrica reduïda

- 4.- 1 fragment de vora exvasada d'una gerra.

Ceràmica a mà

- 5.- 1 fragment de base plana d'una olla.
- 6.- 4 fragments informes.

U.E. 1737 (Rec. 11). Datació no precisable.

Ceràmica ibèrica oxidada

- 1.- 27 fragments informes.

Ceràmica ibèrica reduïda

- 2.- 1 fragment informe.

Ceràmica a mà

- 3.- 1 fragment informe, amb decoració d'un cordó digitat.
- 4.- 10 fragments informes.

Material lític

- 5.- 1 fragment d'un nòdul de sílex, amb traces d'extracció d'ascles.

U.E. 1729 (Rec. 12). Ple segle III aC.

Ceràmica pseudo-jònia o Clara Massaliota

1.- 1 fragment de vora d'una copa amb nanses del tipus B2 (enganxa amb un fragment més, dels nivells superficials).

Ceràmica àtica de vernís negre

2.- 1 fragment informe.

Taller de Roses

3.- 1 fragment de vora d'una pàtera de la forma Lamb. 26.

4.- 1 fragment de vora d'un bol de la forma Lamb. 27.

Ceràmica ibèrica oxidada

5 i 6.- 3 fragments de vora de 2 individus d'àmfora.

7.- 2 fragments de vora exvasada d'una olla o gerrot.

8.- 1 fragment de vora i nansa completa d'una gerra de nansa de cistella.

9.- 1 fragment de vora exvasada d'una gerra, segurament de nansa de cistella.

10.- 1 fragment de vora exvasada d'una gerreta.

11 i 12.- 3 fragments de vora i cos de 2 individus de plat de vora reentrant.

13.- 1 fragment de base còncava d'una gerra o gerreta.

14 i 15.- 2 fragments de nanses, de formes indeterminables.

16.- 1 fragment informe, amb decoració pintada.

17.- 144 fragments informes.

Ceràmica ibèrica reduïda

18.- 1 fragment de vora horitzontal d'un plat tipus 'à marli' (intrusió d'un horitzó ibèric antic, com el cas de la copa pseudo-jònia).

19.- 1 fragment de nansa bífida, de forma indeterminable.

20.- 4 fragments informes.

Ceràmica a mà

21.- 1 fragment de vora, amb el llavi girat, d'una olla.

22.- 1 fragment de vora exvasada d'una olla.

23.- 1 fragment de vora d'un plat o bol de vora reentrant.

24.- 1 fragment de base plana d'una olla.

25.- 22 fragments informes.

U.E. 1729b (Rec. 12). Ple segle III aC.

Ceràmica ibèrica oxidada

1.- 3 fragments de vora i coll d'una gerra de nansa de cistella.

2.- 1 fragment informe, amb decoració pintada.

3.- 6 fragments informes.

Ceràmica ibèrica reduïda

4.- 1 fragment de vora girada d'una olla carenada o *askos*.

5.- 1 fragment de la vora d'un broc, tal vegada d'una olla carenada o *askos*.

6.- 3 fragments informes.

Ceràmica a mà

7 i 8.- 2 fragments de vora de sengles olles.

9.- 1 fragment informe, amb decoració d'un cordó digitat.

10.- 2 fragments informes.

U.E. 1757 (Rec. 13). Entorn 300 aC.

Ceràmica àtica de vernís negre

1.- 2 fragments de vora d'una escudella de la forma Lamboglia 21

2.- 3 fragments informes.

Taller de les Petites Estampilles

3.- 1 fragment de base amb peu anular d'un bol de la forma Lamboglia 27, amb decoració estampillada de quatre palmetes radials.

Campanina A (Intrusió??)

4.- 1 petit fragment informe.

Àmfora Púnica del Cercle de l'Estret

5.- 1 fragment informe.

Ceràmica ibèrica oxidada

6 a 8.- 12 fragments de 3 vores d'àmfora.

9 a 13.- 7 fragments de 5 vores, amb llavi de 'coll de cigne' de sengles olles/tenalles.

14.- 1 fragment de vora d'una gerra.

15 i 16.- 2 fragments de vora de sengles plats de vora reentrant, un d'ells amb el llavi solcat (tal vegada una tapadora).

17.- 1 fragment de vora de forma indeterminable.

18 a 20.- 4 fragments de 3 pivots d'àmfora.

21.- 1 fragment de base còncava d'una olla/tenalla.

22.- 1 fragment de base i part inferior del cos d'una gerreta.

23 a 27.- 5 fragments de sengles nanses d'àmfora.

28 i 29.- 2 fragments de sengles nanses horitzontals d'olles/tenalles.

30.- 2 fragments de nansa de cinta vertical d'una gerra.

31.- 2 fragments d'una nanseta de secció circular, tal vegada d'una gerreta o copa.

- 32.- 1 fragment informe, amb decoració pintada.
- 33.- 999 fragments informes.

Ceràmica ibèrica reduïda

- 34.- 1 fragment de vora d'una gerreta bicònica.
- 35.- 1 fragment de vora d'un plat de vora reentrant.
- 36.- 2 fragments de base còncava d'una gerreta.
- 37.- 1 fragment d'arrencament de nansa d'una gerreta.
- 38.- 7 fragments informes.

Ceràmica grollera a torn

- 39.- 1 fragment de vora d'una olla de perfil en 'essa'.
- 40.- 1 fragment informe.

Ceràmica a mà

- 41 a 44.- 5 fragments de 4 vores de sengles olles, amb la superfície no brunyida.
- 45 i 46.- 2 fragments de vora de sengles olles, amb la superfície brunyida.
- 47.- 1 fragment de vora d'una tapadora, amb la superfície brunyida.
- 48.- 1 fragment de vora, de forma indeterminable, amb la superfície brunyida.
- 49 i 50.- 2 fragments de base plana de sengles olles.
- 51.- 1 fragment d'un petit peu anular, de forma indeterminable.
- 52.- 1 fragment informe, amb decoració d'un cordó digitat.
- 53.- 76 fragments informes.

Material no vascular

- 54.- 1 fragment d'una fusaiola completa, amb decoració incisa a la part inferior.

Metalls

- .- 1 fragment petit d'escòria fèrrica.

U.E. 1755 (Rec. 14). Datació no precisable.

Ceràmica ibèrica oxidada

- 1.- 2 fragments informes.

Ceràmica a mà

- 2.- 1 fragment de vora d'una olla.
- 3.- 3 fragments informes.

U.E. 1756 (Rec. 14). Datació no precisable.

Ceràmica ibèrica oxidada

- 1.- 1 fragment informe, amb decoració pintada.

2.- 9 fragments informes.

Ceràmica a mà

3 i 4.- 2 fragments de vora de sengles olles.

5 i 6.- 2 fragments de sengles poms de tapadora, un dels dos amb perforació central.

7.- 1 fragment de base plana d'una olla.

8.- 8 fragments informes.

U.E. 1759 (Rec. 14). Datació no precisable.

Material constructiu

1.- 14 fragments de plaques de fang endurit (llar de foc?).

U.E. 1779 (Rec. 14). Entorn 200 aC.

Àmfora Púnica Ebusitana

1.- 2 fragments informes.

Ceràmica ibèrica oxidada

2.- 7 fragments de la vora quasi completa i espatlla d'una àmfora.

3.- 1 fragment de vora d'una àmfora.

4.- 1 fragment de vora d'un *Kalathos*, amb decoració pintada.

5.- 100 fragments informes.

Ceràmica ibèrica reduïda

6.- 2 fragments informes.

Ceràmica grollera a torn

7.- 1 fragment de vora d'una olla.

8.- 2 fragments informes.

Ceràmica a mà

9.- 1 fragment de vora d'una olla de perfil en 'essa' de grans dimensions, amb decoració d'una banda d'incisions sota la vora i una franja d'ungulacions al llavi.

10.- 1 fragment de vora d'una olla.

11 i 12.- 2 fragments de base plana de sengles olles.

13.- 32 fragments informes.

Metalls

14.- 17 fragments d'escòria fèrrica, entre els quals hi ha alguns de grans dimensions i un parell que presenten traces similars a les parets vitrificades d'un forn.

Material constructiu

15.- 1 petit fragment amorf d'un tovot o coberta de fang, amb marques vegetals.

U.E. 1774 (Carrer 5). Entorn 200 aC.

Taller de Roses

1.- 1 fragment informe.

Campaniana A

2 i 3.- 3 fragments de 2 vores de sengles bols de la forma Lamboglia 27ab.

4.- 2 fragments informes.

Ceràmica comuna púnica centremediterrània

5.- 2 fragments de la nansa i carena d'una gerra, probablement tipus olpe.

6.- 6 fragments informes, molt probablement de la mateixa peça n. 5.

Ceràmica ibèrica oxidada

7 a 9.- 3 fragments de vora de sengles àmfors.

10 a 12.- 4 fragments de vora de 3 individus d'olles amb llavi de 'coll de cigne'.

13.- 1 fragment de vora amb llavi de 'coll de cigne' d'un gerrot o gerra, amb decoració pintada.

14 i 15.- 3 fragments de vora exvasada de 2 individus de gerra.

16.- 1 fragment de vora d'un plat de vora reentrant.

17.- 2 fragments de vora reentrant d'un amforisc.

18.- 1 fragment de vora horitzontal d'una forma indeterminable.

19.- 3 fragments de base amb peu baix anular d'una olla/tenalla.

20.- 1 fragment de base còncava d'una gerra o olla.

21.- 1 fragment de nansa d'una àmfora.

22.- 2 fragments d'una nansa bífida horitzontal d'una olla/tenalla.

23 i 24.- 3 fragments de 2 nanses de cinta de sengles gerres o gerretes.

25.- 6 fragments informes, amb decoració pintada.

25bis.- 1 fragment informe, amb grans bombolles producte d'una coccio defectuosa.

26.- 341 fragments informes.

Ceràmica ibèrica reduïda

27.- 3 fragments de vora vertical tal vegada d'una gerra tipus enòcoa.

28.- 1 fragment de base plana d'una gerreta.

29.- 9 fragments informes.

Ceràmica grollera a torn

30.- 2 fragments informes.

Ceràmica a mà

31 a 34.- 5 fragments de vora de 4 individus d'olla.

35.- 1 fragment informe, amb decoració d'una banda d'incisions.

36.- 39 fragments informes.

U.E. 1784 (Carrer 5). Entorn 200 aC.

Campaniana A

1.- 1 fragment informe.

Ceràmica comuna púnica ebusitana

2.- 1 fragment del llavi horitzontal d'un morter, segurament del tipus AE20/I-167.

Ceràmica ibèrica oxidada

3.- 1 fragment de vora d'una àmfora.

4.- 1 fragment de vora, amb llavi de 'coll de cigne', d'una olla/tenalla.

5.- 1 fragment de vora d'un plat de vora reentrant.

6.- 3 fragments informes, amb decoració pintada.

7.- 81 fragments informes.

Ceràmica ibèrica reduïda

8.- 1 fragment informe.

Ceràmica a mà

9.- 1 fragment de base plana d'una olla.

10.- 5 fragments informes.

U.E. 1796 (Carrer 5). Entorn 200 aC.

Ceràmica comuna púnica centremediterrània

1.- 3 fragments informes, amb tota seguretat de la mateixa peça n.5 de la u.e. 1774.

Ceràmica ibèrica oxidada

2.- 3 fragments de vora i arrencament de nansa d'una gerra de nansa de cistella.

3.- 1 fragment de vora exvasada d'una gerreta.

4.- 2 fragments informes, amb decoració pintada.

5.- 98 fragments informes.

Ceràmica ibèrica reduïda

6.- 1 fragment informe.

Ceràmica a mà

7 i 8.- 2 fragments de vora de sengles olles.

9.- 2 fragments de vora d'una tapadora.

10.- 2 fragments informes, amb decoració d'un cordó digitat.

11.- 6 fragments informes.

U.E. 1799 (SJ-196). Entorn 200 aC.

Campaniana A

1.- 2 fragments informes.

Vernís negre indeterminat (v.n. occidentals?)

2.- 1 fragment informe.

Àmfora fenícia occidental (intrusió)

3.- 1 fragment informe.

Ceràmica ibèrica oxidada

4 a 8.- 5 fragments de vora de sengles àmfores.

9 a 11.- 9 fragments de vora i inici del cos de 3 individus d'olles/tenalles amb el llavi de 'coll de cigne'.

12.- 8 fragments de vora, coll amb filet en relleu i arrencament de nansa de cinta d'una gerra bicònica.

13.- 4 fragments de base completa i bona part del cos d'una gerreta bicònica.

14.- 1 fragment de base i fons d'un morter, amb la cara externa plena de solcs, a la manera dels morters púnics ebusitans, i a la cara interna el fons ple d'incisions i una mena de tauler o retícula quadrada incisa, ocupant part d'aquest fons.

15.- 1 fragment de nansa d'una àmfora.

16 i 17.- 2 fragments de nanses bífides de sengles olles/tenalles.

18.- 1 fragment informe, amb decoració pintada.

19.- 271 fragments informes.

Ceràmica ibèrica reduïda

20.- 1 fragment de base d'una gerreta.

21.- 1 fragment informe.

Ceràmica grollera a torn

22.- 2 fragments informes, un amb un filet en relleu.

Ceràmica a mà

23.- 7 fragments informes.

U.E. 1802 (SJ-197). Entorn 200 aC.

Taller de Roses

- 1.- 1 fragment del fons d'una escudella de la forma Lamb. 26, amb decoració de palmetes radials i estries a rodeta.
- 2.- 1 fragment del peu d'un bol de forma indeterminable.
- 3.- 1 fragment informe.

Campaniana A

- 4.- 2 fragments informes.

Ceràmica ibèrica oxidada

- 5 a 9.- 6 fragments de vora de 5 individus d'àmfora.
- 10.- 3 fragments de vora amb llavi de 'coll de cigne' d'una olla.
- 11.- 1 fragment de llavi amb arrencament de nansa d'una gerreta.
- 12.- 1 fragment de vora d'un plat de vora reentrant.
- 13.- 1 fragment de base amb peu anular d'una gerreta.
- 14.- 1 fragment de nansa d'una àmfora.
- 15.- 1 fragment d'una nansa de cinta d'una gerra o gerreta.
- 16.- 1 fragment del broc inferior d'una olla/tenalla.
- 17.- 5 fragments informes, amb decoració pintada, de la part inferior del cos d'una peça de forma indeterminable (un càlat o una enòcoa).
- 18.- 185 fragments informes.

Ceràmica ibèrica reduïda

- 20.- 2 fragments informes.

Ceràmica grollera a torn

- 22.- 1 fragment informe, amb un filet en relleu.
- 23.- 9 fragments informes.

Ceràmica a mà

- 24.- 10 fragments informes.

8.- CONSIDERACIONS FINALS.

El Turó de la Font de la Canya es troba situat dins el territori conegut tradicionalment com a Cossetània (Asensio *et alii* 2001, 261-263) i avarca el període conegut com a primera i segona edat del ferro. L'excavació arqueològica durant aquests anys (1999-2014) ha permès constatar els trets característics d'un d'assentament amb funcionalitats de centre d'acumulació d'excedents agrícoles o *campes de sitges*, explícitament d'ordi vestit i de blat com demostren les anàlisis arqueobotàniques de llavors i fruits. Aquest aspecte explica la naturalesa i l'existència d'aquest tipus d'assentament. Recentment aquest model d'assentament s'ha definit en el marc de la Cossetània ibèrica amb el nom de nucli d'activitats econòmiques especialitzades (Asensio *et al.* 1998). Es caracteritzen per tenir un caràcter especialitzat, transformador i comercial. A més solen presentar una zona d'hàbitat de dimensions i petites en comparació amb la dedicada a les activitats econòmiques, com es fa palès al Turó de la Font de la Canya, on la part més extensa de la seva superfície està ocupada íntegrament i densa per estructures tipus sitja, essent la part d'hàbitat molt reduïda i no fortificada.

Aquests assentaments solen estar situats a prop d'algun nucli de poder, com en el cas que ens ocupa, l'*oppidum* d'Olèrdola (Olèrdola, Alt Penedès) amb indicis clars de nucli central vertebrador del territori des de la primera edat del ferro (Molist 2000; Asensio *et al.* 2006.). Una altre element diferenciador d'aquest tipus de d'assentament, present al Turó de la Font de la Canya, és la presència de materials d'importació d'una certa riquesa (Asensio *et al.* 2005 177-195; Jornet *et al.* 2004, 49-51), fet que evidencia el seu caràcter comercial.

A les rodalies del Turó de la Font de la Canya apareixen altres assentament que poden desenvolupar uns rols semblats, encara que no han estat excavats de forma intensiva, com és el cas del Mas Castellar (Giró 1960-61 a Asensio *et al.* 2006,) o la Vinya d'en Pau (Giró 1947 a Asensio *et al.* 2006, en premsa; Ros 2003).

El Turó de la Font de la Canya presenta un tret diferencial, únic, pel fet d'evidenciar una estructura d'aquest tipus ja des d'un moment molt antic, amb

seguretat des del període ibèric antic i, fins i tot, possiblement també, ja des de la primera edat del ferro. Això certament és del tot atípic ja que, a jutjar per la resta de jaciments coneguts fins a l'actualitat aquest fenomen d'aparició de nuclis especialitzats en la reserva d'excedents cerealístics, tant sols sembla desenvolupar-se plenament ben entrat el període ibèric ple, és a dir, al llarg dels segles IV-III aC. (Asensio *et al.* 2002, 129). Per altra banda, la fase de les darreries del segle III a. n. e. o principis del s. II aC., és a dir, de l'inici de la conquesta romana d'aquests territoris, representa el moment final d'ocupació del jaciment; fet que ens mostra que aquest model entra en crisi i desapareix a partir del control polític i econòmic de la zona per part de l'administració romana.

Entre els dies 1 d'agost i 15 d'octubre ha tingut lloc la 15a campanya d'excavacions arqueològiques al jaciment ibèric de la Font de la Canya de 2014. Sens dubte, es tracta d'una campanya fructífera, ultrapassant els objectius inicials continguts en el pla de recerca 2014-2017 del projecte "El canvi sociocultural a la Cessetània oriental (Penedès i Garraf) durant la Protohistòria i l'època romano republicana: una perspectiva històrica i evolutiva" dirigit per l'investigador principal Dr. Joan Sanmartí.

A nivell d'excavació arqueològica ha estat possible obrir en extensió amb màquina en dos punts claus del jaciment, a la zona nord i vessant oest (zona 1) i la zona sud (zona 3). En la primera, s'ha efectuat un total de 6 rases de grans dimensions que han permès identificar un total de 6 estructures tipus sitja a la zona de la vessant, de les quals s'han excavat dos d'època ibèrica (segle III aC) durant la present campanya. A l'extrem més septentrional d'aquesta zona nord, ha estat possible identificar l'edifici E195 o celler/magatzem de grans dimensions i situat en una cota inferior respecte la zona d'hàbitat i del camp de sitges del turó on s'ubica el jaciment. Això ha permès identificar aquesta singular edificació i disposar de un nou accés al jaciment de la cara més septentrional del complex.

Les prospeccions amb rases a la zona sud o zona 3, en la pràctica totalitat del camp de vinya amb un total de 14 rases, ha permès identificar un mínim de 3 edificacions de grans dimensions, integrades per murs de pedra d'1m metre

d'amplada. Així mateix, s'identifiquen diverses estructures tipus sitja, grans retalls amb marge de pedres i estructures de combustió, amb materials ceràmics del segle I aC o època romano republicana. Els resultats d'aquesta prospecció indiquen que tot el camp de vinya inferior situat en la zona 3 es troba afectat positivament en restes arqueològiques. Això, permet reconsiderar l'extensió total del jaciment, passant d'1 Ha a gairebé 2,5 Ha i, a nivell cronològic, es corrobora una fase final del jaciment d'època romano republicana del segle I aC, la qual cosa dilata en una centúria l'ocupació del jaciment de la Font de la Canya.

L'excavació de la zona d'hàbitat del segle III aC de la zona 1, ha permès excavar fins a primer nivell de paviment un total de 7 recintes (7, 9, 10, 11, 12, 13 i 14), així com un nivell de carrer i diversos passadissos, que ajuden enormement a completar la trama urbana d'aquesta zona destinada als treballs relacionats amb les mercaderies i la gestió dels cereals. Entre els recintes excavats, cal destacar el recinte 9 on s'identifiquen un total de tres petites estances que es podrien relacionar amb l'emmagatzematge de cereals, i, en el cas del recinte 12, amb el de recipients ceràmics, com indiquen les concentracions recuperades *in situ*. Tanmateix, al recinte 14 s'identifica una possible ferreria o espai de treballs relacionats amb la metal·lúrgia del ferro. La correcta conservació i adequació dels recintes habitacionals excavats durant la campanya de 2014 estan perfectament garantits amb la propera intervenció subvencionada per la Diputació de Barcelona, que està previst iniciar el mes de febrer de 2015.

Una de les troballes més significatives de la present campanya és l'E195 o celler/magatzem, amortitzat cap a mitjans del segle III aC i del qual només s'ha excavat un 20% del total. La consecució dels treballs arqueològics han d'aportar noves dades per a conèixer la funcionalitat i evolució d'aquesta monumental edificació sense paral·lels en el nom ibèric septentrional. Així mateix, l'excepcionalitat dels materials recuperats fins al moment li confereix una prioritat per a les properes campanyes.

S'han excavat dues estructures tipus sitja, a la zona de la vessant oest de la zona 1, encara que es troben molt arrasades i proporcionen pocs materials

arqueològics. Paral·lelament als treballs d'excavació s'han dut a terme tasques de laboratori per poder processar totes les dades obtingudes; especialment les restes ceràmiques i les restes zooarqueològiques. Paral·lelament s'ha efectuat el mostreig de sediment per a procedir posteriorment a l'estudi carpològic i antracològic.

Finalment, s'han realitzat diverses activitats de difusió de forma paral·lela a la campanya d'excavacions de 2014, com una roda de premsa als mitjans de comunicació de la comarca i de cobertura nacional, per donar a conèixer els resultats de la campanya. Altrament, durant els mesos d'estiu s'ha realitzat el cicle de visita i concert amb la lluna plena i diverses jornades de portes obertes organitzada per l'Institut d'Estudis Penedesencs. Activitats que, juntament amb el web fontdelacanya.cat, esdevenen una eina útil per a la difusió i la socialització del patrimoni i el coneixement.

9.-BIBLIOGRAFIA.

ALONSO, N., LÓPEZ, D., (2005), "Esclerocios de *Cenococcum geophilum* Fr. en yacimientos protohistóricos del nordeste peninsular", *VI Congreso Ibérico de Arqueometría*, Universidad de Girona, pp. 213-221.

ASENSIO, D., BELARTE, C., SANMARTÍ, J., SANTACANA, J. (1998) : "Paisatges ibèrics. Tipus d'assentaments i formes d'ocupació del territori a la costa central de Catalunya durant el període ibèric ple", *Los iberos, principes de occidente*, Fundació "La Caixa", Barcelona, 373-385.

ASENSIO, D., MORER, J., RIGO, A., SANMARTÍ, J. (2001) : "Les formes d'organització social i econòmica a la Cossetània ibèrica: noves dades sobre l'evolució i tipologia dels assentaments entre els segles VII-II a. C.", dins MARTÍN, A., PLANA, R. (dir.) *I Taula Rodona Internacional d'Ullastret: Territori polític i territori rural durant l'edat del ferro a la Mediterrània occidental*, Monografies d'Ullastret, 2, 253-271.

ASENSIO, D., FRANCÈS, J., PONS, E. (2002) : "Les implicacions econòmiques i comercials de la concentració de reserves de cereals a la Catalunya costanera en època ibèrica", *Cypselà*, 14, 125-140.

ASENSIO D., CELA, X., MORER, J. (2005) : "El jaciment protohistòric el Turó de la Font de la Canya (Avinyonet del Penedès, Alt Penedès): un nucli d'acumulació d'excedents agrícoles a la Cossetània (segles VII-III aC)", *Fonaments*, 12, Universitat de Barcelona.

ASENSIO, D., JORNET, R., LÓPEZ, D., MORER, J., POU, J. (2006) : "Una aportació sobre aspectes d'explotació agrícola a Catalunya en època ibèrica. El cas de la Cossetània i el campo de sitges del Turó de la Font de la Canya (Avinyonet del

Penedès, Altop Penedès), in BOLÒS, J., JARNE, A., VICEDO, E., *Condicions de vida al món rural. Cinquè congrés sobre sistemes agraris, organització social i poder local*, 5, Diputació de Lleida, Institut d'Estudis Ilerdencs, 689-700.

ASENSIO, D., LÓPEZ, D., MESTRES, J. MOLIST, N., ROS, A., SENABRE, M. R. (2006) "De la primera edat del ferro a l'ibèric antic: la formació de les societats complexes a la zona del Penedès", in BELARTE, C., SANMARTÍ, J., (2006), De les comunitats locals als estats arcaics: la formació de les societats complexes a la costa del Mediterrani occidental. Actes de la III Reunió internacional d'Arqueologia de Calafell, *Arqueomediterrània*, 9, Universitat de Barcelona, pp. 289-307.

BERGADÀ, M.M. (1998): *Estudio geoarqueològic de los asentamientos prehistóricos del Pleistoceno Superior y el Holoceno inicial en Catalunya*. BAR International Series.

BULLOCK, P., FEDOROFF, N., JONGERIUS, A., STOOPS, G., TURSINA, T. (1985): *Handbook for soil thin section description*. Waine reserach publ., Wolverhampton.

COURTY, M.A., GOLDBERG, P., MACPHAIL, R. (1989): *Soils and micromorphology in archaeology*. Cambridge University Press.

ESTEVE, X., MARTÍN, P., OMS, F. X., LÓPEZ, D., JORNET, R.; (2012) "Intervencions arqueològiques als enllaços de l'autopista AP-7 de Vilafranca del Penedès: nous assentaments prehistòrics a l'aire lliure al Penedès", *Tribuna d'arqueologia 2010-2011*. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Barcelona. pp. 63-81.

GARCÍA TARGA, J. (2004) : "Turó de la Font de la Canya-El Pujolet (Avinyonet, Alt Penedès): treballs inicials de prospecció, planimetria i sondeig", in GENERA, M. (Coord.), *Actes de les Jornades d'Arqueologia i Paleontologia 2001: Comarques de Barcelona 1996-2001: La Garriga*, Vol. 1, 284-291.

GIRÓ, P. (1947) : “La cerámica ibérica de la ‘Vinya d’en Pau’ en el Panadés, notas para su estudio”, *Archivo Español de Arqueología*, XX, pp. 200-209.

GIRÓ, P. (1960-1961) : “El poblado prerromano de 'Mas Castellà' (Monjos, Villafranca del Panadés)”, *Ampurias*, XXII-XXIII, pp. 159-182.

GIRÓ, P. (1979) : “*Font-Rubí*” a Notes d’Arqueologia de Catalunya, Barcelona, Informació arqueològica, 30, 164.

JORNET, R. , LÓPEZ, D., POU, J. (2006): “Introducció, assimilació i control del conreu de la vinya i la producció de vinícola a Catalunya: El cas del jaciment de la primera edat del ferro del Turó de la Font de la Canya (Avinyonet del Penedès), *Oppidum*, 4. Centre d’Estudis Lacetans, pp.45-56.

LÓPEZ, D. (2004) : “Primers resultats arqueobotànics (llavors i fruits) al jaciment protohistòric del Turó de la Font de la Canya (Avinyonet del Penedès, Alt Penedès, Barcelona) segles VII – III a. n. e.”, *Revista d’Arqueologia de Ponent*, 14, 149-177.

LÓPEZ, D. (2006) : *L’agricultura protohistòrica des d’una perspectiva arqueobotànica (llavors i fruits). Estudi de l’assentament del Turó de la Font de la Canya (Avinyonet del Penedès, Alt Penedès)*. Treball del Diploma d’Estudis Avançats (D. E. A.). Universitat de Barcelona.

LÓPEZ, D., VALENZUELA, S., SANMARTÍ, J. (2011) : “Economia i canvi socio-cultural a Catalunya durant l’edat del ferro”, *in* VALENZUELA, S., PADRÓS, N., BELARTE, MC., SANMARTÍ, J., (Eds): *Economia agropecuària i canvi social a partir de les restes bioarqueològiques. El primer mil·lenni aC a la Mediterrània Occidental. Actes de la V Reunió Internacional d’Arqueologia de Calafell. Arqueomediterrània*, 12, Universitat de Barcelona, 71-92.

LÓPEZ, D., JORNET, R., MORER, J., ASENSIO, D. (en premsa): "La vitivinicultura preromana al Penedès: indicadors arqueològics a Font de la Canya (Avinyonet del Penedès, Barcelona)", a Sancho, D (Ed.) *El món de la viticultura, els vins, caves i aiguardents al Penedès i Camp de Tarragona*. Actes del V Seminari d'Història del Penedès. Institut d'Estudis Penedesencs, 2013.

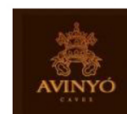
PEDRO, M., ESTEVE, X., JORNET, R., LÓPEZ, D., FADRIQUE, T., ASENSIO, D., FARRÉ, J. FELIU, J.M., GUÀRDIA, J., MESTRES, J., MORER, J. (2012): "Pràctiques d'inhumació en contextos de primera edat del ferro (segle VII aC): noves troballes a l'àrea penedesenca", a Rovira M., López, F.J., Mazière, S. (Ed.): *Taula Rodona Internacional Les necròpolis d'incineració entre l'Ebre i el Tíber (ss. IX-VI aC)*. Monografies, 14. Museu Arqueologia Catalunya, 433-443.

STOOPS, G. (2003): *Guidelines for Analysis and Description of Soil and Regolith Thin Section*. Soil Science Society of America, Madison, Wisconsin.

STOOPS, G., MARCELINO, V., MEES, F. (2010): *Interpretation of Micromorphological Features of Soils and Regoliths*. Elsevier

VALENZUELA, S. (2008) : *Alimentació i ramaderia al Penedès durant la protohistòria (segles VII-III aC)*, Premi d'Arqueologia Josep Barberà, Societat Catalana d'Arqueologia.

CRÈDITS

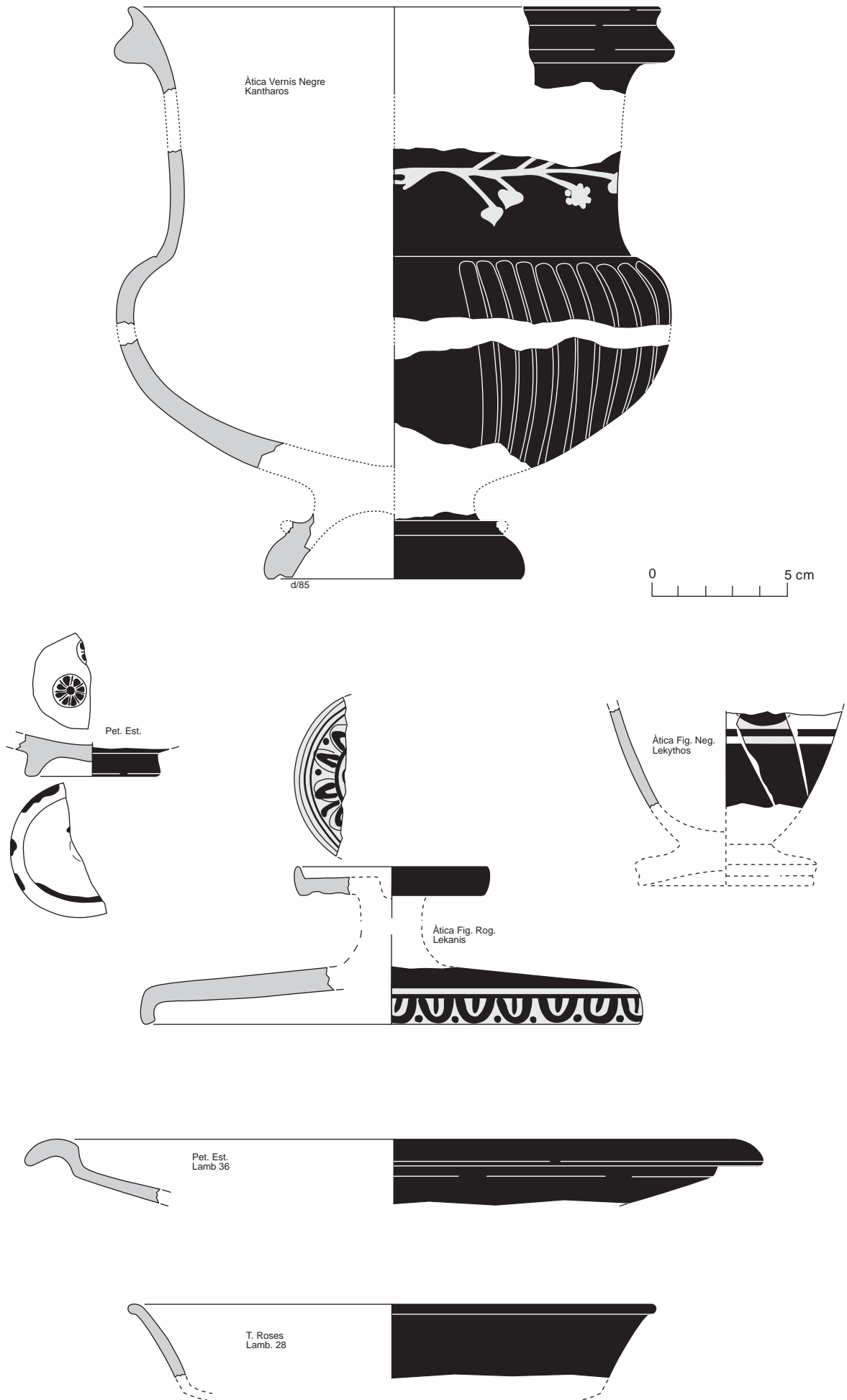

Figura 1: Zona 1 (Sector Hàbitat); materials dels nivells d'enderroc (Entorn 200 aC.).

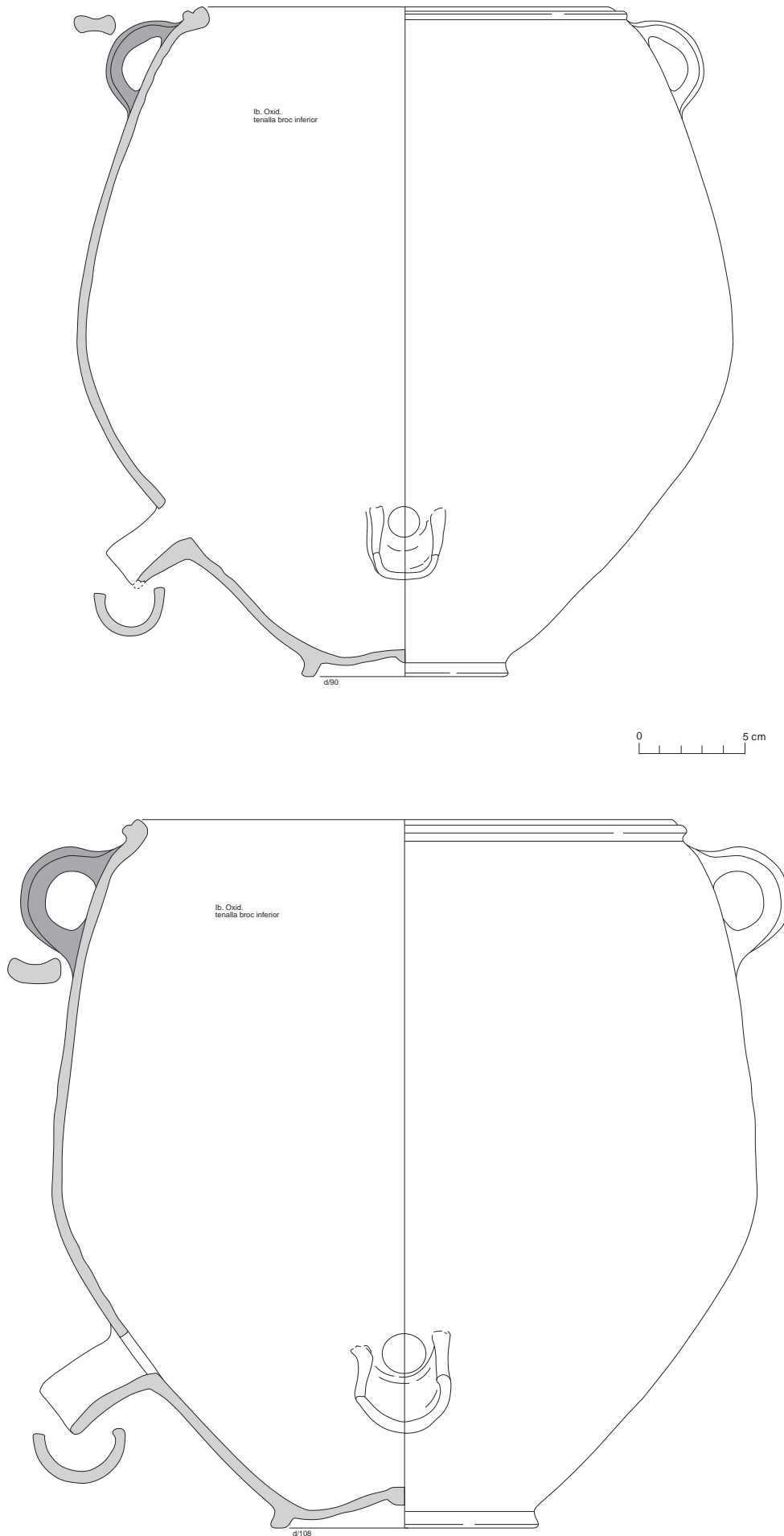

Figura 2: Zona 1 (Sector Hàbitat); materials dels nivells d'enderroc (Entorn 200 aC.).

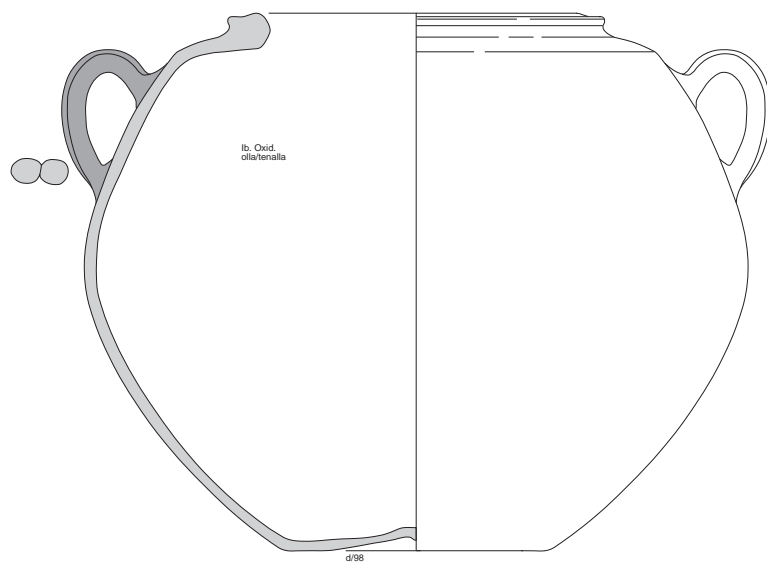
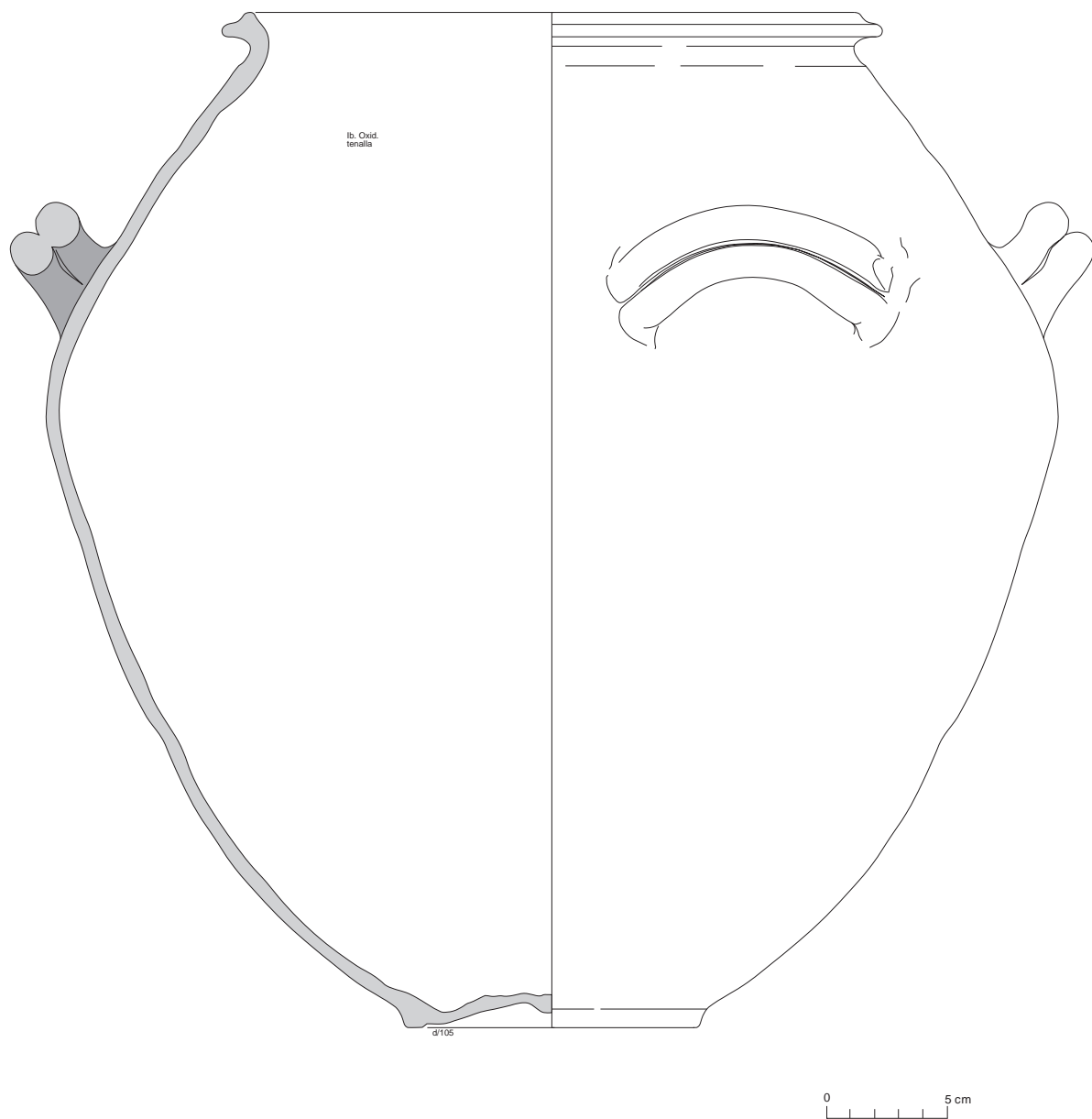

Figura 3: Zona 1 (Sector Hàbitat); materials dels nivells d'enderroc (Entorn 200 aC.).

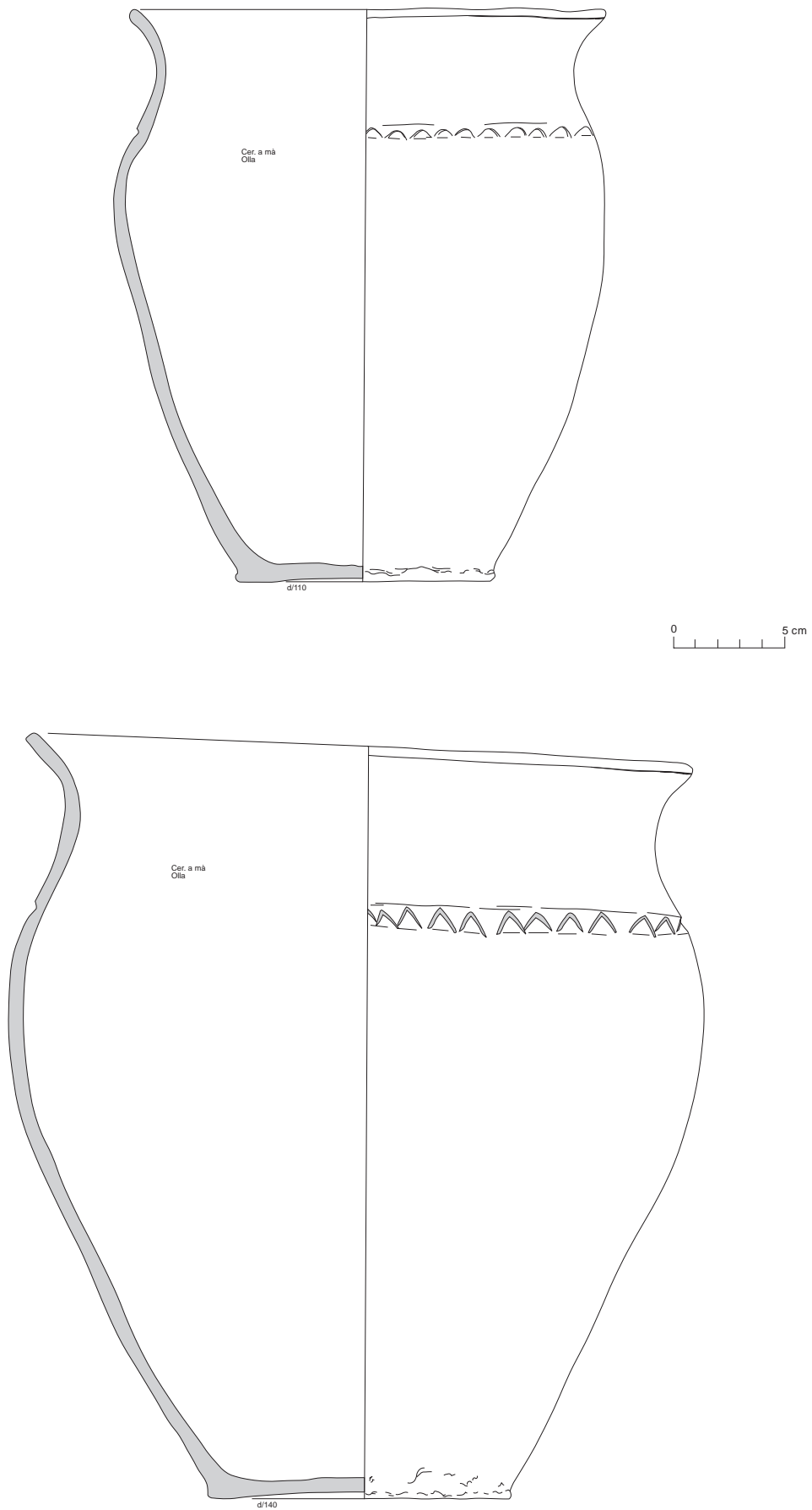

Figura 4: Zona 1 (Sector Hàbitat); materials dels nivells d'enderroc (Entorn 200 aC.).

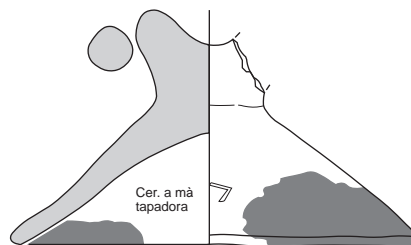
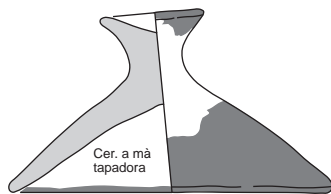
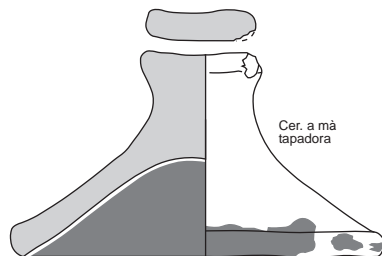
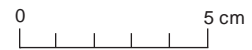
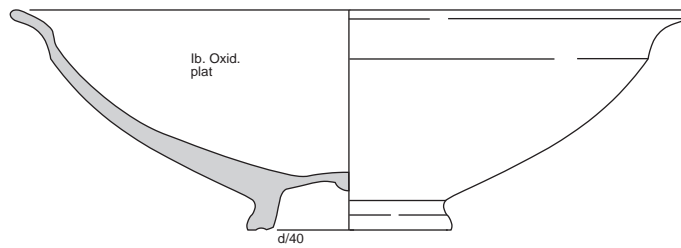
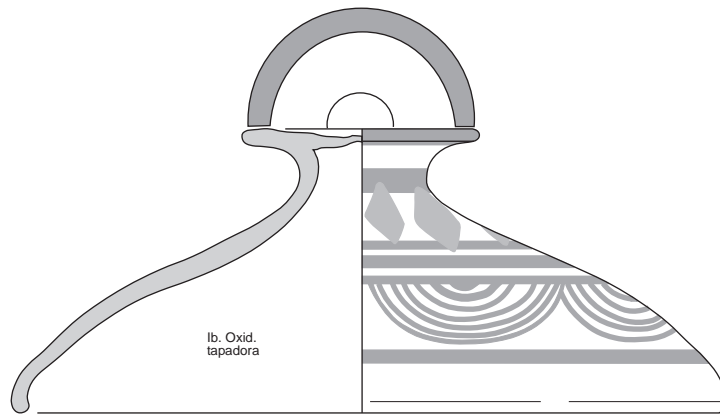

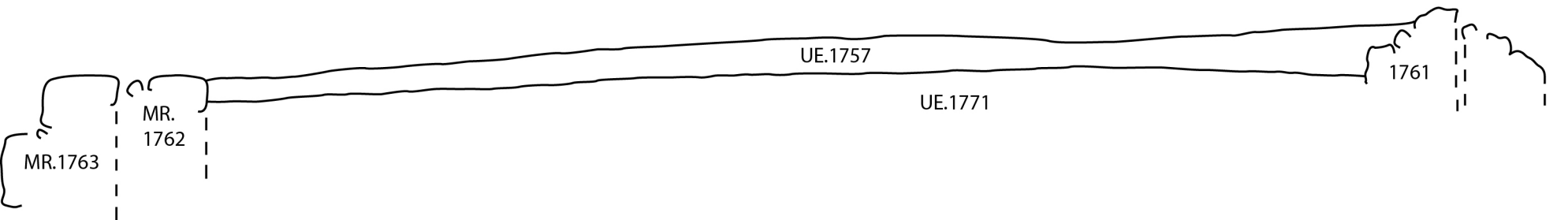
Figura 5: Zona 1 (Sector Hàbitat); materials dels nivells d'enderroc (Entorn 200 aC.).

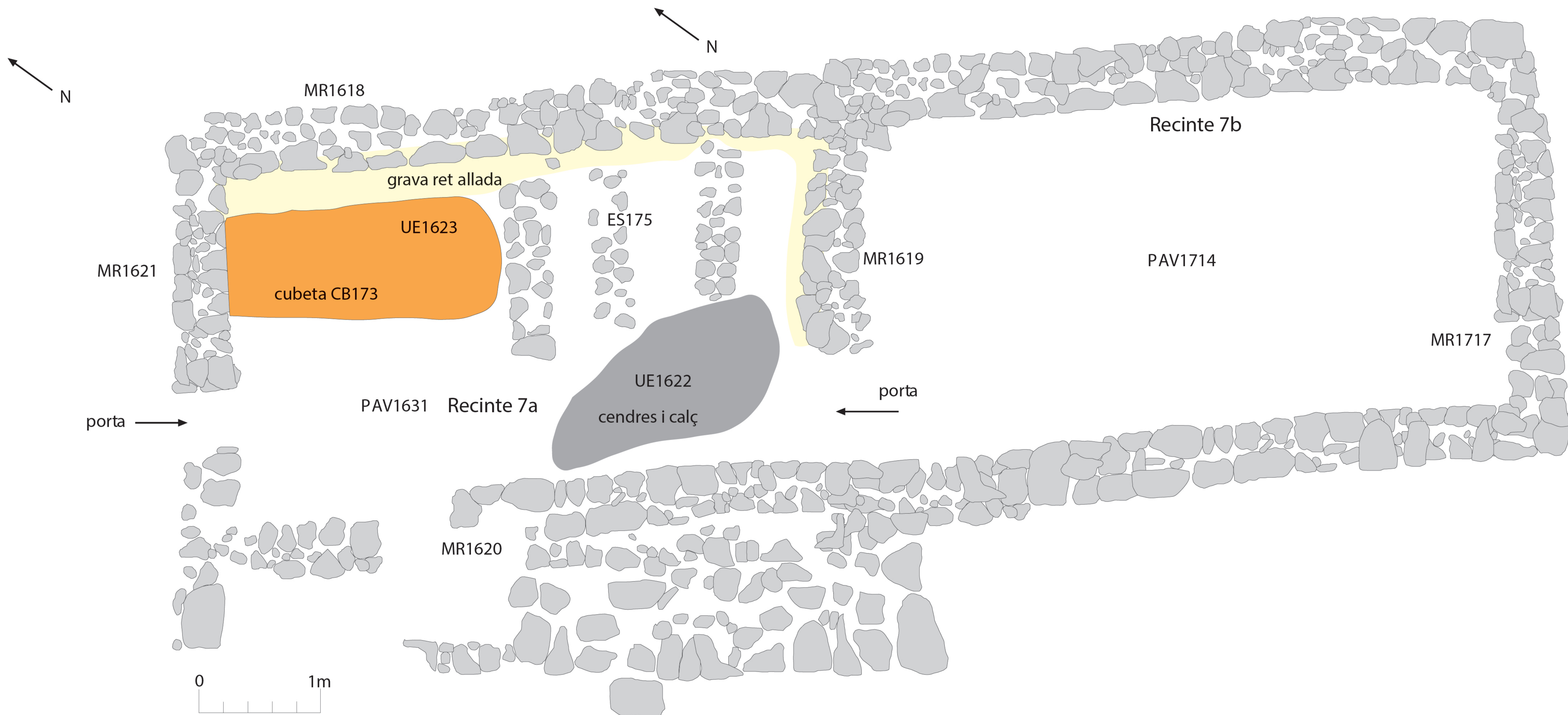
B

B'

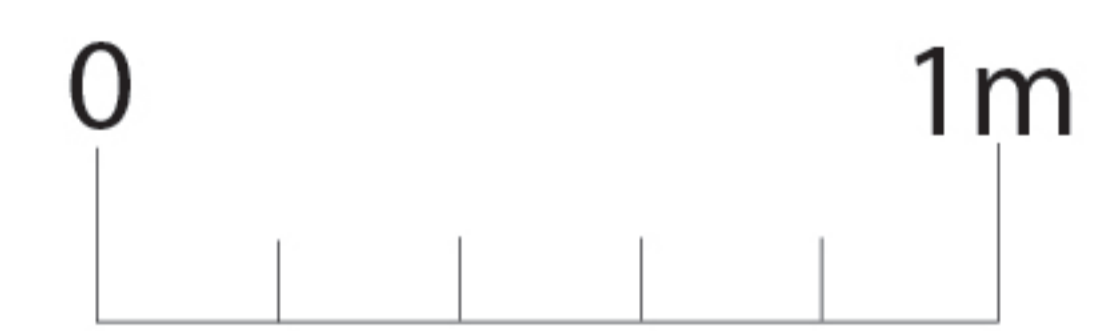
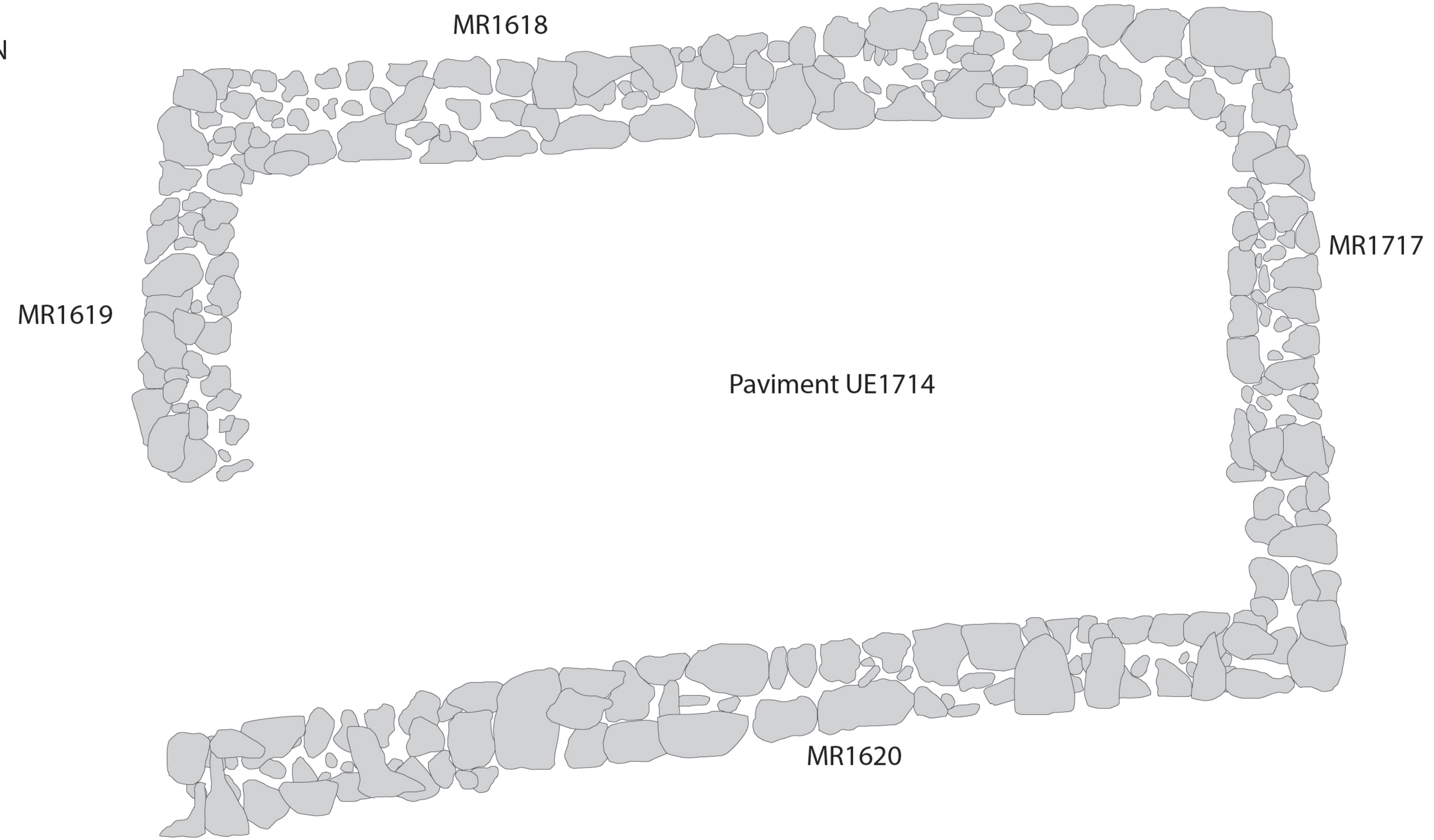
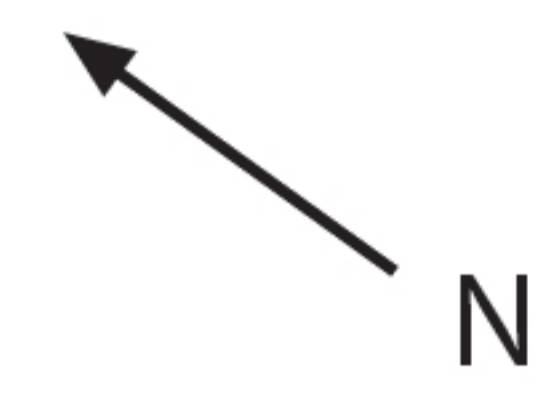
TFC'14 RECINTE 13 SECCIÓ B-B'

1:20

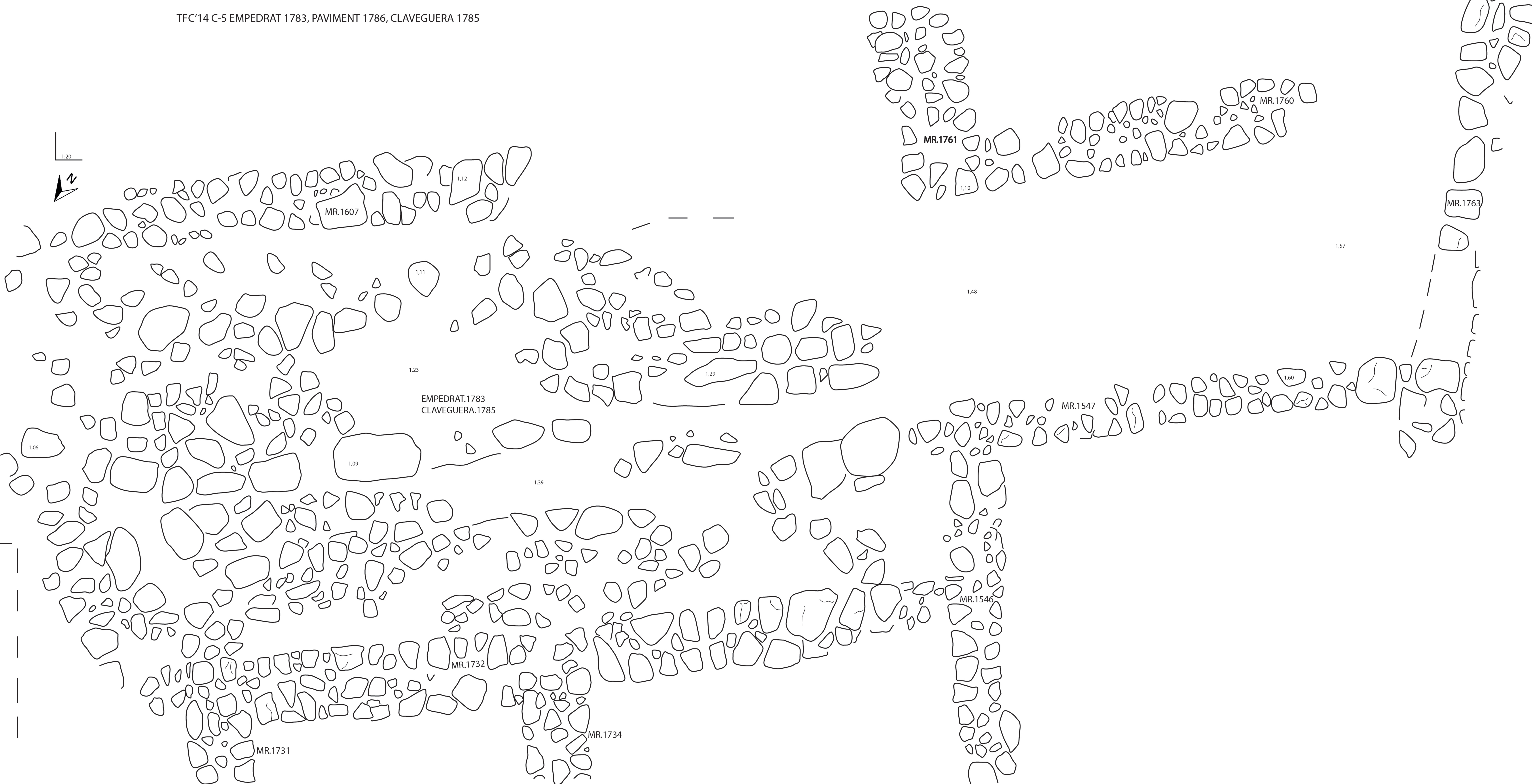

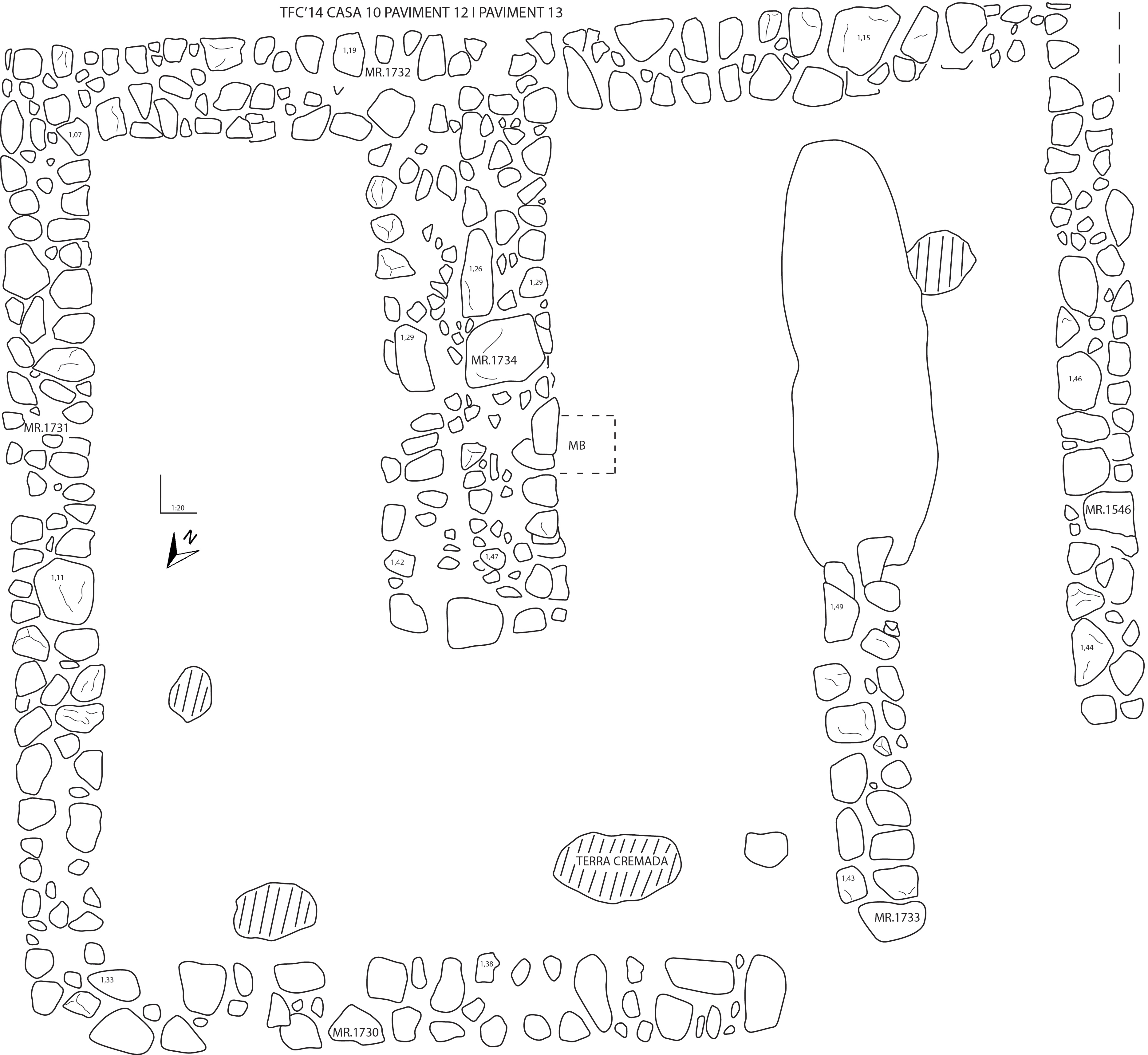
Recinte 7

1:20

TFC'14 CASA 10 PAVIMENT 12 | PAVIMENT 13

1,19

MR.1732

1,15

1,07

1,26

1,29

1,29

MR.1734

MR.1731

MB

1:20

1,11

1,46

MR.1546

1,44

1,49

TERRA CREMADA

1,43

MR.1733

1,38

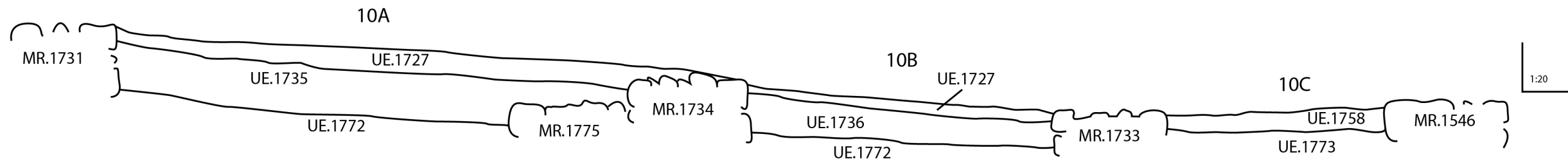
1,33

MR.1730

A

A'

TFC'14 RECINTE 10 SECCIÓ A-A' (E-W)

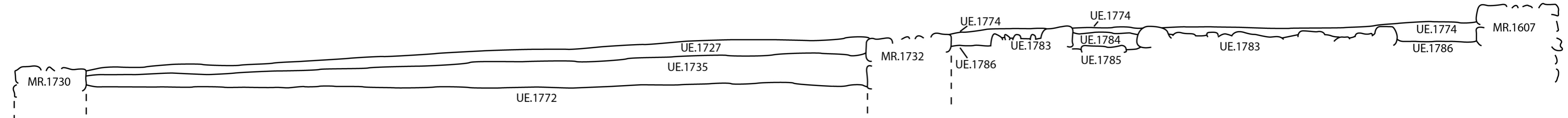

TFC'14 RECINTE 10A I C-5 SECCIÓ C-C'

C

C'

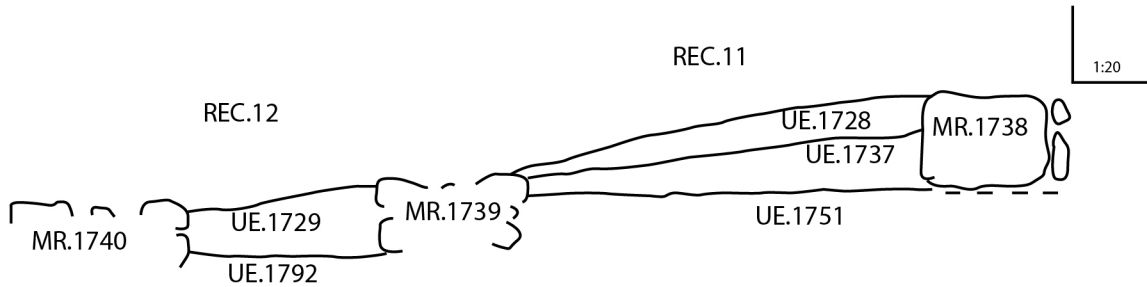
1:20

E

E'

TFC'14 RECINTE11 SECCIÓ E-E'

1605

REC.11

0,85

1,08

1740

0,60

0,91

0,88

MR.1748

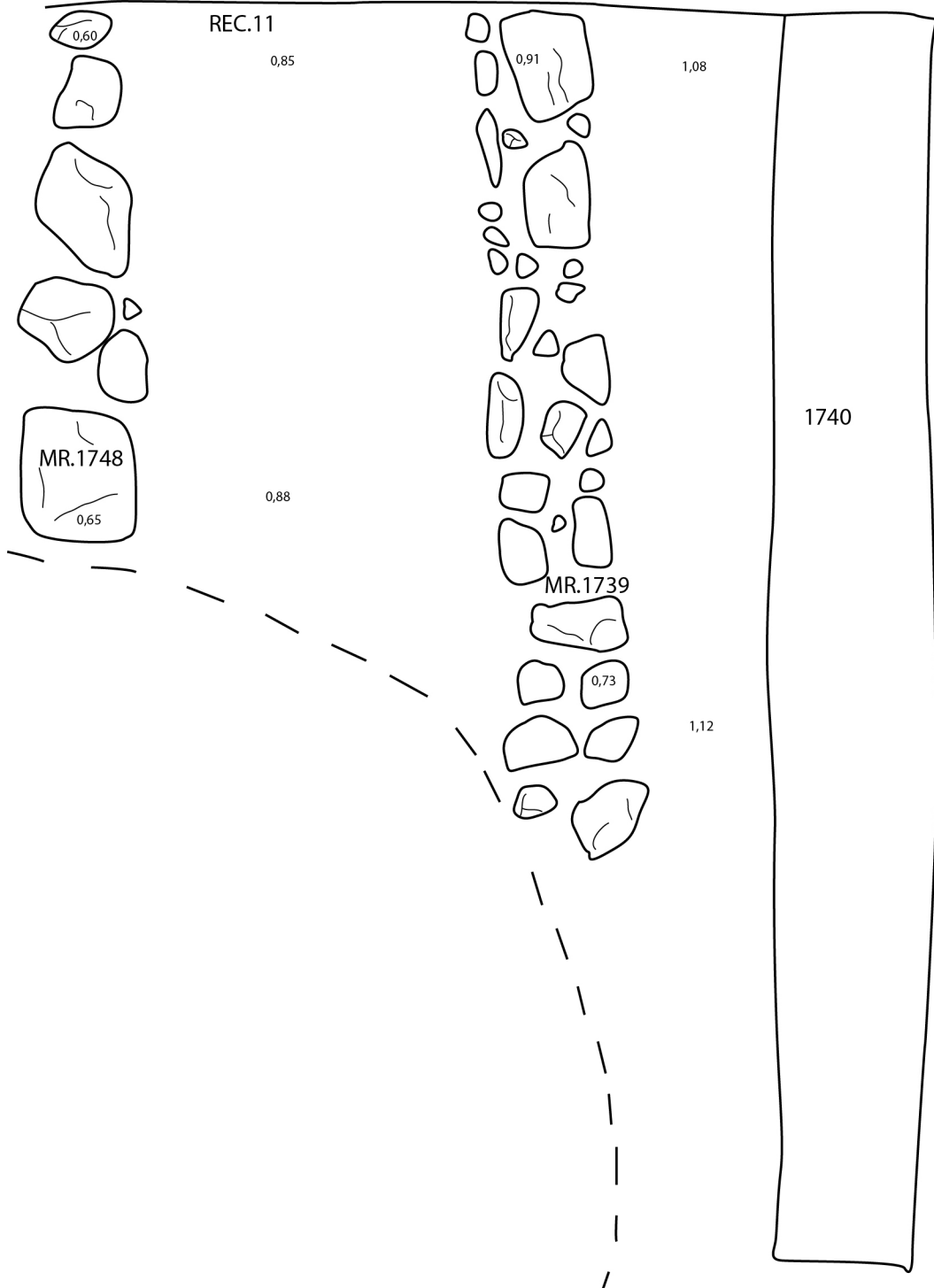
0,65

MR.1739

0,73

1,12

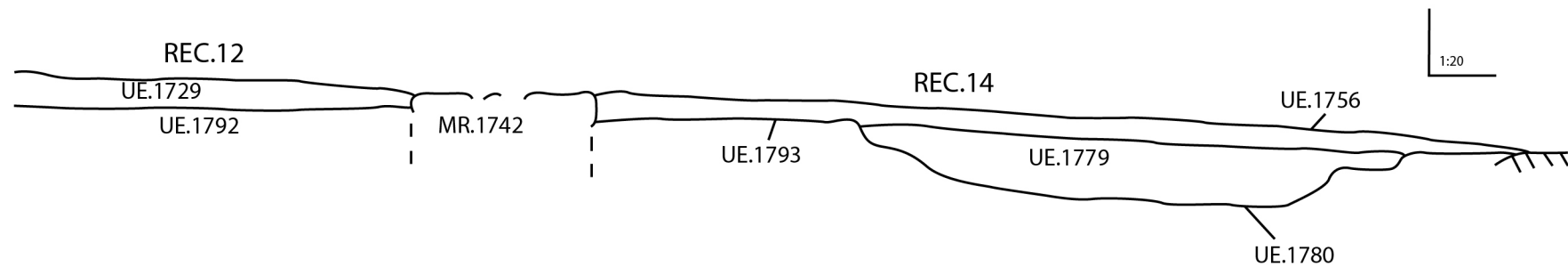
1:20

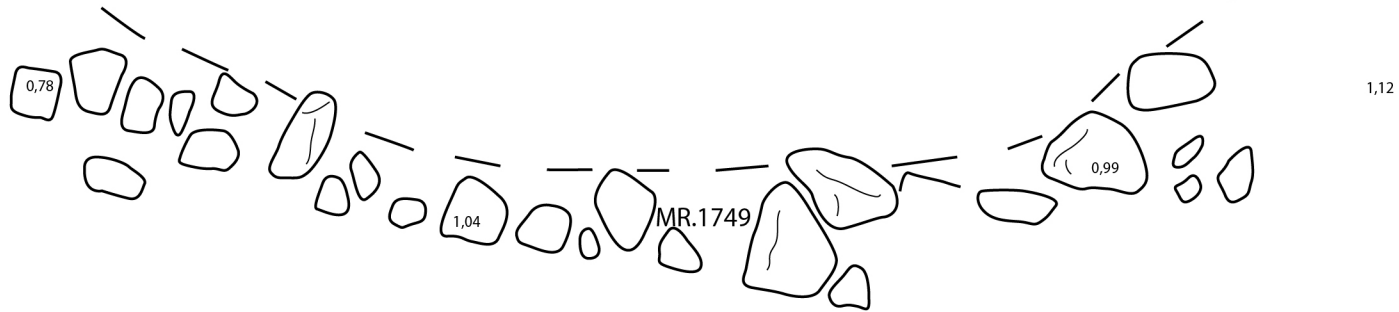
G'

G

TFC'14 RECINTE 12 I RECINTE 14 SECCIÓ G-G'

TFC'14 RECINTE 12 PAVIMENT 1792

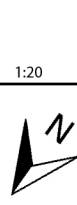
1,12

1,04

MR.1749

0,99

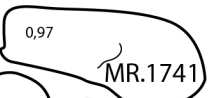
0,78

1:20

MR.1750

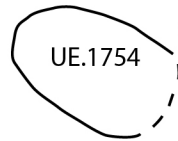
1,03

MR.1741

0,97

1,09

UE.1754

1,03

0,88

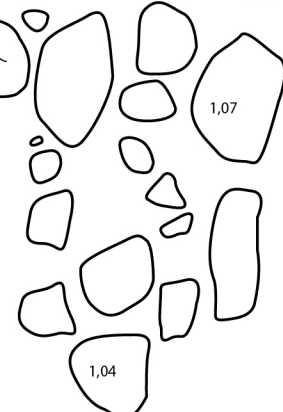
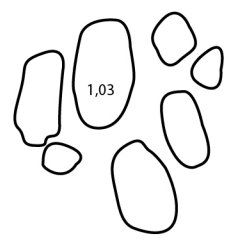
1,04

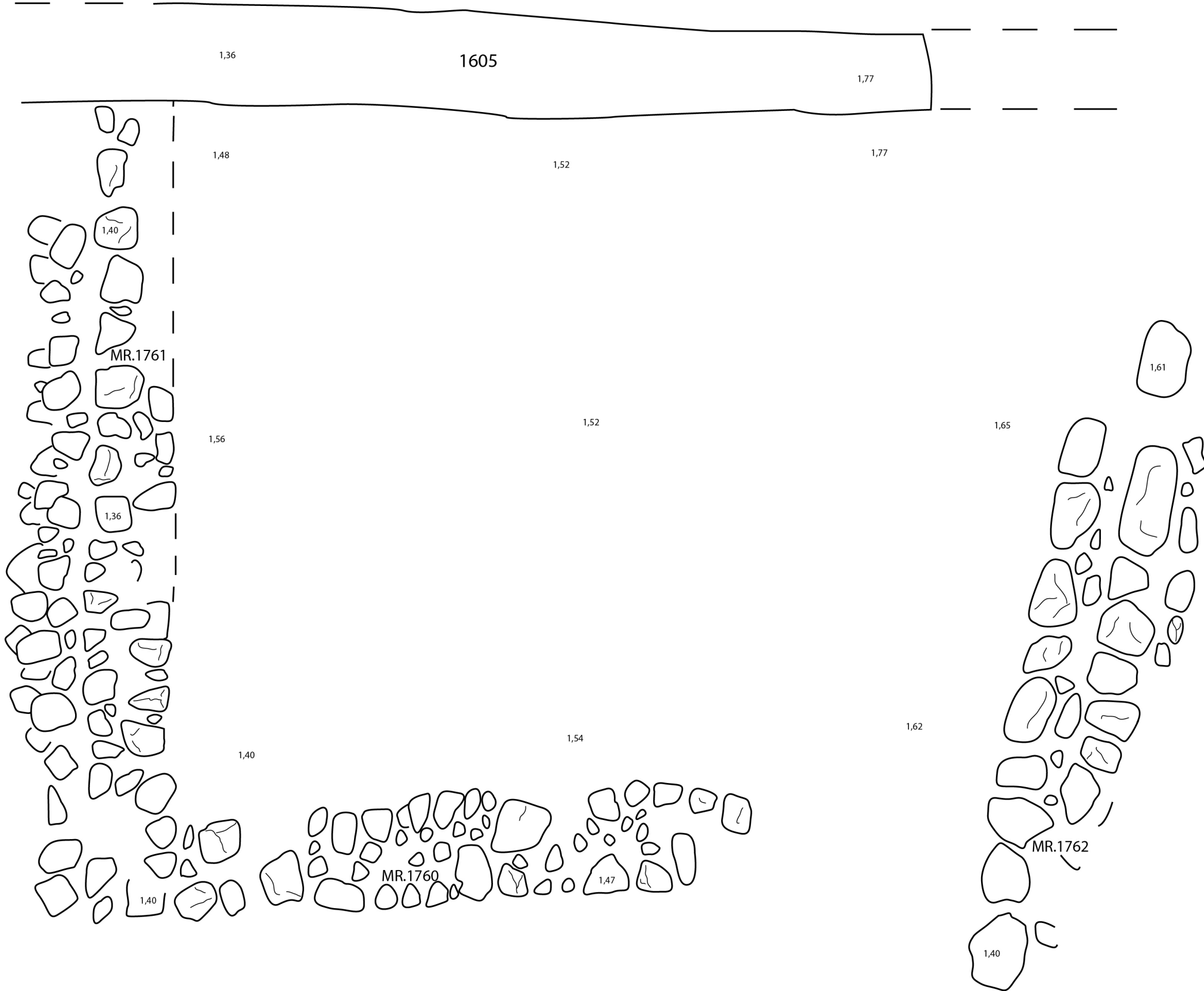
MR.1742

1,07

1,03

1,04

1:20

